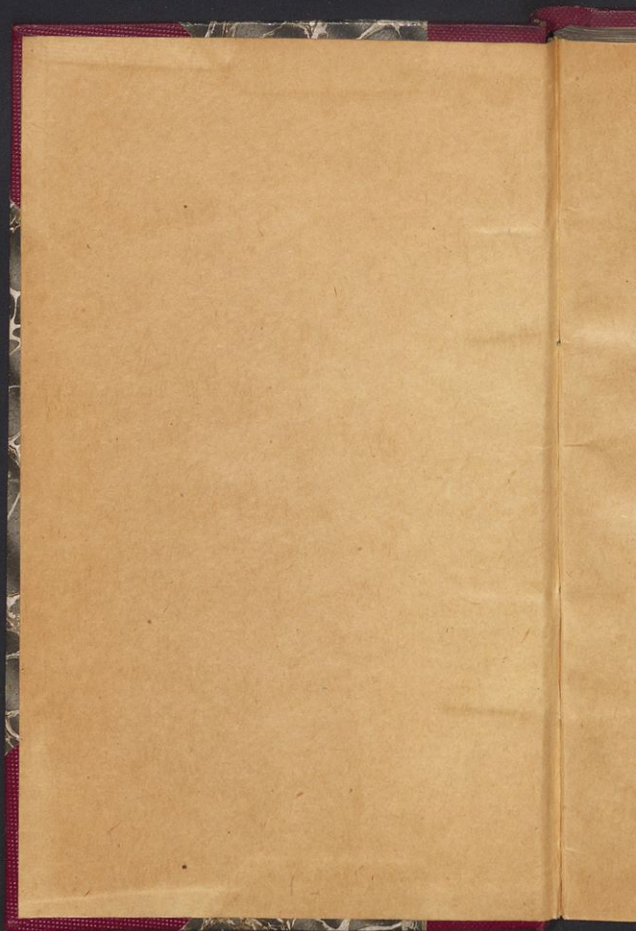
The image shows the front cover of an old book. The spine and the corners are bound in a dark red, textured cloth. The main part of the cover is decorated with marbled paper featuring a complex, organic pattern of dark brown and black shapes separated by thin, light-colored veins, resembling stone or biological cells. A small, rectangular, off-white paper label is affixed to the top left corner of the marbled area. The label has a thin blue border and contains the number '62677' printed in a simple, black, sans-serif font.

62677

GENOVEFA.

Povešt is starih zhafoy.

Is pisem

Krifhtofa Şhmida.

(*Drugi natis.*)

Quintessenz 860,
mit von Zunder wegzunehmen
Zunder Mann

62677

GENOVEFA.

Pověst is starih zhafov

sa

vse dôbre ljudi,

slasti pa sa

matere in otrôke.

Is pisem gospôda

Krifhtosa Šhmida,

poslovenil F. M.

(Drugi natif.)

V LJUBLJANI.

Natifnil, saloshil, in na prodaj jih ima Joshef Blasnik,
na brégu, Nr. 190.

1847.

62677

030042609

Pervo poglavje.

Genovefa Vojnomirova nevésta.

Pred vech stolétji, ko je sôra sv. Evangélja tamôte nejevérstva na Némfhkim rasvitlila in sirove fhêge náfhih hrabrih dédov (prednjikov) shé slo omeznila; ko je shé zlo pušta terda sém-lja pod rokami pervih sposnovavzov kerfhanstva bolj prijasno podobo oblékla, in ko so se nesmérni gôjsdi shé v mnogih krajih rodovitnim poljánam in zvetézhim vertam vmaknile, je shivel na Niderlanfkim prav shláhten vojvoda; — vojvoda Brabanfki. Savoljo njegoviga ferzhniga poguma in njegove velike hrabrosti so se vsi nad njim zhudili; savoljo njegoviga refnizhniga strahú bôshjiga, njegove ljubésni do ljudi, njegove terdne poshténosti so ga vsi spóshtovali in ljubili. Njegova gospá, vojvodnja mu je bila v shlahtnosti po vse enaka in sh-njim le éna dusha, le éno ferzé. Edino hzhér šta iméla, ktéro šta preferzhno ljubila in prav pobóshno (brumno) odrédila — po iménu Genovefo.

She otrók je shé Genovefa prav bister um pokasovála, in prav shlahtno ferzé in v vsm svôjim obnafhanju prav krôtko, tiho bitje. Kardar je po fhêgi tistih zhasov vojvodnja sa kolovratam sedéla in mlado hzhérko pri pétih létih na majhni lépi pruzhizi sraven sébe iméla, ki je vreténo prav prirózhno vertila, in najbôlj zhisite nitke prédla, méd predenjam marsúktére

rezhi poprafhevala, na vsako vprafhanje lepó in prav odgovárjala in vfako befédo prav krótko, raslóshno in pametno isgovárjala, — fe je mógel vfak, kdor kóli jo je vidil, savséti in rékel je, s téga otróka mora kaj polébniga pofitati. Kadar je v fvojim desétim ali dvanájftim létu s fvojmimi vojvodfkimi barfhi v zérkev prifhla, s fvojmim ljubefnjivim, vfm pobóshnim (andohtljivim) oblizhjem, s fvojmima lizama, na ktérif je zhfita rudézhna nedolshnoft zvetéla, s fvojmimi dolsimi, ruféznimi kitami, v fvoji profti béli obléki med ozhetam in med materjo v s rudézhim fuknanom pregernjeni zerkvéni pruki pred altarjem klezhalá, biftre vifhnjeve ozhi polne pobóshnofti proti nebéfam povsdignila in po tém jih sopet v ferzhni molitvi próti tlam obernila — je vfak miflil, de angelja is nebéf vidi. Kakor pravi angelj toláshbe je kózhe firomashtva in bolnike na poftljah obifkovala. Ubósim otrókam je obléke nofila, ki jih je fama narejala, in marfiktéri slat (zekín), ki ji ga je vojvoda sa lepótije dal, je moshém podelila. S majhnim jérbafzhikam na roki je sjutrej in v vezhérnim mrazku nevidama k bolnikam hodila, jim pokrenzahjózhe jedí in marfikakfhniga shlahtniga latja, ki fe je takrat po Némfhkim fhe malokjé dobi- lo, in ktériga fi je fama fèbi pertergovála pri- neft. Odrafhena deviza je bila prava podobá re fe gospodizhno — tako fo fe fhe takrat vojvodfke pervénke ali prinzésine imenovale — fvojim otro- kam v isgléd pobóshnofti, famótniga shiv hénja, zhfiftóte, pridnofti, krotkedufhnofti in vfake shen- fke zhédnofti pokasovale.

Grof Vojnomir, hraber vites prav shlahtniga ferzá in zhverste postave je bil vojvodu v bóju shivljénje réfhil. Po vójski ga vojvoda na svóji dvor pélje in kmalo mu je tako ljúb, kakor njegov lastni sin, in svôjo hzhér mu v sakon dá. Ko je jutro lozhítve napózhilo, in Genovefa s svójim mosham fhla, ga ni bilo v vojvodskim gradu in v zéli okólishini ne éniga fufiga ozhéfa; tudi Genovefa se je pri vsi svóji ljubésni do moshá fkóraj v folsah vtopila.

Zhafitljivi ózhe so jo she enkrat objéli, s folsami oblili ter djáli: „Idi tedaj, draga hzhí! Jes in tvôja mati sva stara. Obá tukaj ostaneva nevedjozha, zhe bódesh she kdaj naji oblizhje gledala. Pa faj gré Bóg s teboj in je tudi, kamorkóli pridešh, pri tébi. Vedno ga pred ozhmí in v ferzu iméj, kakor so te téga tvôji starshí uzhili, in ne omahni ne sa las ne na défno ne na lévo is njegove póti; pôtlej nama ne bo tréba fkerbéti savoljo tébe in lahko mirno umerjéva!“

Po tem so jo máti s flabimi rokami objéli, in od joka in ihténja so komaj té beséde rézhi mógli: „S Bógam, Genovefa, in Bog naj te sprémi! Oh, jes ne vém, kaj je nad teboj fklénjeno in marsiktére kalne misli mi ferzé obtéshvajo! Pa védno si bila dôbra hzhí, si bila naji najvézhi vesélje na sêmlji, nikóli naji nisi rasshalila — o, ostaní tudi v prihódnjo dôbra. Nikoli nizh ne stori, zhéfar bi se prizho Bóg in starshév framovala. She enkrat, dôbra ostaní — in po tém je vse dobro! In zhe bi se tudi na sêmlji nizh vezh ne vtegnili viditi, se bomo gotovo sopet v nebésih vidili!“

Obá stara se sdaj fhe k grófu oberneta ter rezhéta: „O fin, vsêmi jo tedaj. Najdrajsheji saklad je. Têbe je vrédna. Obdershi jo ljubo in bódi ji — ôzhe in mati!“ Grof Vojnomir je vse obljubil in s Genovefo je pokléknil, ozhetovi in materni blagoslov prejéti.

Sdaj je Hidolp, fhkof, ki je Genovefa s grofam Vojnomiram porózhil, pobóshen, zhaftitljiv starzbek bélih laf pa fhe rudezhe-zvetezhih liz pristópil in roké na nju poloshivfhi in ju polagoslovivfhi je poséбно Genovefi rékel: „Ne folsite se, shlahтна mlada gos pá! Bóg vam je veliko frézho namenil — pa drugazhe, kakor vsi prizhujózhi mislijo. Dan bo pa prifhel, ki bodo vsi tukej prizhujózhi Bogá sa tó s folsámi veselja hvalili. Spomnite se téh môjih besedi, kadar se vam káj posébniga priméri — in Bóg bódi s vámi!“

Pri téh besédah pobóshniga, bogabojézhiga starzhka je vse prizhujozhe misel na prihódnje poséбно nakljuzhje spreletéla in obzhinfka miloserzhnost se je v molzhézho, upanja polno molitev k Bogu in njegovi ljubésni polni previdnosti spremenila. Grof je po tém Genovefo, ki je ko sténa bléda in na pol omedléla bila, na pót-niga sa njó pripravljeniga in krasno olépfhaniga kónja posadil, in od mnogofhtevilnih vitesov sprejeta sta se odpravila.

Drugo poglavje.

Grof Vojnomir gré na vojsko.

Grofovi grad, Vojnomirovo imenovan, je visóko na skáli med rékama Rajno in Moselo v

lépim, práv prijétnim kraju stal. Ko se je grof s svôjo mlado sarozhnizo grajškim vratam blišhal, so shé njegovi flushábniki in podlóshni moshjé in shené, mladénzhi, mladénke in otrôzi — v najlépših oblazhilih napravljene stáli, de bi shlahтна sakónfka sprejéli. Vélike vrata gradú so bile s selenjem in zvetlizami olépfhane, in she pot je bila s zvetlizami in s selenim listjem potrésena. Vsih ozhí so bile v Genovefo vperte, vsi so slo sheléli, svôjo novo gospodinjo viditi. Ko so jo shé bliso saglédali, so se vsi savséli. Kér je bil obras Genovefe vef ogledálo zhište, nedolshne, dobroserzhne, lé v nebéfa samaknjene dufhe, je iméla réf nékaj nebéfhkiga na sebi, in je bila v resnizi nadsemljiske lepôte. Genovefa je sdaj, s kônja stopivših, vse takó milo, takó prijasno in s takó blagimi prôstimi besédami posdravila — je s starimi moshaki takó spofhtljivo, s materami, ki so svôje otrozhizhe pestváje ali pa sa roke dersháje tam stale, takó prijasno govorila — je po iménu in starosti otrók poprashevala in jih takó obilno obdarovala, de se je vse veselílo. Ko je pa she verh téga — kar si je na póti od grôfa sprosila, vojákam in flugam sa to léto dvojno plazho, podlóshnim sa êno léto odpušteck davkov in domázhim revešhem obiln dar shíta in derv napovédala, je vse serzhna radošt vnéla, folsé veselja so tozhíli, vsi so sebe in grôfa frézhne imenovali, in jésero pobóshnih prôshenj sa mladi sakónfki par je v nebó gorélo. She zlo starim grofovím vojákam, ki so svôjimu gospodu na zhašt nepremakljivo na strashi stali, so folsé po sagorélih lizih tékli.

Vojnomir in Genovefa sta v práv frézhni edinosti shivéla. Pa ta frézhha je lé malo tédnov

terpéla. Nekiga vezhéra pôsno po vezhérji, ko fo shé luzh prishgali, šta obá dovoljno v navádni stanizi fedéla. Genovefa je prédla in péla, in Vojnomir je k njenimu pétju na strune brénkal. Sdaj fo se svunej pred gradam vojnisbke trobénate saflifhale. „Kaj je?“ je gróf svôjiga nadhlévarja, ki je ravno proti njému hitel, poprafhal. „Vôjška!“ mu je odgovoril. „Samorzi fo nanaglîma is Šhpanfkîga na Franzóska udarili in shugajo vse s ôgnjem in mezhem konzhati. Dva vîtesa šta sdôlej s kraljévimi povélji. She to nozh se imamo, zhe je mogózhe, odpraviti, de bi se bres odlóga s kraljévo vôjško sdrushili.“ — Gróf je koj dôli hitel, in pélje vîtesa jih posdravivfhi v vîteshko sôbo (zimer). Prestrafhena grôfinja je v kuhnjo hitéla, kaj pripraviti, s komur bi vîtesama postréгла; sakaj po fhêgi tîstih ftarih zhafov se tudi grôfinje nîso framovale, pred ognîshem ftati.

Gróf se je zélo nózh na vôjško napravljaj, poslanze svôjim vojákam v okóljfhini posbiljal in narozheval, kaj se imá pri njegovim odhódu gódi. Vsi vîtesi fo se is okoljfhine na njegovim gradu sbrali in ves grad je fhumel od oróshja, od hóje oklénjenih mósh in od svonzhanja ojftróg. Grôfinja je iméla zélo nozh dosti opraviti, toliki mnoshizi ljudí postrézhi in platna in vfiga, kar je kóli gróf sa odhód potreboval, navésati. O sôri drusiga dné fo bili vsi vîtesi v oklépîh v véliki sôbi sbrani in gróf je od gláve do nog v sheléso napravljen in s gibkim péram na zheljadi (Helm) med njimi ftal. Sdôlej pred vrátmi gradú fo se she konjniki in péfhzi sa boj napravljani v réd vftopili in ga zhakáli.

Genovefa je sdaj v fôbo prifhlà in je fvo-
 jimu môshu po viteshki fhêgi mezh in fúlizò
 podala. „Šuzhi té orôshja sa Bógá in sa doma-
 zhíjo — v pomozh neorôshnjene nedolshnosti in
 v ftrah prevsétnih hudôbneshev!“ je djála in blé-
 da ko ruta, ktéro je v rokah dershala, mu je
 roké podála. Têshke misli na prihodnje terp-
 ljenja, ktérh si pa fhe sdaj ni môgla rasloshíti,
 fo ji teshile ferzé. „Oh Vojnomir!“ — je sdi-
 nila — „zhe bi se nizeh vezh verniti ne vtégnil,“
 in s ruto je obras sakrila. „Mirniga ferza bódi!“
 ji je grôf rékel. „Bres bôshje vólje me ne mo-
 re nihzhe ob tlá djati. Povfòdi fmo v bôsh-
 jih rôkah. Domá fmo smerti ravno tako bliso,
 kakor na teríshu, in lé njegova rôka je, ki na-
 védno pred njó varuje. Pod njegovim krilam
 fmo v frédi najbòlj kervaviga boja v taki var-
 nosti, kakor v gradu. Bóg je Bóg vojská in ter-
 den grád. Kdór se Bógá boji, se nima nizeh
 drusiga báti. Torej ne tarnaj, draga shêna, in
 ne fkerbi savoljo mène. Ofkerbljênje têbe in
 gradú s grafhinstvam fim sa Bôgam fvojemu hish-
 niku tukaj isrózhil. On je odfléj gospodár gradú
 in ofkerbnik môjih vlastin! In sdaj te Najvikshimu
 isrozhim! S Bôgam, misli na-me in môli sa-me!“

Genovefa ga je fhe po kamnitnih stopnizah
 fpremila in vsi vitesi fo fhli sa njima. Kój, ko
 fo fkosi vélike vrata gradú prifhli, in trobén-
 te sapéle, fo se vsdignjeni mézhi v folnzu, ki je
 ravno is-hajálo, sablískali grôfa posdraviti. Ur-
 no se je, fvoje folsé, ki fo ga filile, fkrit, na
 kônja saluzhil in kot bi bil trênil naprej sdirja,
 se vitesi in oprode (hlapzi) zhes gromezhi most
 pod gradam, saprafhé. Genovefa je is stolpa
 (turna) sa vlakam tak dolgo sa njim glédala,

de se je njenim ozhém fkril, in v svojo sóbo le je saklenila, de bi se isjokála in zéli dan ni ne grishljeja savshíla.

Tretje poglavje.

Genovefa krivo tóshena.

Genovefa je po odhódu svôjiga moshá v veliki shalosti na svôjim gradu shivéla. Kadar je sarja zhcs fmerézhje safijala, je shé pri délu fedéla in marfiktéra folsa ji je ko rôla na zve-tlíze, ki jih je délala, kanila. Kadar je másh-ni svônzhék sapél, je hitéla v grajško kapélizo in práv ferzhno je sa frézhó svôjiga moshá mo-líla. Nikóli niso pri bôshji flushbi njene klopi v zérkvi prasne vidili, in tudi she nektére po-poldanfke ure je tam preshivéla v samóti. De-klize is vafí, ki je bila pod gradam, je okróg fêbe sbirala, jih présti in fhiváti uzhíla in jim pri délu marfikaj lépiga pripovédovala. Kakor je shé od svôje mladosti prijatliza révnih in bol-nih bila, tako jim je bila sdaj prava mati. Tú ga ni bilo ubósiga, ktérimu bi ne bila delati in si kaj saflushiti dala, in kjér kóli je kaki bol-nik bil, ga je obiskála v njegovi kózhi, in njè-na prijasnost in prijétna sgovórnost mu je naj-grenkejšhi sdravíla poslajfhala. Svezhér je med déklami prédla — in v zhasih tudi she pósno ponôzhí, ko je luna fkosi ôkno svetíla, je v sa-môtni sóbi fedéla, na strune brénkala in sraven kako pobóshno pésem péla. Pri všim pa je na dober réd in zhishte obnašhanje glédala, in prav nizh neródniga ni pri svôjih podlóshnih terpéla.

Hifhniku, ktérimu je bil grof vse svôje isrôzhil, je bilo Golo imé. Prebrifan, dôbro poduzhèn mosh je bil, ki je s svôjim prilísnnjenim govorjenjem in dopadljivim vedénjem vlaziga si pridobiti védel. Pa mosh je bil bres vestí in bres strahú bôshjiga; dobízhek in rasveseljevanje mu je bilo zhes vse. Zhe je bilo to, kar je délal, dôbro in pravizhno, ali ne, ni nizh vprafhal, de mu je lé koríftno ali prijétno bilo. Koj po grôfovím odhódu tedaj je sazhél sapovédovati in gospodaríti. Oblazhil se je lépfhi, kakor grof, je napravljjal vélike gostí in takó premoshénje svôjiga gospoda tratil. Torej je s vfimi svôjimu gospodu svéftimi flushabniki ofhábnó ravnal, tudi marfiktérimu délavzu terdo saflusheno plazhílo vtergal, in prepovédal, de se nima nobénimu ubogimu ne edin grishljeje kruha podeleti. Le Genovefi je dôflej smiraj svôje fposhtovanje fkasovál, in njegova prijasnost in poshtreshnost do njé je bila bres kônza. Genovefa se je védno ponofito in módro dershála; se ni nikóli s njim pogovarjala in ga je védno njegovih dolshností opominjala. S perviga se je sdélo, de ji je pokórin in prisadéval si je možhno, ji svôje napzlnosti sakriti. Pa szhafama se je njegova predersnost narafhala in poslédnjizh je bil takó nefrámen, de jo je narneframnifhíh rezhí nagovarjal, ktéríh se poshténa shéna ali deviza koli nagovarjati more. S vfo gnjufôbo in nevóljo, ktéro je saflushil, ga je savernila — in ferdíto jo je sazhél sdaj zhertiti in fklénil je, jo pogubiti. Genovefa, ktéra se ni nizh dôbriga nadjala, je grófu pífalá, Gola po refnizi popífalá in písmo s gorézho prôshnjó fkleníla, tému nevarnímu zhlovéku flovó dati.

Grofovi kuhar, prav poshten mósh, ki je svôji gospôdi vse dôbro shélel, in se vřim hudôbnim ponudbam Gôla po mogozhnosti v bran stávil, se je Drakon imenoval. Ta je obljubil písmo grôfinje po nékim svéstim môshu fkrivéj grôfu poslati. Pa svijazhastimu Gôlu to ni fkríto ostalo. V tistim hipu, ko je Genovefa sjutrej sgódej Drakónu v svôji fôbi písmo dájala, Gôlo s gôlim mézhem pridére, ubósiga, nedolshniga Drakona prizho njé prebôde in sazgne strafshno krizhati. Vři v gradu so urno vkup hitéli, grôfinjo rasmerřheno in bres govorjenja na sedesh nařlonjeno in Drakona pred njó v kervi leshezhiga vidijo, in Golo je od shlahrne, nekrivizhne grôfinje takó neramno lagál, de so vři hlapzi in dékle nad tém oframotéli. Po tém je v tisti uri pôfla (póta) s ravno takó lashnjivim, opravljivim písmam do grôfa poslal, Genovefo, najpobóshnejřhi (brumno) in nedólshno gospó kakor nesvésto, neposhténo shéno tóshil in sapovédal je jo ta zhař v najglobokéji jézho v gradu vrézhi.

Golo je svôjiga gospóda na tankó posnal. Védel je, de je grof prav shlahrnih misel, pravizhen, usmiljen in velikodushen; pa de pri vřih svôjih lépih lastnóřtih svojiga nagnjenja k nagli jési, h zhutljivosti in sumljivosti (Eifersucht) bersdati ne móre. „In le éno nebersdano nagnjenje fizer fhe takó dôbriga moshá“ — je rékel hudôbnesh — „je enako shelésnimu krogu (Ring) v nosnizah medvéda. Peljáti se dá s njim, kamor kdór hózhe.“ Golo se je tedaj gotovo nadjal, de bô Grof koj, ko se mu bode jésa vnéla, grôfinjo umoriti sapovédal.

Zheterto poglavje.

Genovefa v jézhi.

Štolp, (turn) ki je bil hudodélnikam jézha, in ktériga je ljudstvo le stolp ubósih gréfhnikov iménovalo, je bil najštrahneji vsih stolpov gradú. Genovefa ni móгла nikóli bres notrajne gróse in bres ferzhniga usmiljenja do ubósih jetnikov mémo njega iti. In nar sdolej v tém stolpu je sdaj óna fama saperta bila! Njena jézha je bila tako mersla, tamótna in grósovitna, kakor mertvasfhko osidje. Sidovje je bilo zhernkasto in od vlage v nektérikh krajih preprésheno. Tla so bile s rudézhimi shganimi kamni (zégli) vlohéne. Šolnze ni nikoli va-njo posijalo, nikóli prijasna luna povítala. Malo svitlôbe dnéva fkosí majhno shelésno mrésho in Genovefina svitlobéla obléka je gróso téga štrahnega kraja lé fhe bôlj povékfhevala. Nozh in dan je tukaj na malo flame leshála. Šraven njé je bil lonzhén verzih s vodó in bitviza puftiga, zherniga kruha je bila vsa njena hrana. Njéne ozhí in liza so od védniga jokú s zhasam satékle.

Ko se je pa is pervih tesháv štrahú in bolezhine sbrihtala, je s gorézho ferzhnostjo roké fklenila, proti nebu pogledala ter molíla: „O Ti dobrotljivi ózhe nebéshki! Tukaj globóko pod semljó fedím, in proti Tébi glédam. Vsa sapufhêna sim sdaj. Nikogar nimam vezih, kakor Tébe. Nobéno usmiljeno okó ne vidi móje nadlóge. Moj glas ne pride v zhlovéshke ufhéfa. Pa Ti vidish móje folsé — Ti flishish móje sdihljeje! Šej si vsigaprizhujozh, tudi tú si, v tém tamnim kraju. Moj ózhe in mója mati ne vésta nizh od méne, in mój mosh je daljezh prozh od

mêne. Miloftna roka vsih môjih prijatlov mi ne more pomagati; pa Tvôja roka ni prikrajšana; ti snah vrata môje jezhe odpréti. O, usmili se me, Ti najbólji ózhe!“

Po tém je sopet od bolezhíne omamljena tiho in bres folsá fedéla. „O kakó frézhi“ je djala, „fo vunder najrévnejshi ljudjé mémo mêne! Mogoze jim je faj lépo jasno nebó in ljubo-selenézhe travnike viditi. O ko bi namest vojvodfke hzhére ubóga pastirfka dékliza, ali namest grófinje berazhíza bila, kako bi mi bôbro bilo! Oh! vse mi je odvséto in prav nizh vezh nimam. She solnze, ki vsim síje, mi sdaj vezh ne síje! — Pa“ — je sopet dalje govorila in folsé fo se ji sopet vderle — „sej si Ti she moj, o Bóg! O bódi tudi Ti moje solnze! Rêf je, kadarkóli se tebe spomnim, se sopet vse po môji dufhi rasjásni in môje od tarnanja kakor od kushniga mrasa stèrjeno ferzé se sopet v folsé omezhi!“

Besedí zhaftitljiviga fhkofa se je sdaj spomnila. „To tedaj“ — je djala, in se je po jézhi osèrta. — To tedaj je frézha, ktéro si mi obétal, pobóshni mosh? Sa zvetézhimi vratmi me je ta temna jézha prizhakovala. — „Pa vunder“, je dalje rékla, „kér si me Ti, o Bóg! v tó jézho priti pustil, mi mora takó dôbro biti. Rêf je, de Ti nadlóge lé is ljubésni poshiljash, le preblézhene dobrote fo. Pod nefrézho sta lé frézha in blagoflov fkrita — kakor je Tvôja roka v grénko lupíno marsiktéro fladko jédro sapèrta. — Potolashena hózhem tedaj to terpljenje is Tvôje ozhétne roke prijéti. Lé na-te hozhem poglédovati in se svôjih preganjevavzov ne pritoshevati. Tvôja volja je taka — tedaj, o Gospod, sim tù! Ravnaj s menój po Svôji svéti vólji. Pa

lé Svôjo milost mi pokáshi! Soper Tvôjo voljo mi ne móre ne laf sakrivljen biti.“

Po téj molitvi je bila slo potoláshena. Tako se ji je sdélo, kakor de bi ji bil gláf v per-fih rékel: „Ne bój se, Genovefa, veliko ti je fhe terpéti, pa is vsiga tvôjiga terpljenja te bó Gospód réshil! Prizho ljudi si sizer sdaj hudodél-niza, pa tvôja nedolshnost se bode nekđaj vun-der le lépsfi od solnza svetila.“ In po tém je fladko sadremala.

Péto poglavja.

Genovefa v jézhi mati.

Genovefa je vezh mészov v jézhi prebila. V tém dolgim zhasu je ni nihzhe obiskal, ka-kor Golo, ki je svôje nemarne ponudbe bres prenéhanja vganjal, in ji lé pod tó pogodbo njé-no poshténje verniti in jo is jézhe reshiti obé-tal. Pa Genovefa mu je rékla: „Raj se zhem prizha ljudi neposhténa sdéti, kakor v resnizi ne-poshténa biti. Raj zhem najsdolej v tém stolpu fkopernéti, kakor se s hudobijo na kraljévi fé-desh povsdigniti.“

V tém se je njéna réva fhe narafla. Kmalo po odhodu njeniga moshá, se je s radostjo pre-prizhala, de bóde máti. Tlsti zhas je sdaj pri-tékel — in mati fantka je postála. „O Ti ljubo déte!“ je rékla in s fhibkimi rokámi ga je k sebi stfifnila „takó si ti tukaj! In v tem strashnim kraju si na svét prifhel! O pridi sim na môje serzé, de te ogrejem. Oh tvôja ubóga mati fhe peljnize nima, v ktéro bi te savila. Nobèn zhlôvek ji ne podá shlize gorke shupe, oh, kakó te mó-

re tyoja flaba mati preshiviti! V tém grôsovitim kraju fhe ni drusiga méstiza, kamor bi te môgla poloshiti, kakor terde, mersle, kamnite tla. V tém tamnim, vláshnim osidju, od ktériga neprenéhama vôda kapljà, morash vlage in mrasa umréti. **O** vi kamni nad mano, sakaj mozhite moje ljubo déte s svojimi dôli kapljajózhimi fragami? Ali fte tudi tako neufmiljeni, kakor ljudje? — **Pa** — nak', ne samérite mi! vé néme (mutafte) osidja, bôlj obzhutite! Vé ne mórete môje in mójiga otrôka réve dalje gledati in sdihujete in jókate se s menój!“

Po tém je proti nébu poglédala svôje déte s flabima rokama dersháje in s folsami rekózh: „**O Bóg!** Tí si me s tém otrôkam obdáril, Tí si mu shivljenje dal! Tvôj dar je! Têbi gré! Têbi naj bóde tudi véf posvezhen! Ja“ — je rêkla dalje — „ta imá mój prvi opravék biti, de ga Têbi posvezhím. V Tvoj svéti têmpelj ga ne moram poslati. Pa faj si tudi tú prizhujózh — in kjér si Tí, je tudi Tvoj têmpelj. Nobêne prijasne roke ni tú, ki bi ga pri kerstu dershála, nobéniga duhovniga, ki bi ozhéta in botra njegovih dôlshnost opominjal. Jes, njegova mati zhem tedaj botra, ozhéta in duhovna naméstovati. — Sveto Tí tedaj obljubim — o **Bóg!** — ako bodefh mène in mójiga otrôka toliko doshivéti pripustil — téga otrôka v svéti véri v Têbe, o **Ozhe!** v Tvôjiga fina in Tvôjiga Duhá, v spsnanju Têbe in v svéti ljubésni srediti, in ga kakor drago, meni isrozhêno blago pred hudim varovati, de ti ga tifti dan zhiftiga in neomadeshvaniga od gréhov in hudobij nasaj dam, in v svóji fôdbi pred Teboj obftáti morem. Dolgo je sdaj fhe tiho molila, in potem verzh s vodó

prime in otrôka kersti, ktériga je Boleflava iménovala. „Sakaj v bolezhinah in v folsah“ — je rekla — „si prifhel na fvét, Boleflav naj bóde tedaj tvôje imé in folsé matere naj tí bódo vesílo!“

Po tém je déte v svoj pripaf savíla, in ga v narózhje poloshíla. „Tako“ — je djala — tukaj v môjim narózhju imá tvôja sibelka biti. S folsnimi ozhmi je kófizhek terdiga kruha sraven fêbe poglédala, ter djala; „To, tí révfhe, imá v prihódno tvoj shivefh biti! Ref je terd in puft in méni ga je komaj dovolj; pa mirniga ferza bódi, folsé tvôje matere ga imájo omezhati in v bôshjim blagoflovu ga bo méni in têbi dovolj.“ Drôbno je po tém terdi kruhek svezhila in fvôje déte s njim redíla.

Ko ji je nékiga dné déte na rókah fladko saspálo, se je zhes-nj naflonila in sdihovála: „O Bóg! poglédaj vunder na to révno déte v môjim narozhju! Oh, zvetliza bi v tém tamnim, merslim osídju bres sólnzhniga síja in toplôte, bres oshivljajôzhiga sraka kmálo svitlóbo in barvo sgubila, obledéla in svénila! Oh, kako bi môgla ta mala zvetlíza tù obftati! O Bóg, ne daj, de bi takó révno poginilo! O kakó ga ljubim, kakó rada dam shivljenje sa-nj! Pa sej ga 'Tí fhe bolj ljubifh, ko jes. Tí mène ljubifh, ljubifh vse ljudi bolj, kakor máti fvôje déte. Ref je,“ — je rékla dalje — „sej si ti fam rékel: In zhe bi tudi mati fvôjiga otrôka posabila, jes vunder têbe ne bóm posabil.“

Ko je Genovefa takó glasno govoríla, se déte sbudí in se v pervizh prijasno materi namehljá. Genovefa se je tudi nasmejala — v pervizh v jézhi: „In tí se smehljafh, ljubo déte?“ — je djala, in ga na fvôje ferzé pritísníla. „Ali

se ne bojíš strahot téga kraja? Lé smehlaj se, lé! Tvôje smehljanje mi vezh pové, kakor jése-ro besedí. Sdí se mi, kakor de bi hôtel rezhi: Matí ne jokajte se in bodíte veséli! — Ti si réf réven, pa Bóg je bogát. Ti si nesmóshen, pa Bóg je vsigamógozhen pomozhnik! Ti me gotovo sló ljubísh, pa Bóg têbe in mène she bólj ljubi! O lé smejzhkaj se, ljubo déte, smejzhkaj se! Dôkler se smejash, se ne moré tvôja mati jokati.“

Zhes néke dni je Golo sopet príshel. S divjim, rasmeršhenim oblizhjem je stópil préd-njo. „Sdaj se mi she dovolj sdí“ — je djál — „zhe hózhete bedasti ostáti, in zhe se nêzhete svojih zhédnost vanati, se faj svôjiga finú ufmilite. Sakáj zhe nêzhete po môji vólji shivéti, morate pa, Bóg mi môje grêhe odpušti, umréti in vafhe déte tudi.“

Genovesa je mirno bres nepokója odgovorila: „Raj zhem stokrat umréti, kakor v kaj dovoliti, zhefar bi se prizho Bogá in svôjih staršev, prizho svôjiga moshá in vsih dôbrih ljudi framovati mogla.“ Golo jo je divje poglédal, in od jése ves bléd se obérne in shelésne duri takó sa febój satelebi, de se je sdélo, de se dno jézhe majé, in de je gromézhe donenje she dolgo po jézhi buzhálo.

Šhesto poglavje.

Genovesa dobi povést od svôje blishnje smerti.

O polnozhi je na enkrat nékaj na malo ôknize v jezhi poterkaló. „O ljuba grôfinja, ali she ne ípitè?“ je klizal shaloften gláf. „O kaj

vam moram povédati! Oh Bóg! Oh Bóg! Od jóka fkôrej ne môrem govoriti! O bresbóshni Golo, Bóg ga kasnuj in versi ga v najglobozhej-
fhi brésno pekla — sanikerniga hudôbnesha.“

„Kdo pa si?“ je vprashala Genovefa, in vstavíhi je fhla k mréshiz jézhe.

„Zhuvajeva hzhí!“ je odgovoril gláf. „Zhe véste, Berta, k je shé toliko zhasa bolna in ktéri ste v njéni boléshni toliko dobrót fkasáli. Oh, takó vas imam rada in bi se vunder tudi rada hvaléshno pokasala. Pa oh, strashno povést vam prinésem. She tó nôzh morate umréti. Grôfova volja je taka! sakaj ôn vas misli réf takó néframno hudôbnizo, kakor vas je Golo pozher-
nil; takó je Golu pisal. Morivzi fo she najéti. Glavo vam morajo odfékati. Gotovo je takó. Šama sim flifhala, ko se je Golo s njimi pogovár-
jal. In oh — tudi vashe déte mora umréti. Sakaj grof ga nêzhe svôjiga sinú fposnati. Oh mên-
ni strah ne da fpati. Do polnozhi nisim môgla ne ozhéfa satisfniti. De fo lé vsi saspáli, sim is
svôje bolnifhke postlje vstala, in sim poskúfíla, se k vam sim priplasiti. Sakaj nizh vezh bi ne
môgla shivéti, zhe bi she enkrat s vami ne go-
vorila, se pri vas ne poslovala in vas ne she enkrat sa vasho ljubéshen do mène sahvalila! Zhe imáte she kaj narozhiti, ali zhe vam she dru-
siga kaj ferzé teshi, mêní rasodenite, de ne bo-
do vsih vaslih fkrivnost s vámi v sémljo sakopa-
li, in de bi morde she kdàj od vashe nedolsh-
nosti prizhati môgla.“

Genovefa se je hudó vstrashíla in strahú ni môgla dolgo govoriti. Poslédnjizh je rêkla: „Lju-
bo deklè, bódi takó dôbra, in prinéshí mi luzh,
tinte, peró in papírja.“ Dékliza je prinéfla, in

Genovefa je jéla pífati. Kér ni bilo mise alí ká-
kiga stóla v jézhi, je na tléh fedézh písmo pífala:

„Dragi mosh! Tukaj na merslih tleh svôje
jézhe leshézhá fhe tēbí písmo píshem. Kadar
bofh ta list bral, bode môje truplo she pod
semljó trohnélo. Sa malo zhasa bódem pred
fôdnim stólám bôshjim stala. Kakor hudodélniza
sim v smért obfojena. Pa Bog vé, de nekrivizh-
na umerjém. To ti pred njegovim svétim ob-
lizhjem prífeshem in na méji vézhnofti. Verjemi
mi, de ne sapuftím svetá s tako lashjó.“

Oh najbóljshi mósh! le po tēbí mi je shál.
Vém, de fo te strashno golufali, drugázhe bi ne
môgel svôje Genovefe in svôjiga otrôka umoriti
dati. Pa zhe kdej golufijo sposnásh, ne fkerbi
prévezh! Sej si me smiraj ljubil. Ti nisi môje
smerti kriv. Kaj se zhe, Bóg mi je takó naklônil.“

„Pa vunder Bogá savolj svôjiga prenagljenja
odpuštenja prófi. Ne obfódi nikogar vezh, de
bí ga ne bil sam saflifhal. Naj bo ta tvôja per-
va prenagla odsodba tudi tvôja poslédnja. Po-
vrazhuj to svôje pervo hudo délo, akó ga ravno
nisi sam kriv, s mnósimi dôbrimi in shlahtnimi
déli. To je narbolje, kar fhe stóriti móresh.
Shalovatí in se toshiti dalje ne pomága. In po
takim se vunder spomni, de je nebó. Tam bósh
svôjo Genovefo sopet vidil. Tam bofh njéno
nedolshnoft in sveftôbo sposnâl. Tam bofh tudi
svôjiga sinú, ktériga na sémliji nikóli nisi vidil,
v pervizh vidil. Tam naju ne bódo vezh hu-
dôbni ljudjé raslozhíli.“

„Moj zhas na semlji je kratek. Svôjo po-
flédnjo dolshnoft sim spolnila in ti svôjo nedolsh-
noft fkasala. Sahvalim te tudi fhe sa vfo lju-

besen, ktéro si mi v boljih dnévih fkasoval. Ljubésin do têbe vsamem febój v grób.“

„Škerbi sa môje dôbre staršhe. Bódi jim dober sin. Toláshi jih v njihovi shalofti. Oh, jes jim ne morem vezh pifáti, sakaj môja ura je bliso. Pa pověj jim, de njih Genovefa ni bila hudodélniza, de sim bres krivíze umerla, de sim jih šhe v smertni uri pomnila, in de jih sa vse, kar so mi storili, ferzhno sahvalim.“

„Gola, ubósiga, oflépljéniga nórza, ne umôri v svôji jési. Odpušti mu, kakor mu jes odpuštim. Ali flifhifh? Prósim te! Nikakoršhni-ga fovráshtva nêzhem s febój v vézhnost nésti in savoljo mene nima ne kapljiza kervi têzhi.“

„Tudi tiftih, ki mi bódo glavo odbili, ne zhèrti, kér so me bres svôje krivíze umorili, temuzh njim in njihovim dobróte fkasúj. Sakaj oni so nedolshni in gotovo to neradi storijo.“

„Dóbri, po nedolshnim umorjéni Drakón je bil tvoj naj bolj poshtèn flushabnik. Škerbi sa njegovo sapuštêno vdovo in bódi ôzhe njegovim širotkam. To si mu dolshán, sakaj njegova vdanost do têbe je bila tako rekózh, usrok njegove smerti. Sa têbe je umerl. Tudi ne posábi ga ozhitno nekrivizhniga rasglasiti. Dôbro déklizo, ki ti bo to písmo podála, obdaruj. Ona sama mi je bila svésta, kjér je bilo vse soper mène ali kjér si, bolj rézhi, savòlj štrahú pred Golam nihzhè ni upal, sa-me fkerbéti.“

„Svôjim podlóshnim bódi mili gospodár. Ne obkladaj jih s prevelikimi davki. Škerbi de bodo pravízno gosposko, vrédne duhovne in umétne vrazhé (Aerzte) iméli. Poslušhaj vsaziga, ki se ima pritoshiti ali kako filo fkasati. Slašti ubógim milodarin bódi. Oh, mislila sim, de

bódem mati tvôjim podlôšnim. Bodi jim ti sdaj; dvojno dolshnost imásh, jim ôzhe biti.“

„In sdaj ti poslédnjizh rêzhem: **S Bógam!** O, ne shalúj faj presilno savolj mène, dragi mósh! Šej rada umerjèm, sakaj kratko in polno nadlóg je to shivljenje, in zhe sim ravno grêshniza, vunder v vsih rezhéh, ktêrih me je Golo obdolshil, nedolshna umerjèm, kakor moj Odrefheník. On bo môji dufhi milostljiv! Šhe enkrát: **S Bógam!** in môli sa môjo pokójno dufho. **S** správljenim, milostnim ferzam se lózhim in fhe v smerti sim — tvôja svêsta shêna Genovefa.“

To písmo je v kopéli folsá píjala. Tinta in folsé fo se v njém takó salivale, de se je komaj brati dalo. Déklizi ga je podala rekózh:

„To písmo hrani kakor drago blagó in ne pokashi ga nobênimu zhlovéku. In kadar se moj mósh is vójske verne, ga mu isrôzhi.“ In svojo biferno vervizo (Perlenschnur) je sdaj Genovefa s vrata fnéla in rêkla: „Té bifere imásh, ljubo déte, plazhilo sa svôje svêste, fomilostljive folsé. Môja nevéshka lepotíja fo bili in fkôraj od tiftiga zhasa, kar sim jih s rók svôjiga gospóda prejéla, fo bili okrôg môjiga vratú. Tvôja nevéshka lepotíja imájò sdaj biti. Vezh ko jesero goldinarjev veljájò. Ne sanéfi se pa sdaj, kér si bogáta, na posvétne rezhi. Misli, de je tvôja grôfinja te bifere na tiftim vratu nosila, kteriga bo sdaj kmalo mèzh presékal. Uzhi se od mène, de se tudi na narbòlji ljudi ní sanésti. Oh, níkóli nisim mislila, de mi bo sam tifti, ki mi je té bifere v lepotijo dal, vrat odsékati ukásal. Saúpaj tedaj v Bogá samiga. Sdaj pa pojdi in shivi pobóshno (brumno) in dôbro. Jes

moram sdaj ferzé k Bogu povsdigniti in se k vézhnosti pripraviti. S Bógam!“

Šédmo poglavje.

Genovefa v smert peljana.

Komaj je dékliza odshlâ, kar shelésne vrata od jézhé sahkripljejo, se s hropôtam odpréjo in dva moshá v oklépih notri stópita. Eden nju je gorêzho baklo v rôkah dershál in drugi je vélik, gol mezh pod pasdiho imel. Genovefa je ravno s otrokam na rokah na tleh klezhé molila. Moshá sta jo pri svitu bakle klezhati vidila. „Vstani Genovefa, — je rékel tifti, ki je mézh nôsil in ki ji je imel glavo odsékati, s niskim glasam. „Vsêmi svôje déte in idi s nama.“ Genovefa je rékla: „Bóg, bodi mí milostljiv, — v Tvojih rôkah sim!“ Vstane in sa njima se opotéka. — Pot je peljala daljezh pod semljó in fkoraj je ni kônza bilo. Mósh s baklo je shel naprej, drugi s mézhem pa sa-njó in vélik kordraft pef jih je sprémljal. Zhes dolgo fo prifhli do velíkih shelésnih vrat. Tu je mósh, ki je shel naprêj, kljuzh v kljuzhavnizo vtàknil, in baklo vgáfnil. Vrata fo se odperle, in pod milim nébam, bliso veliziga gojsda fo bili. Jafna jesénfka nozh je bila. Nebô je bilo polno svésd. Méfez je imel ravno saíti. Mersel véter je vlékel. Nobèn mósh ni govóril ne beséde. Daljezh sta Genovefo peljala, daljezh v gôjsd. Sdaj sta prifhla na vélik próstor, kí je bil króg in króg s velizimi, zherními hvójami, sivim bérstjem in s treptajozhimi jagnjedmi obdán. Tukaj je mósh s mézhem rékel: „Sdaj obstój Genové-

fa in poklékni.“ Genovefa je pokleknila. „Sdaj daj svôje déte in ti, Hajnez, ji med tém ozhi savéshi,“ je djál dalje, in déte sa rozhize primfhi, je vsdignil mezh. Pa Genovefa je svôje déte terdo s rokama oklenila, v nebó poglédala ter glafno savpíla: „O Bóg! jes naj umerjem, lé môje déte mi réfhi.“

„Ne déljaj marnj,“ je djál sarafheni mósh, „Kar mora biti, mora biti! Daj ga sim!

Pa Genovefa je jokaje in sdihaje dalje govóрила: „O ljuba mosha! Ali moreta to ubógo, nedolshno déte umoriti? Kaj se je pa pregrefhilo? Kogá je rasshalilo? Umorita mène, sej rada umerjem! Gléjta tù moj goli vrat! Lé môje drago déte puftita shívo! Nesita ga môjim starfhem! In zhe téga ne sméta, puftita mi, ne savolj mène, temuzh savólj otrôka shivljênje. Sej bi rada téga gôjsda zélo svôje shivljênje ne sapuftila in nikóli vezh med ljudi ne prifhla! O glejta, jes vajna gospá in grófinja, pred vama klezhim in profézh vajne koléna objémam. Ako sim vaju lé kdaj rasshalila, umorita me! Ako sim se kaj pregrefhila, umorita me! Pa sej véfta, de sim nekrivizhna. O gotovo se bota fhe kefala, zhe sdaj mojih folsá ne zhiplata. Usmilita se me, in Bóg se bó tudi vaju usmilil. Ne dajta se od zhafniga plazhila v hudôbne déla sapeljati, sakáj njih plazhilo je vézhno. Bojita se faj Bogá bolj, kakor ljudi. Ali hózheta mordè réf téga Gola bòlj zhiplati, kakor Bogá? Ne prelivajte faj nedolshne kervi; sakáj nedolshna kri klizhe v nebó sa mafhevanje, in morivez ne najde nikjér vezh mirú.“

„Jes nizm ne storim“ je rékel mosh s mène

zhem, „kakor kar mi je vkasano. Zhe je prav ali ne, naj Gola in grôfa sadéne.“

Pa Genovefa ni nehala profiti in moliti: „O pogléjta faj na nebó,“ je rékla: „Ali vidita gôri luno! Glejta, sa hvoje se fkriva, kakor de bi najniga naménjenja ne môgla glédati! Pogléjta faj, kako kervava sahaja. O kolikorkrat jo bóta v prihódnje sahajati vidila, bo vaju nedolshne kerví toshíla. In zhe bo tudi visôko na nébu stala, in vsim ljudém jasno in zhisto sijala, se bo vunder vama kervavo-rudézha sdéla! O posluhajte faj, posluhajte — véter vije! Ali ne flifhita, kako grôsno drevéfa shumé in kakó glafnó se vse listje tréfe. Vsa naráva (natura) se nad moritvijo nedolshnosti stréfa. V prihódnje bo vaju vflak shumézsh list ostrashil. Ali vidita gôri svésde! Kakor s jesero ozhmí gléda nebó na vaju! Ali móreta pod milim nébam tako hudobijo storiti. Smiflita, gori nad svésdami je Bóg, pred ktéri-ga fôdbo bódeta nékdaj mogla stati!“

„O, Ti ôzhe vdov in firót v nebésih, omêzhi serza téh mósh, ki imáta tudi shené in otrôke, in povéshi jima roké, de ubósi materi in jokajózhimu otroku prisaneséta in si téga velikiga kervaviga dolgá na glavo ne nakópljeta.“

Un mosh, ki je doslè molzhal, si je folsé obrifal in rékel drugimu: „Ti Kunez, mêní se férzé terga! Naj shiví. Zhe hôzhesh kri prelivati, funi svoj mezh rají v Golove persi. On je kriv — ôna pa v zélím svojim shivljênju nizh inaziga ni délala, ko dôbro. Spomni se vunder svôje poslédnje bolésni; koliko dôbriga ti je takrat storila.“

„Umréti mora“, je rékel Kunez. Tù nizh ne pomaga, ljubi moj Hajnez! Tudi mêní, pri

môji ubogi dufhi teshkó dé, jo umoriti. Pa zhe jo shívo puftiva morava obà umréti. Nji pa vunder to nizh ne pomaga. Golo jo bo vunder fhe védel stàkniti. Rasun tega mu morava pa tudi fhe njéne ozhí prinêsti v snaminje, de fva jo umorila.“

„Shivljenje ji vunder hozheva puftiti!“ je rékel Hajnez. „Saj lahko tako storivà, rezhéva ji, de ne bódeva isdana, de nama móra prifé-zhi, sa smiraj v tem gójsdu oftati; Golu pa ponefêva ozhí tvôjiga pfa. Obljubim, huda vést mu ne bode pripuftila, jih bòlj na tanko poglédati, de bi svijazho sposnàl. Pa, jéli, têshko ti dé, svôjiga pfa umoriti. Pomifli lé, Kunez! ali bi ti ne iméla nafha ljuba grofinja in nafh mladi grof, ali bi ti ne iméla ta nefrézhna máti in njéno nedolshno déte drasheji biti, Bóg mi odpufti móje grêhe, kakor tvoj pef? Kunez, ne bódi vunder takó neufmiljen ne!“

„Saj nifim,“ je rékel Kunez. „Bóg vé, de mi fhe nikoli nobèn opravek ni bil takó teshák. Pa Golo bo divjal, zhe —“

„Dè bi te tvojiga Gola —“ je rékel Hajnez. „Nedolshnosti shivljênje puftiti, je gotovo kaj dô-briga. In móshu se ne spodóbi, se pri dóbrim délu bati, temuzh tudi kaj upati móra. Zhe si ravno sdaj kaj soperniga napraviva, kaj pa dé? Današ ali jutro nama sna vunder le dôbro tekniti!“

Terdi mósh je tedaj rékel: „Naj si bo! Škufiti hózheva.“ — Kój je sdaj Genovefi strafhno priféga preisgovarjal, de se ne bode vse svôje dni is té pufhave premaknila, in vsako befédo je mogla sa njim isgovoriti. Tudi Hajnez mu je mogel na njegov mezh prifézhiti, de ne bò nobênimu ne befédize od tega povédal in je tudi ne v pufhavi obiskovàl. Kunez jo je sdaj

peljal s svojim tovaršem, de bi se mu zló níz ne bilo bati, she vezh milj daljezh zhes goré in dolíne v najstrašhnêji kraj pušhave, kjér she nikoli ni zhlovéshka nôga hodila, in tam je od slabosti omedléla in pod hvojevo drevo padla. Moshá sta jo pustila leshati, in grésta svôjo pot. Le éden se je she s folsnimi ozhmí oserl ter je djál: „Bóg se je usmili, in skerbi sa-njo in njeno ubogo déte! Zhe bi ne bil bolj usmiljen, kakor ljudjé, bi ne bilo práv.“

Ko sta v grad nasaj prishla, je Golo kakor v obupu v svôji sôbi sedel s na roko naflonjeno glavo. „Tukaj vam ozhí prinesêva!“ je rekel Kunez, ki je pri vrátih obstal in mu pasje ozhí na stégnjeni roki kasal. — „Nêzhem jih viditi!“ je Golo strašhno sarjúl, in kvishko fkózhil ter po mezh fégel. „In zhe mi she eden lé enkrat imé nesrézhnize imenuje, sdêrem svoj mézh in ga prebôdem. Koj se mi spred ozhí poberita, in nikóli vezh se mi ne prikáshita! — To je vunder zhudno,“ je djál po tém sam pri sêbi — „popréj se mi je mashevanje nad Genoveso takó sladkó sdélo, in sdaj mi je takó britko, de bi rad perst svôje roke dal, ko bi storjêno délo nestorjeno storiti mógel! Oh! kdor po svôji strašti ravná, se vunder le golufá.“

Osmo poglavje.

Koshuta réshi Genoveso in njeno déte od lakote in smerti.

Genovesa je dolgo v omedlévizi pod hvójami leshala. Zhes dolgo se je sbrihtala in vidila de je sama s otrókam v gojsdu. Nebó se je med

tém s oblaki prevléklo. Luna je bila shé davno sahlá. Práv tamno je bilo. Štráfhen vihar je po drevju buzhal. V duplu je sóva vekala, in blizo nje je volk tulil. Gróse in strahú se je tréfla. „O Bog, o Bog!“ je klizala, kakfhina grósa me spreha! Pa sej si Tí tudi tukaj pri méni, pred Tebój je nozh svitlà. Ti me vidish! Kjèr nobéniga zhlovéka ni, tam si Tí. Tí jih nikóli ne sapustish, ki v Té saupajo. Tí si méne in moje déte — neskónzhno bódi sa tó sahvaljen, — is zhlovéskih rók réshil. Tí ne bódeh pripustil, de bi med divjimi sverínami poginila. V Té hozhem saupati in se nizhefar ne batí!

Ostála je tudi takó s otrókam v narózhju pod drevéfam in róké nad svojimi koleni fkléne, s milimi folsami v nebó pogléda in zhaka, de se dan sasóri. Pa novo terpljènje ji prinéfe. Gerdo, megléno jutro je bilo v jeseni. Vsa okóljhina je bila pušta, divja in strafhna poglédati, nikjèr nizh ko góle fškale, zherne hvóje, ternje in brinje. Jutrajni srák je bil silno mersel in poflédnjizh je jélo she zlò deshvati in mésti. Genovefa se je od mrasa trefla in njéno ljubo déte se je jelo od mrasa, mokrote in lákote jokati. Povfodi okróg je glédala po kakim vótlim drevéfu ali po kaki pèzhi (vótlí fškáli) kamor bi se bila stífnila, in divjiga fadja si je sa shivesh ifkala. Pa nikjer ni bilo fufiga prostóra, nikjer na malo she s listjem pokritih germízhkih ni ne jagodiza vífela. Sdaj je s svojimi mehkimi persti is terde, smersle sémlje nekóliko koreniniz iskopála in njéna kri je fneg orudezhila! Té koreninize je svezhila in svôjim sinu dajála.

Na to gré, desiravno vsa trudna in sdelana, s svôjim otrokam narózhji v fnégu in deshju po

štrahni pušhavi dalje, bresde bi bila vedila kam. Ko je sopet zhes fkalalo prilésala, sagleda sdólej med štermimi fkalami majhno, voško dolínizo s travo. Dóli je splesala. V néki fkali, ki je bila s gostimi hvójami obrashena, je sagledala pod zhes-njo vifezhimi vejami majhno luknizo, kakor vratiza. Škósi té se je prífhlo v votlino, ki je bila dósti prostorna, de bi v fili dve ali tri ofébe v nji štanovale. Ne daljezh od njé je vir, zhift kakor kristal, is f kale sviral. Nekakšhno buzhje fhavje se je f kále ovijalo. Njegovo pérje pa je bilo vélo, in pol fognito fadje je po tléh leshalo in ni ga bilo vshiti. Genovefa je fhla s svojim otrókam v votlino. Tukaj je bila pred deshjem in vétram varna. Pa she smiraj se je od mrasa tréfla. Poldán je sdaj bilo. Glad jo je štrahno naganjal in tudi déte je jélo sopet lazhno jokati in vpiti. V votlini poklékne in déte pred se na tla poloshivšhi f kosi vratiza votline proti nébu pogléda, roké štégne ter moli: „O Ti dobrotljivi Ozhe nebéfhki, poglej sim dóli na jokajozho mater in na njéno kopernézhe déte! Šaj Ti v najhujšhim vremenu tudi krokarje preshivšh, ki tú nad vífókim fkalovjem letajo. Ti tudi zhervizhkov ne posábísh, ki tukaj po fkalnati šténi lasijo, in jim dafh tudi po simi mervizo seleniga mahú najti. Tí snafh tudi méne in móje déte v téj pušhávi prehraniti in tudi is kamnja kruha narediti. Nak! Ozhe, Tí naju ne móresh, naju nezhefh tukaj poginiti puštiti! Tí si nama ravno sdaj prebivalísh najti dal. Tí bofh tudi sa jéd fkerbel!“

In gléj, ko bi se bilo blifknilo, fo se oblaki rasdelili in sólnze je prijetno in gorkó safijalo. Né kaj je v na semlji leshézhimu listju shu-

mélo in sdaj je kofhúta pred votlino štala. Kér je fhe nikóli ljudjé niso preganjali, ni bila zložnih plashna. V votlino je prifhla, kjer je navadno stanovala, bres strahú in proti Genovefi obernjena je obstala. Genovefa se je v sazhétku vstrahhila, s zhasam pa je bila ferzhnéji in jo je boshala. Svér se té prijasnosti ni obzhutljiva sdéla. Sdaj se je Genovefa smislila, fêbe in fvôje déte s mlékam té sverí rediti. „O Bóg! kogá primóra fíla ubógo mater,“ je rékla in je pustila déte kofhuto fífati. Svér, ktéri je bil volk mladízha rastergal, in ktéro je bilo obilno mléko tífhalo, je rada dershala. Genovefa je po tém déte, ki je omolzhalo in fpati hotlo, v néktere fvôjih oblazhil savila in v kót votlíne poloshila, kjer je práv pripraven prôfitor bil.

Ko je Genovefa fvôje déte opravila, se je fhe le na-fe smíflila. Sopet je fhla is votlíne okrog leshézhe buzhe nabirat in slomivfhi vfako v dva enaka kofa jih je ofnashila in v víru do zhíftiga fprala. Ko se je vernila, je svér v votlíni leshala. Genovefa je néktere opréfné selífha ponudi, ki jih je ob víru nabrala. Svér vftane, jí jih s roké vsame in jí po tém, kakor de bí jí fvôjo hvaléshnost pokasati hôtla, roko líshe, Genovefa pokufi sver mléfti. Svér rada dershí in Genovefa vezh buzhnih kofov s mlékam napolni. Po tém na koléna pade, in pol ruméne buzhe zhíftiga, mlazhniga mléka s obéma rokama proti nébu povsdignivfhi je jokáje molila: „O moj Bóg! vsémi môje folsé v hvalo sa ta tvoj dobrótni dar. Réf je, tvoj dar je to mléko; Ti si dal, de se mi je fréd té fkále vir shívljénja pokásal, Ti si naklonil, de je morde kaka ptízhiza buzhne pefhké v to pufhavo sa-

něfla, de imam pofódo, kamor tvoj dar fpravim. Ti fi me v to votlíno pěljal, v ftanovavnizo té dôbre svéri! Sdaj ni fila, ne mēni ne mójimu otrôku fkopernēti. Sdaj fmém mersle, puſte si-me s terdnim saupanjem v Te mirna in potoláshena prizhakovati!“

Píla je, in folsé hvaléshnoſti fo ji v mléko kapljale. „O kakó fladka pijazha!“ je rékla. „Tako dôbra fe mi fhe v vſim mójim shivljēnju ni nobēna jéd sdéla. O Bóg! kakó malo fim pri obilni mísi ſvôjih ſtarſhev T'vôje darí zhiſlati snála. O, odpuſti mi, de fe ti bôlj ne sa-hválím, odpuſti, de niſim ubógim vezh dobri-ga ſtorila! Oh nikóli niſim fkuſila, kakó teshkó lakot dé! O kóliko ubóſih bi bila lahkó s majh-nimi trófhki do fítiga pokrepzhala!“

Ko fe je bila s mlékam práv dôbro pokrepzhála in Bogá fhe enkrat sa-nj ſahvalila, je fhla is votlíne ſi ob ſkalah in ſtarih drevéſih mehki-ga, fuſiga mahú nabrát in vezh pripaſov (birtahov) ſi ga je nabrala, in v votlíni ſēbi in ſvô-jumu otrôku mehko poſteljo napravila. Po tém je terdne, koſháte hvojeve véje, ki fo nad vratmi votlíne viſéle, fhe niſheji pripogníla, de bi votlíno fhe bôlj vetrovam ſadélala. Pod hvojo je majhno, fuho, lépo, s mēhkím, bēlim, rumēnim in ſelēnim maham poraſheno pálizhizo naſhlà. V dva neenaka déla jo je prelomila in s ſhibkimi hvojevimi ſhibinami je takó manjſhi dél na vézhiga privesala, de je dil krish, ktériga je na naj lépſhi kraj votlíne poſtavila. Ko je vſe dokonzhala, fe je trudna v votlíni uſédla. Hvojeve véje, ktére fo vrátiza kako zhernoselēno ſagri-njalo ſakrivále, fo príjétno tamôto po votlíni dela-le in od koſhutniga hlapēnja je bila tudi ſhé

votlina ljubo fogréta. Ko je Genovefa takó fedéla, se ji je, ko bi bil trenil, lahkó in dôbro pri ferzu storilo. Šerzhno je Bogá sahvalila, de jo je is tamne jézhe réfhil in de ji je pred Gollam varno prebivalishe pripravil. Réf de spomnila se je, de bode tudi tú veliko terpljénja iméla: pa na krish je poglédala ter molila:

„O mój bôshji odrefhenik, ki si is ljubésni do mène na krishu umerl, to Tvôje snamnje mi imá védno pred ozhmí státi. Védno me imá svôjiga uka opominjati. S tebjó zhem sdaj pufhavno shivljenje v téj pufhavi shiveti sazheti. Môje terpljenje je tudi moj krish. Po tvôjim isglédu ga zhem poterpeshljivo sadéti in védno moliti: „Ozhe! Tvôja vólja naj se iside in ne môja! Sej bo tudi kdaj minulo, in zhaf bo pretékel, de bom s tebjó rézhi móгла: „Dokonzhano je!“

Po taki molitvi so se ji, zhes dolgo v pervízh v fladkim spanju ozhi saperle. Njeno déte je pri njénim ferzu leshalo in svésta koshuta, ktéra je odfléj vezh ni sapustila, je pri njénih nôgah léshala.

Devéto poglavje.

Genovefe samôtno shivljenje v pufhavi.

Genovefa je odflej v pufhavi kakor prava pufhavniza shivéla. Síma je minula, léto je pri fhlo, ki se je sopet simi vmaknilo, in takó je fhlo dalje, bres de bi se bilo kaj posébniga sgodilo.

Kadar je po léti kakiga vrozhiga dné popoldán takó med némimi (mutastimi) skalami in drevéfi fedéla in nizh ni flifhala, kakor krókane krokarjev ali klivanje kakiga berlesa; kadar

je v grosovitnih jesénfkih nozheh mersla luna visôko pod obnêbjem plavala in v famôtno fkalovito dolino sijála; kadar je po sími is votline zhes neismérno odêjo snegá gledala, kjér se je le kaka fléd dívjih sverin snala: je prav ferzhno hrepenéla sopet oblízhje svôjih staršev, svôjiga moshá ali le kakiga zhlovéka vidíti. „O kako frézhni fo vunder ljudjé — je dôstikrat sdihovala — ki v drushbi shivíjo in svôje nadlóge in vesélje vsajemno prenaslhajo, in kako neumni fo, de té fladke frézhe dostikrat zlo nízh ne zhíflajo in si mnogokrat svôje shivljênje ogrenljujejo.“ Po tém se je pa vsaki zhaf sbrihtala, ter djála: „O Bóg, frézha, de moram s tabo hoditi, je vunder le nefkônzhno flajshi, od hôje s ljudmi! ako smo ravno daljezh od ljudí, si vunder Tí bliso naf — v prasni puhavi in v tihi polnozhi! Kako velika je ta frézha, de moremo s tabo govoriti, Tí ferzhni dúshni prijatel!“ Tako se je navádila smiraj s Bógam hoditi in v ferzu s njim govoriti, de fo ji v tazih prijasnih, priljudnih pogovorih ure kakor migljeji pritêkle.

Ako ji je kopanje korenín in pobiranje divjiga sadja ravno veliko déla usrokovalo, je mogla vunder marsiktero uro bres vsíga opravka presedéti. Vezhkrat je rêkla: „Oh, de bi lé igle in kaj prêje iméla, kako prijétno bi mi pazh marsiktéra ura pretekla, kako zhédno bi hôtla sêbe in svôje déte oblazhiti! Ljudjé vezhkrat zhes délo mermrajo, pa bres déla je shivljênje shaloftno in dolgozhalno in naj téshji délo je fladko mémo postopanja.“

Vezhkrat je po kakih lépih bukvah hrepenela. „Marsiktéro uro — je rekla — bi lépo in polno poduzhênja iméla! Pa, Tvôje déla, o Bóg,

okróg mène fo tudi bukve, ktére si sam pifal.“ Sazhela je sdaj bôshje déla bolj pasljívo premíshljevati, kakor jih je doflej v svojim shívljénju premíshljevala in naj manjšhi zvetlíza, kébrizhek ali polshek fo jo, kér je fléd bôshje modrosti in dobrótnosti v njih vidila, neisrezhêno rasveseljevali.

Slo veselilo in tolashilo jo je, de je Jesuf toliko svôjih naj lépsih prilik is tazih rezhí jemál, ktére fo jo tudi v pufhavi obdajale. Kadar je solnze v pomladi sopet tako ljubo in prijasno v votlino sijalo, je s veliko radostjo djála: „Tí ljubi Bóg! Tvôje solnze mi je lépa podóba Tvôje prijasnosti in ozhétne ljubésni. Sakaj Jesuf, tvoj sin, sam pravi: „Ozhe nebéshki pufti svoje solnze sijati dobrim in hudóbnim.“ Mója ljubésen do ljudi imá tedaj biti Tvôjimu solnzu enaka. Tudi svôjim neprijatlam bi rada dôbro storila, de bi lé mogla.“ Kadar je sa ohranjénje svôjiga shívljénja fkerbéla, in kadar ji je shalost ferze rasjédala, in zhe je po tém kakiga lépiga jutra prijétno pétje ptízhev flíshala, je rékla: „Tako ste veséle in bresfkerbne, male radostne stvárize, in tako radostno pojéte! Ali bi se ne iméla tudi jes radováti in péti kakor ví? Sej Jésum sam tako hozhe: „Pogléjte le ptízhev pód nébam. Ne sejejo, ne shanjejo in ne spravljajo v fkednè, in vash ózhe nebéshki jih vunder le preshiví. Ali niste vi vezh, kakor oni?“ Ja moj Bóg! Tí me bolj ljubísh, kakor vse té ptízhe. Tudi bi iméla bolj veséla biti, kakor oni vsi in ne fkerbéti, ako se ravno sdaj sa me nobêno serno ne seje, nobêna bilka ne shanje in nobèn snòp vezh v fkedèn ne spravlja.“ Zhe je zvetlíze, ktére fo ji malo dolinizo s mnogimi barvami lépsihale, pregledovala, je rékla: „Tudi vé ste mi prijasni poroki, in

ljubesnjive osnanovavke boshje ljubésni do mène. Tudi take zvetlize je Jesuf pokasal, rekózh: „Premihljevajte zvetlize poljá! Ne delajo in ne predejo, pa vunder vam rêzhem: tudi Šalomon v vřim svôjim velizhařtvu ni bil tako lépo oblézhen, kakor êna ismed njih. Zhe tedaj Bóg travo na póljju tako lépo oblazhi, ali ne bo vař fhe bolj vi malovérniki?“ Nizh vezh nêzhem malovérna in nizh vezh nefêrzhna biti, in ako ravno sdaj ne morem ne présti in ne řhiváti, vunder nêzhem sa svôjo obléko v prihodnje prevêzh řkerbêti.“ Po léti, kadar je v njéni dolinizi folnze pripékvalo in ôna shejna k svôjimu viru priřhla, merslé vodé sajéla in píla, je mnogokrat rékla: „Kar je ta vir môjim řuhim uřnizam, to je Tvôj uk, Tvôj duh, o Góřpod! môji duřhi.“ Šaj ři řam rékel: „Kdor je shêjin, pridi k mèni in pij. Vôda, ki mu jo jes podám, mu bo vír, ki v vézhno shivljênje têzhe.“ „Šamo tá nótranji vír shivljênja me s tolashbo pokrepzhuje, in mé s veřêljem napaja, sdaj ko řim ob vřo toláshbo od řvetá in ko mi je vře veřêlje prihodnjiga shivljênja vse-to.“ — Dôřtikrat, kadar je řtrařhno pezhovje, ki je njéno dolíno obdajalo in shé véke v viharju in hudi uri řepremakljivo řtalo, řpremihljevala, ře je Jefuřovih beřéd řpômnila: „Kdór môjo beřédo pořluřha, in po nji řhiví, téga modriřmu mořhu priřizhim, ki je svôjo hiřho na řkalo řidal.“ — Po tvôji beřédi hořhem, — je rékla po tém, — svôje řvelizhanje řidáti in terdno ko na řkali bo řtalo. Šhe ternje in ofát ji je bilo polno poduzhênja. „Ko bi ře s vař, vé ternjeve řelířha, grořsdje in drugo řhlahtno řadje tergati dalo, — je rékla — bi mi bilo réř prav ljubo, in bi ře mi tú v puřhavi prav priřêglo. Pa pri

tém obštane, har je **Jesuf** rékel: „**S** ternja fe ne dá grojsde in s ofata ne fige nabirati. Vřako dôbro drevó obrodí dôbro, sanikerno pa sanikerno fadje.“ Dôbro drevó zhem tedaj biti in dôbro délati, kolikor mi je mogózhe. Nikoli nêzhem biti ternju in ofatu enáke, ki le bôde in nizh ali pa sanikerno fadje rodí. Tako fo ji bile folnze, ptíze, zvétlíze, vir, řkale, ternje in ofat zhiřte snamnja, ki fo jo **Jesufovih** beřéd opominjale in ji dovólj miřliti dajale.

Ljubřhi od pomladanřkiga folnza, bólj veřél, kot pomlád s njênimi zvetlízami in ptízami, bolj poln poduzhênja od vřiga, kar je v puřhavi viditi mógla, ji je bil pogled njêniga otrôka. Vřak jařen dan ga je is votlíne pod lépo jasno nebó nêřla. Kadar fe je med tém, ko fe je kořhuta nekóliko od njé pařla, s otrôkam na rôkah pred votlíno sprehajala in s njim, ako ravno řhe ni nizh od tega umél, prav prijasno menila; kadar je otrók řvoje rozhíze sa njo řtégal in fe ji řmehljal, fe ji je sdélo, kakor de bi ji to řmehljanje vřo puřhavo olépfhavaló in kakor de bi vře okróg poslazhéno bilo. Dořtikrat je na méřtu, kjér je řtala, poklekníla, déte na ferze pritířnila, s milim, řladkim řmehljanjem materřke ljubéřni na-nj glédala ter djala: „**O Bóg**, kako **Te** zhem sahvaliti, de ři mi řhe to déte puřtil! koliko veřélje, koliko radořt, kakřhno vřakdanje opravilo mi déla v tém divjim řapuřhênim kraju! **O** pogléj tudi **Ti**, ózhe nebéřhki, blagořlovéřh to déte in daj, de bo tudi dalje rařtlo in bólje prihajalo! — Kako jasno in veřélo gléda“ — je dalje rékla — „kako zhiřto je to zhêlo in ljubéřnjive liza bres vřih řtrařti, kako neřkerbno mi tukaj na ferzu pozhíva, **O** pazh réřnizhno je govóřil odreřhenik“: „Ako niřte kakor otrozi ne bódete priřhli

v nebéfhko kraljéstvo. O, de bi tako vsi ljudje proftovoljni in s dôbrim prevdarkam bres napuha, savifti, zhertenja in inih (drusih) hudih ftrafti bili, kakor je to déte fhe v svôji nedolshnosti in v ferzhni nevêdnosti; gotovo bi nebéfhko kraljéstvo v svôjih ferzih iméli; tako vesélo bi na svétu shivéli, kakor déte na maternih perfih; tako sadovoljno in frézhno bi, tako rekózh, na ozhétovim ferzu bôshjim pozhiváli.“

Mnogokrat se ji je shíva shêlja vnéla, fhe kdaj kako zérkev obifkati. „Kakfhna frézhha je to, je rékla, zhe jéséra ljudi pred Bógam klezhijo, bôshjo besédo poslufhajo, ali zhe se hvalna péfem vérne mnóshize pobóshno proti nébu vsdiguje! O, ko bi le sopet kako svonjênje flifhala, miflim, de bi se mi ferzé oddahnilo. Pa vunder — je rékla dalje, — fej je zéla natura, nebó nad menój in sêmlja okróg ménc tudi Tvoj têmpelj, o Bóg, in ferzé, ki v famòtni pufhavi bije, je tudi Tvoj altár. Ta fkalovíta dolína naj bóde tédaj tudi têmpelj Têbi posvezhèn in môje ferzé naj Tí bode altár!“ — Tudi ni bilo ne drevéfa ne fkale, kjér bi ne bila molila ali klezhála, in zhe ji sima ni pripuftila is votlíne iti, je marfiktéro uro pred malim krishem v svôji votlíni na terdim kamnu klezhála, ki je is fkale molel in ji pruzhíza bil.

Déseto poglavje.

Genovefe materska radost v pufhavi.

Kakor v zhasi med sélifhi in ternjem v pufhavi krafna, rudézha zvetliza sráfte, tako je sdaj Genovefi v frédi njéne tihe famôte naj lépfhi,

priljudno vesélje zvésti jélo. Boleflav, njéni ljubi otrók, je med tém práv odrastel in je bil sdaj práv ljubesnjiv fantizh, ki je shé hoditi jél. V pikaſto koshizo mlade ferne, od ktére je v gojsdu lesjaka odpodíla, ga je oblékla. Zhe ravno fantizh ni drusiga, ko selifha in koreníne, mléko in voda vshival, je vunder tako popoln in zvetèzh bil, kakor shivljénje. Sdaj se je pamet v ljubim fantizhu sbudila; jél je se samiga fébe svédovati, rezhí krog fébe raslozhevati, beséde umevati in isgovarjati.

Genovefa, ki shé tako dolgo ni beséde is zhlovéshkih uſt flifhala, je ferzhno vesélje obzhu-tila, ko je perve rasumljive glaſove od fantizha flifhala; ſhe vézhi vesélje je pa zhutila, ko je fladko imé „*mati*“ pervi krat lépo in umljivo isgovóril. To je bilo v sazhetku síme. Pogovarjala se je sdaj v ſvôji tamni votlíni po vezh ur is njim; ga je vse, kar se je v votlíni in mali dolinizi vidilo, od ſolnza do kremenzhka, od hvojeviga drevéfa do mahú imenovati uzihala, in kmalo se je môgla s njém po malim pogovarjati. Pèrvi ſharki se unemajozhe pameti, perve íſkrize prôſte ljubésni, ktéro je pri njém ſpasila, ſo jo neisrezhéno veselile, in vsak dan ji je obilniſhi in mnosheji materſke radoſti prinéſel. V frédi síme ji je tako rekózh lépa pomlád zveſti sazhéla.

Proti kônzu síme je fantizhek sbôlel in dolgo ni mogel votlíne ſapufiti. Pa kmalo po pervih dnévih pomladi je shé osdravel in se je ſopet lépo kakor rosha raszvéta. Nékiga lépiga pomládánſkiga jutra ga je Genovefa vséla ſa roko in peljala ga je v pervizh ſopet is tamne votlíne v prôſto in zvetézh dolinizo. Lepôta vse pomládí, ktéro je sdaj fantizhek v dnévih boljſhi pameti ob

enim previdil, ga je prav poprijela. Vse osternem je postal, vse s velikimi ozhmí poglédajózh in rekel je: „Mati, kaj je tó? faj je vse drugazh, kakor je bilo poprej; vse je je lepshi! Ta dolina je bila vfa s snégam pobeljena, sdaj je pa tako lépo seléna, de fo hvoje mémo nje le zherne. In germovje in drevéfa, ki fo poprej fuhe in bres listja stale, in le tú ali tam kak rumen list iméle, fo sdaj polne, polne tanziga, svítlo seléniga listja. In kako sdaj folnze ljubo in tóplo sije, in kako je nebo lepo víshnjeno. In le pogléjte tú na tlà, kakfhne lépe, majhne ljube rezhi fo tú, o poglejte, nó, kakó lepo ruméne, víshnjeve in béle!“

„To fo zvétké, ljubo déte,“ je rékla Genovefa. „Gléj tukaj jih nekoliko tébi nabiram. Té tukaj fo marjé tize in svónzhiki! Gléj, kako fo snótraj lepo ruméne in kako lepo fo kónzhiki bélih kriliz krog in krog rudézhi! Té ruméne tukaj dobro poduhaj! Ta víshnjeva tú je violiza. Ta she priyétnishí dufhi. Na, tú jih imash; vse fo tvóje! — in she si jih natergaj, kolikor jih móresh. Toliko si jih naterga, de jih s svojima majhnima rokama ni môgel objeti.“

Genovefa ga je po tém na kraj doline k selénimu germu peljala. „Sdaj poslušhaj“ je rékla, „Ali kaj flifhíh?“ — Fantizhek je sdaj pervizh v svójim shivljenju stoglasno pétje ptizhev flifhal, ki fo tukaj nepreganjani od neufmiljenih rok v neisfhtétih mnóshizah gnjesdíli. „Oj — je rékel — kaj pa tako prijetno póje? Na vsakim drevéfszu in germizhu stoteri fladki glasovi pojéjo. Viditi zhem vunder, kaj je tó! Pojdite!“

Genovefa se je na s maham porasheno skalo v fénzo dvéh mladih bukovih drevéf, vsa-

me fantizhka v narózhje in je, kar je tudi po simi in v sazhetku pomladi vezhkrat storila, nekoliko nabranih sern od divjiga drévja na tlà natréfla, de bi ptize vabila. Mnôgo ptiz je prishlo — prijásni fhinkovez, selénkašti zisek, ptizhki s lepo rudézho glavo in perfmi, pifani fhtigliz, in urno so serna pobirali. „Gléj,“ je rékla, „ti ptizhki tako lépo pojéjo.“

Fantizhek je od vesêlja poskakoval. „Oj ljube, ljube, lépe stvarize!“ — je rékel. „Vé tako lépo pojéte? Vé shé lépfhi snate kakor krokarji, ki zélo símo v zhasih tako shalofstno stradajo, in tudi bôlj lépe ste kakor ôni. Pa povéjte mi lè, mati!“ je sopet saz hél, „kako pa je to, de je sdaj vse tako lépo? Od kod pa pridejo vse té lépe rezhi? Sej vi niste môgli té dolinize tako olépfhati, ta zhas, ko sim bil jes bolán. Sej ste bili védno pri mèni v votlini in tako umétni gotovo tudi niste.“

„Ljubo déte“, je odgovorila Genovefa, „povédala sim ti shé, de imám tako dobriga ozhéta v nebésih, ljubiga Bogá, ki je solnze, luno, in svésde narédil. Gléj, ôn je tudi vse to narédil, de bi prav veliko vesêlja iméli.“ — „O ljubi, dobrótljivi Bóg!“ je rékel fantizhek; „ta je pazh prav dôber in uméten!“ in Genovefa se je smehljala savoljo té nedolshne prostosti. „Pazh je réf, je djála fama pri sêbi in ga objéla in kufhnila,“ de bi te marfiktér otrók, ki je starishi ko ti, neumniga imenoval in se ti smejál. Pa lé sa to, kér posábi, de je sam nékdaj tako govoril, in ki je, kakor vsi ljudjé, s zhasam k sposnanju prishel.

Drugi dan jo je fantizhek sjutraj, sarano sbudil in rékel je: „O mati! vstaníte nô in poj-dite s máno! Víditi hozheva, kaj je ljubi Bóg

sopet lépiga narédil.“ Genovefa se mu je prijasno nafmejala in na selêno tratizo med fkalovje ga pélje, kamor je solnze prav tóplo sijalo, kjér je vse poprej dosorilo in kjér je shé undan zvétje od jagod vídila. Pa réf fo bile nektére jagode shé sréle in bolj rudézhe, kakor fhkerlât. „Ali fo to tudi zvetlize?“ je vprafhal fant. „Nak’, je rékla Genovefa, „to fo rudézhe jagode.“ Pozhepnila je in nekoliko naj lépfhah naterga in pravi: „Le sini sdaj in pokuſi éno!“ Fantizhek jih je jédel in roko na perſi pertifnil, ter rékel: „O té fo dôbre! Ali ſi jih ſmém vezh nabрати?“ — „O lé!“ je rékla Genovefa „pa le tazih, ki fo lépo rudézhe.“ — Urno je roko ſtégnil ter nabiral in jédel. „O kako je pazh dobrotljiv ljubi Bóg“ je rékel, „de nam tako dôbre rezhi dajè!“ — „Nó“ je rékla Genovefa, „ſahvali ſe mu vunder tudi!“ Fantizhek je ſ ſvitlimi ozhmí v lépo viſhnjevo nebó poglédal, ſvôjo rozhizo kuſhnil in kuſhljej proti nébu pihnil in ſavpil, kolikor je môgel: „Ljubi Bóg! ſahválim te ſa jagode!“ Po tém je rékel. Švôji materi: „Ali je to tudi ljubi Bóg flifhal?“ Genovefa ga je k ſébi pritifnila ter ſmehljaje rékla: „Kaj pa dè! Pazh bi bil tudi tako miſlil, bres de bi bil beſéde iſgovóril, in on bi bil tudi védel. Bog vidi in flifhi vse.“ Boleflav je sdaj hôtel vſaki dan novih rezhi viditi, ki jih je ljubi Bog narédil. Pa Genovefa je djala: „Šam moreſh sdaj paſíti in glédati, ter mêní povédati, kaj bodeſh nafhel. Gléj, koj tú v fénzi té viſóke ſkale, tú na polnozhni ſtrani dolinize, kjér je ſnég ſhe lé undán ſkôpnel, ſtojí zherno bodézhe ternjízhe. To fo ternjule. Gléj, mnógo majhnih, ſelênih in bélih kugljiz na ternju viſi. Té ſe imenujejo popki zvétja. Pridi ſim! Tam na polétni ſtrani dolinize fo dru-

gi germizhi s manjim ternjem. Te se imenujejo divje róshe. Tudi na téh so podolgasti popki. In gléj! Gôri v dolinzi stoji dvoje velízih drevéf lesnik in drobniza. Lé dobro jih poglêj! Nizh fhe na njih ne vidish, kakor de fo vse fhibine polne velikih popkov. Sdaj pa le vřak dan pasi, kaj se bo s njimi sgodilo in povêj mi pôtlej sopet.“

Po nôzhi je pohléven, tôpel désh fhel in listje in zvékje je poganjalo. Vef radoften je Boleflav priskakljâl in klizal: „Mati! seléne kugljize na ternjulah fo sdaj sgól majhne, ko snég béle zvétké! In uni ternjevi germ je poln svitloselénih listkov! In tudi drevéfa fo polne bélih in rudézhih zvétliz. O, to je vesêlje! O kako dober je pazh Bóg, O pojdite le sim in poglêjte!“ Genovefa je fhla tje. „Ali vidite?“ ji rêzhe. „In glêjte! Ta ternjevi germ bo tudi fhe gotovo lépe, rudezhe zvetlize dobil. Te pa fhe nišo narejéne. Glêjte! Rudézhe fo shé, pa le nekoliko is glaviz glédajo. Ali jih morde Bóg ni môgel po nozhi dokonzhati?“ — „O déte!“ — odgovori Genovefa: „to storiti, se Bógú ni tréba nizh truditi! Vse v ênim migljeju sna storiti. Sakaj vřigamogózhen je.“ — „Pa povêjte mi vunder“ je fantizh dalje rákel — kako pa móre Bóg v tamni nôzhi vse to storiti?“ Genovefa mu je povédala, de Bóg po nôzhi takó dôbro vidi, kakor po dnévu — in Boleflav se je môzhno nad všim zhudil.“

Nékiga jutra je Boleflav vef radoften priskakljâl in rékel: „Mati! sopet sim pa nékaj lépiga nafhel. O pridite lé in poglêjte; kaj je!“ Sa roko jo prime, k ternjulevimu germu pélje ter rêzhe: „Tù nótri poglêjte v tamno ternje! Al kaj vidite? — „To je ptizhje gnjésdo, ljubo dé-

te,“ je r kla Genovefa, „fternadovo gnjesdo je. Kakor imava midva votlino, tako imajo ptizhi gnjesda. Le gl j, ptizhiza v njem fed . Kako prijasno naju gl da! Sdaj stran let . Le d bro gnjesdizhe ogl j, pa ne ob di se ob ternje! Gl j, svunaj je s fuhe, m hke flame splet no, snotraj je s m hkimi, sivkastimi laszhkami oblosh no. Le d bro va-nj pogl j!“ je r kla in fantizhka prisdignila. „O, to je lepo!“ je r kel. „Kog  je pa to pet ro l pih stvarzhiz, ki v gnj sdu lesh ?“ — „To fo jajzhika“ r zhe Genovefa, „gl j, kako fo lepo sel nkaste in l po rud zhe progafte!“ — „Kaj pot m ptizhek s jajzhki naredi? vprafha fantizhek.“ To b defh sh  vidil je Genovefa odgovorila. „Le v ak dan pridno jih ogled j, pa nimafh se ne  niga jajzhka dotakniti.)

Sa nekoliko dni je Boleflav sopet s materjo gnj sdizhe obifkal. Nam sti jajzhik fo sdaj sh  mladi ptizhki v nj m bili. „O polg j n “ r zhe Genovefa, „kako fo lep  majhni in l pi! — Gl j, fl pi fo fhe in nizh p rjizha fhe nimajo. Let ti fhe ne sn jo in tudi   fhe is gnj sdizha fkozhit .“ — „Oh, ljube m le, ub ge n ge b bize!“ je r kel fantek. „Ali pa ne bodo lakote poginili in smersnili?“ „Nak', ljubo d te“ r zhe Genovefa. „Sej je B g sh  pred sa-nje fkerbel. Gnjesdizhe je snotraj m hko in gofsto s m hkimi lasmi vlosh no, de na m hkim in na g rkim leshijo. Lepo okroglo je, de se nikamor ne sad nejo in de jih ne bol . To zh dno gnj sdizhe je stara ptiza f ma naredila. Jeli, to je um tno? Midva, ljubo d te, bi ne m gla taziga narediti. To um tnofst je B g stare uzhil, s milofstne fkerbi sa mlade, majhne ptizhke. Glej, ti sel ni, okrogli listizhi ternjeviga germizha, ki jim sdaj, ko foln-

ze vrózhe pripéka, hladno fênzo délajo, jih tudi pred mokroto varjejo, kadar deshuje. In ponôzhi in sjutrej in svezhér, kadar bolj hladno prihaja, pride stara ptiza in se s rasprostrénimi perotami na-nje vléshe, de so gorko pokríti, in de jih ne sébe. Glej, tudi ternje ni saštojn tukaj. Hudi krokarji bi mladízheke posherli. Ternje jim pa do gnjésda brani in jih sbôde, zhe mladízham kaj shaliga storiti hozhejo. Štara ptiza pa lahko, kér je prav majhna, med ternjem fkosi slése, bres de bi se poshkodovala. Glej vse rezhí, tudi bodézhe ternje nam prijásnost in mílostno ozhétno fkerbljivošt Bogá osnanuje.“

Ko je Genovefa to rêkla, je štara ptiza priletéla, in se je na kraj gnjésda ufédla. Vsi ptizhki so glasno zvilezh glavize kvishko vsdígñili, kljunzhke fhiróko odperali, in píjala jih je. Boleflav je bil ves radošten. „O to je lepo!“ je rékel. „To je prav lepo!“ in od vesélja je poskakoval. — „Gléj,“ rézhe Genovefa, „mladízhi si fhe ne morejo samí jedí ifkati, in štara jim je donásha. Serna bi jim bile preterde, torej jim jih štara presvézhi, v krofú omezhi in jih jim po tém da. Ali ni Bóg téga narédil? Glej, tako mílostno Bóg sa vse svóje stvarí fkerbí in tudi sa nar majshí ptize. Tako mílostno tudi sa naf fkerbí. Ja, ljubo déte!“ je rékla dalje, ga s folsami pogledajozh, „On je dofléj sa té fkerbel in fhe dalje bo fkerbel!“ — „Réf, réf“ je rékel fantek, „On je sa-mé fkerbel, dobri mili Bóg! Šej je óñ vas mènesi dal, ljuba mati! Šej me imate veliko rajshí, kakor štara ptizhiza mladízhe! Bres vas bi bil mogel shé davno umréti!“ Tako je rékel in objél jo je. —

Boleflav je imel sdaj vsaki dan kaj noviga materi pripovédati, pokasati in prinésti. Kér se

je le s njem pezhála, ki ni imel tovarštev, de bi ga bili spridili, in otrozhjih igrázh, ki bi ga bile snemarile, se je njegov um kmalo pokásal. Svójo mater je zhes vse ljubil in vsaka lepôta bôshjih dél se je globoko v njegovo ferzé vtisnila. Vsako jutro je prinéfel svôji materi naj lépsih zvetliz in polno lépih jerbazhnikov, ki mu jih je is bizhja spletla, ji je najbóljših rudézhih jagod in borovniz, in posnéji robidniz in malinez nabiral. Pusto votlino je s pasastimi polševimi lupinami in svítlimi mušheljni, s lépim maham in s svítlimi kamnizhi olépschal, kar se je prav podálo. Vsaki dan ji je pripovédoval, kako so majhne seléne kugljize, ki so na ternjulevim germu, in seléne, kakor jajzhki podolgašto okroglje kugljize od divjih rósh dan na dan vezhi prihajate in kako so tudi ptizhki rastli in majhno pérjizhe dobivali — toliko zhasa, de je ternjuljev germ polu svítlozhernih ternjulj in dívja rósha polna ko fhkarlát rudézhih jagod iméla in de so ptizhki odleteli.

Ko je pervikrat lépo svitlo danizo saglédal; ko je nékdaj med zhernimi, tamnimi hvójami lépo vezhéno sarjo saglédal, ko je pervikrat mavrizo vidil je smiraj veš radošten po svójo mater pritékel in vse je mogla s njim gledati in se zhuditi, in Bóga sh-njim sahváliti, ki je toliko lépih rezhi vstvaril. Tako je svójo mater mnogo rasveseljeval. Genovefa je dostikrat kadar je prijasnost fantka vidila, s folsami v ozhéh proti nébu poglédala, rekózh: „O Bóg! Tako more tudi nedolshno ferzé v puhavi raj dobiti, in dufha, ki Têbe ljubi in Têbe imá, tudi v nadlógah in terpljenju nebó dobi!“

Škerbljiva mati pa tudi ni posabila, ga pred

strupenimi felifhi svariti, ki so okrog po puhavi v strašni lepôti rastle. „Nímafh mi od njih jésti,“ je rékla, „pa tudi kaj drusiga ne jój, bres de bi mēni poprej ne pokasal. Zhe ne, bi hudo, hudo sbôlel.“ Pa dôbra pametna mati ga je fhe fkerbnejfhi pred nepokorfhino, famovoljnostjo, fladkanjem in drusimi otrôzhjimi napákami svarila. „Té so“ je djala, „fhe filno bolj pogubljive, kakor strupenína. Oh, gréh je mnogokrat tém sapeljívim, rudézhim jagodam podobén, ki se ozhém tako lépe in vábne sdijo, ktere pa, zhe jih kdo vshíje, vmoríjo. Ja, hudôbno je vezhkrat bolj vidljívo in se bolj lepo ozhém prilisuje, kakor dôbro — kakor tukaj strupena mušhniza prôfto, rjavo, dôbro, ne krívno in vshívljivo gobo sraven fêbe v lepôti barve preféshe.“

Enajsto poglavje.

Genovefa dobi gôrko ovzhjo oblêko.

S mnógim, nedolshnim veséljem fta poslednja pomlád in léto Genovefi in njénimu finu prifhle. Sdaj je bila jesén. Šolnze je shé flabeje sijalo, in dan na dan posneje is-hajalo in poprej sahajalo. Zhífto víshnjevo nebo je bilo fkoraj védno s tamnim obláki prevlézheno. Sêmlja ni nizh vezh kaj noviga obrodila. Ljubo pétje ptízhev je vtíhnilo, in ptízhi so vezhi dél is tístiga kraja prozh sleteli. Vse zvetlize so vsahnile in sginile, in listje je ruméno in blédo na drévji in germovji vífelo — in zhe se ni famo obletélo, so ga mersli buzhézhí vetrovi do zhíftiga otréfli. S ferzam polnim fkerbí sa símo je Genovefa pred vratni votlíne sedéla in je s folsnimi ozhmí v

pušhavo glédala. Sdaj je Boleflav rékel: „Mati! ali naju Bóg sdaj vezh ne ljubi, ki nama vse jémlje, ali se bòde mar svét pogrésnil? — „Nak', ljubo déte!“ je rékla Genovefa. „Zhe sva pobóshna in dôbra, naju imá Bóg védno rad. Pa tù na sêmlji se vse spremení in míne. Ljubésen boshja do naf je pa vézhna in nespremenljiva. — Le sima se blisha. Sa simó pa smiraj spet lépa pomlad pride. Tako je vsako léto. Veséli se pa sdaj shé, ko se sima priblihuje, ljube pomladi! Oh,“ je she pristavila, „têbi ljubo déte, ki si, kar si jél pametovati, pervo simo doshivel, ni samériti, de komaj verjéti moresh, de bòde po simi sopet pomlad. Pa jes, tvôja mati, sim bolj neumna imenovati, kakor tí. Po tako dolgi skufhnji shé vém, de po terpljenju védno vesélje pride, pa vunder me védno spet têshko stane, to verjéti. Pa le mirniga ferza zhem biti in v terpljénju se prihódnjiga vesélja spomniti in veséla in bres fkerbi biti kakor tí!“

Genovefa je iméla sdaj vsaki dan lesnik drob-
niz, hrufhiz, shiru, lesnikov, ternjulj in kar
je drusiga savshivljiviga sadja dobíla, sa simo
nabíрати. Tudi mnogo korenin si je nakopala —
in Boleflav ji je pridno pomágal. S fénam sa
kofhuto se je bila shé poprej preskerbéla. Vé-
zhi fkerb, hakor kaj bo jédla, ji je obléka dé-
lala. Tísta edína obléka, ki jo je shé toliko lét
nosila, je bila shé obnóshena in stergana. Pred
votlino je jokaje fedála in skufhala s gibkimi
flamnatimi stébli in ternjem kófze obléke, ki so
stran mahali, fkerpati. Pa nizm ni pomagala.
„Oh“ je tiho sdihovala, „koliko bi hotla sdaj sa
iglo in nitko fukanza dati! Koliko bôshjih dobrót
pazh ljudjé sdaj vshivajo, ki priljudno v drushtvu

shivijo in marfiktérimu fhe na mar ne pride, Bogá sa to sahvaliti.

Boleflav, ki je njeno ferzhno shaloft vidil, ji je rékel: „Mati, ali fhe véfte, kar fte mi rékli ko fim vaf nékdaj vprafhal, sakaj se naji kofhuta goli? Rékli fte mi: De ji Bóg vfako polétje rudézhkafto, bolj tanko in lahko obléko dá in pôtlej sopet novo, fivkafto in bolj tôplo obléko na simo. Sató ne shalujte! Bog vam bode tudi gotovo ktéro dal. Ali morde miflite, de vaf níma rajfhi, kakor kofhuto?“ Genovefa je s fméham fanta objéla in rékla: Prav imáfh, ljubo déte, mirniga ferzá zhem biti, Bog bóde sa naju fkerbel! Kdor shivali in zvétke oblazhi, bode tudi méne oblékel!“

Sa nekoliko dni je fantizhku sapovédala, fe ne od votline podati; vsame terdno gorjazho v roko, obéfi buzho s mlékam zhes ramo in daljezh okróg po pufhavi gré, fhe vezh drevéf ifkat, ktérih fadje bi fe dalo vshiti. Na klanzu vifoke gore, na ktéro je hòtla iti, fe je ufédla, fe pozhit in fe s mlékam pokrepzhat. Štrafhán volk pride po gôri s ovzó v shrélu. Tího fe vftavi in Genovefo s hudimi, fvitlimi ozhmi gléda. Genovefa fe je vftrafhila, de fe je tréfla. Pa urno fe je pomiflila; sagrafi gorjazho, ki je bila ravno sraven njé na tléh, fkózhi proti volku in po glavi ga mahne, de bi mu ubogo shíval, is shérta rethíla. Volk fpufti ovzo, fe nekoliko vef omóten fem ter tje mézhe in s ftrafhnim tuljenjem sbe-shí. Genovefa je sraven ovze poklekníla, ji nekoliko mleka v gobez vlíla, in fkufhala jo fhe ovshiviti. Pa nizh vezh ni pomagalo.

Pogled ubóge shíváli je v Genovefnim ferzu mnòge britkofti vshgál. „Oh, i ljuba shíval!“ e

rékla. „Ti si tedaj is tistih prijasnih krajev, kjér sim jes domá? Oh, shé dolgo nísim nizh od óndi vidila in flifhala! Oh, ko bi ti fhe shivéla! Kako bi ti hôtla strézhi in sa-te fkerbétí. Kako bi se moj Bolefhlavzhek nad tebój veselil. Morde si fhe od drobnize mojiga moshá in od môjih dróbniz! O Bóg!“ je sdaj glafno djala, si shé od njih! Tukaj imafh nafhe snaminje! Oh, ko bi lé fhe shivéla in zhlovéfhki jesik rasuméla, de bi te vprafhala: Ali se je vernil s vójske mój mósh? Ali se fhe svôje Genovefe spomni? Ali je fhe hud na-me? Ali je fposnal môjo nedolshnost? Oh, on v obílnosti shiví, jes pa tukaj v pomanjkanju in revfhini koperním!“

Ko bi bil trénil, je omolzhalá. Ta misel jo je obfhlà: „Prav bliso svôjiga doma moram biti. Drugazhe bi ta shivál ne môgla tú sim priti. Kaj bi bilo, ko bi se s svôjim otrókam tjékaj vernila? Vrózha shélja po domazhii jo je jéla mikati in obílné folsé fo se ji po lizih vlíle. Dolgo je premifhhljevala, Poflédnjizh je rékla: „Nak', raji zhem vunder tú oftati. Huda obljuba me véshé. Réf bi snála rézhi, de sim lé v smertnim strahu obljubila; pa vunder bi ne bilo práv, ko bi ji ne bila svéfta. In kdo vé, zhe bi moj prihod mosháma, ki fta mi shivljênje puftila, smerti ne pri-néfel! Nak', nak'! Tú zhem oftáti, dôkler Bóg hozhe. Ako me hozhe is té pufhave réfhiti, bo shé kdaj kakiga ufmiljeníga zhlóvéka sim pripéljal. Sej je vunder bolje, vse nadlóge terpéti, kakor ívôjo véft sdrashiti!“

Na potoku, ki je pod goró tékel, je ojfter mufhelj poifkala, in je s njém ovzo is goftovolnate koshe djala. Po tém je kósho v zhífti vodi od kervi in prahu zhífto ofnashila, jo na folnzu pofufhila in se v njo savila. Tako je shé pôsno sve-

zhér sopet v dolinizo v votlino prifhla. Boleflav ji je shé od daljezh na próti prifkakiljal in rékel: „O mati! ali ste vunder sopet prifhli? Oh, jes sim tako fkerbel sa vas! Kjé ste pa bili tako dolgo?“ Pa oftermèn obftojí in jo gléda. Ovzhja kosha in mrak fta ftorila, de fvoje matere vezh ni posnal. Urno je nasaj tékel fe v votlino fkrit. Ko je pa njen glas saflifhal: „Ne bôji fe, ljubo déte! Jes sim, jes!“ fe sopet verne, ter rêzhe: „O hvala Bogú, de ste vunder vi? O, kako me veselí! Pa vunder povéjte mi, v kogá ste oblezheni? Šaj ste, fkoro ravno tako oblezheni, kakor jes. Kjé ste lé to obléko dobili?“ — „Ljubi Bóg mi jo je dal!“ je odgovorila Genovefa. „Jelite, ljuba mati!“ je rékel Boleflav in od vesélja je fkakal. „Šej sim vam rékel, de vam bo Bóg novo, bolj gôrko obléko sa simo dal.“ Pofhlatal jo je in rékel: „Kako je méhka in kodrafta in kako lepa bela! Kakor majhne, kodrafte bête meglize na pomladajnim nébu. Réf, réf fe vídi, de je dar nebá.“ Obá gréfta tedaj v votlino, in Boleflav ji prinéfe polno buzho mléka in jerbafzhek sadja, in Genovefa mu je móglá vse na tanko pévédati, kako je ovzhjo obléko dobila.

Terda sima Genovefo in Boleflava sopet v votlino saprè. V poséбно tóplih dnévih fta fe nekoliko v dolinizi fprehajala. „Gléj, ljubi fin!“ mu Genovefa rêzhe, „tudi po simi vídíva boshjo prijasnost. Kako je sdaj vse fvitlo, jasno in bélo! Vse drevéfa in germovja v belóti plavajo, kakor de bi bile s zvetjem pofute. Gléj, kako je fnég tam, kamor solnze fíje, s zhudno lépimi, rudezhe in vífnjevo in seléno fe lefketezhimi ískrami pofút! Ako ravno fo vse drevéfa bres li-

ftja, je vunder le Bóg smíraj selénim hvo-
jam vse puštil, de imajo sverine gojsda pod
njimi prebivalifhe. Bodézhe brinje imá tudi fhe
po simi présne, višhnjeve jagode, de imájo gôjs-
dni ptizhi kaj shivesha. Naji vir nikoli nesamersne,
de imájo piti in smiraj oprésne selifha v njém
raštejo, s kterimi se marfiktéra shivál preshiví.
Tako fkerbljiviga, tako prijasniga in dobrotljivi-
ga se Bog tudi v hudim létnim zhafu fkasuje.“
Kadar je prav hudo médlo in véter vlékel, je
Boleslav mnogotere serna pred votlino ftréfal.
In priletéli fo ftershki in urne finize pred vrata
votlíne jih pobirat. Tudi od nabraniga fenà je
nekaj pred votlino natrófil. Tako je lazhne fer-
ne in sajze bliso privabil in sajbhki fo bili po-
flednjizh tako krôtki, de fo mu dufhézhe fenò
s rok jemali, in fernize fo bile takó priljudne,
de fo se s njim igrále in s njim fkakale.

Takó je iméla Genovefa tudi po simi mar-
fiktero vesélje, pa tudi dovòlj terpljénja. Boles-
lav je smiraj prav sгодaj spát hôdil, in se zélo
nozh fhe enkrat ni prebudil. Tazhaf je v tam-
ni votlíni vezh ur fama in bres fpanja fedéla.
„Oh,“ je velikokrat sdihovala, „dé bi sdaj le ka-
ko majhno lampizo s oljem iméla, de bi si to
tamno votlino rasfvitila; kolika dobrota boshja
bi mi pazh bila! In ko bi fhe kako lépe bu-
bve ali prediva na kolovratu iméla, kako frezh-
no bi se fhtela! Naj manjšhi môjih dékel in naj
révnejšhi dékliza v mojim grajšhinstvu ima sdaj
bólje, kakor jes! V gôrkih kozhah sdaj fedéjo,
prédejo pri svôji lampizi in v vesélim pogovar-
janju jim ure tekó!“ Pa sopet je ferzé k Bogù
povsdignila rekozh: „O kako dôbro je vunder,
zhe kdo Têbe sposná, ljubi Bóg! Bres Têbe bi

bila v téj votlini od dolsiga zhafa in plahôte shé davno umerla. Pa Ti naf v flédnjim shivljénju vbilno tolashifh!“

Dvanajsto poglavje.

Genovefa sboli.

Kakor pretezhéno polétje in simo je Genovefa vezh polétij in sim s svojim sinam v pufhavi prebila, in sdaj je shé fédmó simo doshivéla. Poprejshnih sim ni bila nobéna slo mersla. Sedma síma njeniga prebivanja v pufhavi je pa bila sa-njo prav strafhna. Neismernfnég je hribe in doline pokrival in naj mozhnejji hraštove in bukove véje s fvôjo tésho polômil. Ako ravno je Genovefa vrata votlíne fnégu dôbro sadélala bila, fo ga vunder divji in mersli vetrovi smiraj veliko va-njo nanashali. Ako ravno se je mrasú v obilni mah fvôje postelji fkrivala, fe je vunder vef máh od naneshéniga fnéga premôzhil in premrásil. Vrata votlíne in branézhe hvojeve véje fo bile od ivja smiraj béle ko fnég, in stene votlíne kakor samersnjene ókna s róshami prevlézhene. Naravška (natürliche) toplóta sveste koshute ni vezh samógla strafhniiga mrása preganjati. Lefíze fo v mrasu lajale in po nôzhi fo volkovi strafhno po pufhavi rjuli. Genovefa ni ze le nozhí od mrasa ozhí stífnila in od strahú, de bi jo s sinam volkovi stergali, fe je tréfla. Boleflavo, ki je shé s pervih lét flábih jedí in terdiga shivljénja vajen bil, tudi v mrasú nizh ni bilo. Pa Genovefa, mehka vojvodška hzhi, ki je v sobah, ktérik tlà fo s pert-

mi pokrite bile, srejena bila, ni môgla v tém pezhovju dalje preftati. „O!“ je vezhkrat rékla ko se je jokala in ko fo folsé, ki fo na tlà padale, smersovale, o edina ifkriza ôgnja, — kakfhen dár nebá bi mi bila! Tako mi bo pa v frédi derv smersniti. Pa vunder, Góspod, Tvôja volja naj se sgodí!“ —

Njéno lépo, prijasno oblizhje se je vse spremenilo. Ljubka, bléda rudézhiza njénih líz je minula, in kakor merlizh je obledéla. Njéne ljubesnive ozbí fo se nehale svetiti in vderle fo se. Hudo je f-hujfhala in prava podóba revfhi-ne le bila.

„O ljuba mati!“ je rékel Boleflav s folsnimi ozhmi, „kakfheni ste! Škôraj vas ne posnám. O Bóg! o Bóg, kaj je le to!“ „Drago déte!“ je rékla Genovefa, „slo fim bolna! Umerla bom!“ „Umerlà?“ je rékel Boleflav. „Kaj je pa to? Švoj shivi dàn fhe nizh tazíga nifim flifhal.“

„Safpala bom,“ je rékla Genovefa s flàbim glafam, „in se ne bom vezh sbudila. Môje okó ne bo vezh folnza gledalo, in môje uhò pôtlej vezh ne bo tvôjiga glafú flifhalo. Tô teló bo pôtlej merslo in terdo na tléh leshalo in fhe perfta ne bo prémakniti môglo. Poflédnjizh bo ftröhnélo in se v perft spremenilo.“

S glafnim jôkam jo je fantek objél in je védno lé beféde ponavljal: „O mati! O mati! Ne umrite fhe ne! Profim vas, ne umrite!“

Genovefa je rékla: „Ne jokaj se, drago déte! To ni v môji oblafsti, zhe zhem umreti ali ne. Bog zhe tako iméti.“

„Bog?“ je rékel fantek in zhudil se je; „faj ste mi smiraj pravilí, kako je Bóg dober! Kako pa more sdaj to pripuftiti? Gléjte, fhe ptizhka

bi ne môgel umoriti, koliko manj pa vaf!“ Genovefa je odgovorila: „Ti imásh prav, ljubo déte! Kakor bi me ti ne mogel umréti puftiti, fhe manj pa umoriti, tako more Bóg fhe manj kaj taziga ftoriti. On, ki vezhno shiví, dá tudi vezhno shivljênje. Pa vunder ti moram to fhe popred rasjafniti. Ali fhe vésh, ljubi fin, kako fim svôjo ftaro okléko flékla in prozh vergla, ki ni bilo dalje sa rabo in kér mi je Bóg drugo dal? Gléj, tako bom tudi sdaj to telô flékla in prozh djala. Štrohnélo bo kakor ftara obléka. Jes fama pa pridem k Bogu, nashimu ljubimu ozhétu v nebésih. Ta me bo tudi namefti téga teléfa s lépfhim, krafnejim oblékel. O, gôri v nobesih fe mi bo dôbro godilo. Tam fe ne bom vezh v mrasu tréfla in ne bom vezh bolna. Tam ne bom vékomej vezh sdihovála in jokala, in namefti terpljênja bom iméla sgól vefélje. Kakor je pomlad lépfhi od sime, tako je nébó lepfhi od sêmlje. Kaj fhe, naj lepfhi, naj jasnifhi pomladanfki dan je memo lepôte in velizhaftva nébél le pu fhôbna, tamna, posimfka nózh. Kdór je dober in pobóshen, pride tje gôri.“

„Mati,“ je rékel Boleflav, „jes grém s vami! Jes nêzhem fam med divjimi sverinami oſtati. Té mi nîzh ne odgovarjajo, zhe s njimi kramljam. Umréti hozhem tudi, in fe té mefene obléke snebiti.“

„Nak, ljubo déte!“ je rêkla Genovefa. „Ti morash fhe dalje na sêmlji shivéti. Prifhel bofh pa, ako lé pobóshno shivísh, gotovo v nébó. Sakaj tudi tébi bo nékdaj umréti. Sdaj pa poflufhaj, kar ti bom dalje povédala. Kadar ne bom vezh govorila; kadar ne bom vezh fopéla, kadar ne bom vezh glédala, kadar mi ufta

obledé, kadar mi bo roka mersla in terda; she tri dni tukaj ostani. Po tém pa, kadar bošh preprizhan, de sim mertva, in kader se bo mertváshki dub po téj votlini rashhirjati jél, pojdi is té puhave dalje — védno na ravnost tjé, kjer sdaj solnze is-haja. V ênim ali v dvéh dnešh bošh na kraj téga gojsda pershel in lépo, veliko planjavo pred seboj saglédal, kjér veliko, veliko ljudi shiví.“

„Velíko, velíko ljudi!“ je rékel Boleflav ves savsét. „Oh, smiraj sim mislil, de sva midva fama na tém svétu. Sakaj mi pa niste téga shé popréj povédali? O, ko bi le vi hoditi môgli, bi v téj prizhi tjékaj k njim shla!“

„Oh! môje déte!“ je rêkla Genovefa, „ravno ti ljudjé so naj v to puhavo sognali med sverine gojsda! Mêne in têbe so hôtli umoriti.“

„Nêzhem iti k njim!“ je rékel fantek. „Mislil sim, de so tako dôbri, kakor sté vi, mati. Ali mórajo ti ljudjé tudi umréti?“ „Tudi,“ je odgovorila Genovefa. „Vsi ljudje morajo umréti.“ „O gotovo ne véjo téga, kakor jes nisim védel!“ je rékel Boleflav. „K njim hozhem iti in jim povedati. „Ljudjé!“ jim hozhem rêzhi, „umréti morate. Pobóljshajte se, zhe ne, ne pridete v nebésa! — Zhe mi bodo lé verjéli!“

„O déte!“ je odgovorila Genovefa. „To shé davno véjo! Pa savolj téga se vunder ne pobóljshajo. V obilnosti shivijo; semlja jim najlépshi fadje obrodi, kakorshno se she tú v puhavi ne vidí, najbólji jedí in pijazhe imajo; pisane oblazhila imajo, ki so pri imenitnih dostikrat she s dragimi rezhmi olépsane. Ktere se kakor svesde blifketajo. Njih stanovanja so takó krafne, de ti ne morem dopovédati. Tudi po simi imájo

táko rékózih folnze v svojih stanovanjih, ne sébe jih nikoli, in tudi po nôzhi véjo fvôje stanovanja tako rasviliti, kakor po dnévu. Vézhi del se jih pa Bogù fhe ne sahvali sa té dobrote in fhe mifliti nêzhejo na-nj; fovrashijo, ftifkajo in peklijo se med febój, kar se koli mórejo. Škôrej vſaki dan nektéri smed njih odmerjejo. Pa drugi se sató fhe ne sménijo in tako shivijo, kakor de bí jim bilo vézhno na semlji shivéti.“

„Sdaj pa she nêzhem k njim iti!“ je rékel Boleflav. „Ti ljudjé nifo lé hujſhi od volka, ampak fhe neumnejſhi od najne koſhute, ki od vſiga, kar govorivà, nizh ne rasumé. Tudi od jédi téh ljudi nizh nêzhem in raji s sverinami jem. Té vunder rasun famiga derézhiga volká, mirno med febój shivijo in se pokójno s travo in séliſhi redijo. Pri sverinah hozhem oftati in ne grém k ljudém.“

„Pa vunder móraſh k njim iti, ljubo déte,“ je rêkla Genovefa. „Nizh ſhaliga ti ne bodo ſtorilí. Le dalje poſluſhaj. Dosdaj ſim ti lé od tvôjigà nebéſhkiga ozhéta pripovédovala; sdaj ti moram pa fhe povédati, de imaſh tudi na sêmlji ozhéta, kakor imaſh tudi mater na semlji.“

„Tudi na sêmlji imám ozhéta!“ je rékel fantek veſélo, „ki jih tudi kakor vaſ viditi morem, in ki se dajo tako, kakor vi, sa roko prijéti, ki nifo nevidljivi, kakor nebéſhki ózhe?“

„Tako je, ljubo déte.“ je rêkla mati, „vidil jih boſh, in ſh-njimi boſh tudi govoril.“

„Ali vidil jih bom in govoril bom ſh-njimi?“ je rékel fantek in prijaſnoſt mu je is ozhi ſijala. „Sakaj pa ne pridejo k nama,“ je dalje govoril, „in sakaj naju tako v famôti puſtijo v téj puſhavi? Ménde faj nifo tudi êden smed hudôbnih ljudi?“

„Nak, ljubo dète!“ je rèkla Genovefa. „Dober zblòvèk so. Ne véjo, de sva v téj pufhavi She ne véjo, de she shivivà. Mislijo, de sva obà vmorjena. Oni mislijo, de sim naj bolj hudòbna mati, ki se lé na sèmlji dobiti more. Ljudjé so jim tako lagáli.“

„Kaj je pa to, lagáti?“ je rekel fantek. „Téga ne umém.“ „To je,“ pravi Genovefa, „zhe kdo drugazhe govori, kakor misli. Ljudjé, postavim, pravijo êden drusimu, de se imájo prav radi, in se vunder ne morejo terpéti. To se pravi lagáti.“ „Ali se pa more to?“ je vprashal fantek. „To bi mi ne bilo nikoli v misli prishlo. O ljudjé, ljudjé!“ tako je sdihoval in s kodrafto glavizo majal. „To so zhudne stvarí!“

„No, tvojimu ozhétu so se tudi tako slagali,“ je rèkla Genovefa. Povédala je po tém fantu od svòje sгодbe, kolikor je rasuméti môgel, in she dalje mu je pripovédovala: „Gléj, ta slati perstan na môjim perstu! Téga imám od tvòjiga ozhéta.“

„Od môjiga ozhéta?“ je rékel fantek vesélo. „O dajte mi vunder perstan prav na tanko oglédati. Od svòjiga ozhéta v nebesih sim shé veliko lépih rezhí vidil — solnze, luno, svésde in zvetlize, pa od svojiga ozhéta na sèmlji she svoi shiv dan nisim nizeh vidil.“

Genovefa je perstan fnéla in fantku ga je dala. „O ta je lép“ je rékel Boleflav. „Ali imájo moj ozhe she vezh tazih lépih rezhí, in ali bi mèni tudi kaj taziga dali?“

„Kaj pa de,“ mu je rèkla Genovefa, „ljubo dète, kader bom mertva, ta perstan s môjiga persta fnémi. Sakaj popréj ga nêzhem fnéti temuzh do smerti ga zhem varovati, kakor sim

tudi ljubêsen in svestobo tvôjimu ozhétu do smerti obvarovala. O, resnizhno je bila môja ljubêsin do njêga zhišta, kàkor slató téga perštana in môja svestoba je vézhna, kakor krógljej téga perštana, kjér so kônez ne vidi — podoba vézhnosti! Kadar k ljudem pridešh, poprašhaj po grôfu Vojnomiru. Tako je imé tvôjimu ozhétu. Prosi ljudi, de te k njêmu popeljejo, pa nobenimu ne povej, kdo si, od kod pridešh ali sakaj de hozhešh k grôfu priti. Tudi perštana nimášh nikomur pokasati. Kadar bošh pred grôfam, svôjim ozhétam stal, mu perštan podaj ter rézi: „Ozhe! ta perštan vam pošhljejo mati v snaminje, de sim vašh sin. Un dan so umerlí. Lepó vašhe enkrét posdrávijo, in po mêni vam dajo véditi, de so bili nedolshni in de vam odpustijo. V nebesih vaš upajo sopet viditi, kér to na sêmlji ni bilo vezh mogozhe. Tí imášh pa pobóshno in mirniga ferzá shivéti, in nimášh po mêni jokati in škerbêti. Le téga mi ne posabi, ljubo déte, de sim nedolshna in ozhétu svéta bila. To sim šhe v smerti pokasala in po tém umerla! Povéj jim to gotovo! Povéj jim tudi, de sim jih šhe v svoji pošlédnji uri tako rada iméla, kakor tébe ljubim! Povéj jim, kako sim tukaj shivéla in umerla! — Tudi jih prošim, de bi môje mervo truplo is té votline dali v pokopališhu môjih prédnjih štaršhev pokopati. Sakaj jes nisim bila téga nevrédna, ako ravno so me ljudje pregréšhnizo in nezhištnizo mišlil.“

„In po tém ti imam šhe nekaj povédati, zhéšar nevéšh. Kakor imášh ozhéta in mater na sêmlji, tako imam tudi jes ozhéta in mater. O Bóg! jes ne vém, zhe so šhalost, ktéro sim jim jes po nedolshnim usrokovala, preshivéli ali

ne. Zhe fo pa fhe pri shivljênju — o prôfi svôjiga ozhéta, de naj te prezej k njim poshljejo? **O**, veselilo jih bo, ko bodo têbe, svôjiga ljubiga vnuka, saglédali, in v tém veselju bodo vse nadlôge sedmih dolsih lét posabili. Sakaj, oh!“ je dalje govorila in folsé fo fe ji uderle, „oh! vi moj mili ôzhe! vi ste gotovo po mêni slo shalovali, in vi, môja draga mati! vi ste se gotovo po svôji Genovesi slo jokali! **O**, môji preljubi starshi! vashe oblizhje bi vunder fhe rada vidila, preden umerjem. **O**, gotovo ste sheléli, mène fhe viditi, zhe ste védili, de tù shivim! Ali oh, mislili ste, de môje truplo, **Bóg** vé kjé, v téj puhavi shé davno trohni. Oh, kaj je vunder bolj sladko, kakor up, de pridemo v nebéfa — in de se v nebésih sopet vidimo. Bres té toláshbe bi bilo terpljênje na sêmlji preveliko in mi ubógi ljudjé bi mógli obupati! — Ali se jokash, ljubo déte? Nesaméri, de te tako v ferze bódem. Gléj, ako ravno sdaj méne, svôjo mater sgubish, ti bo vunder **Bóg** namésti mène dobriga ozhéta dal! Ne jôkaj se tedaj, ljubo déte! tvoj ôzhe te bodo gótovo prav radi iméli, kufhevali te bodo, v narózhje jemali in pestovali, te na ferze pritiskali in te svôjiga sinú imenovali, te mnóгих rezhi prashali in od shalosti in veselju jokali, kadar bodo têbe svôjiga ljubiga otrôka pogledali!“

Genovesi je sdaj jôk govor saperl; bresmóshna je nasaj na posteljo padla in dolgo ni móгла v svôji slabosti kar beséde ne govoriti.

Trinajsto poglavje.

Genoveša se k smerti pripravlja.

Štrahni mras sime je bil odjenjal, tōpel, mlazhen vēter je pihljaj, folnze je sopet o poldné svitlo in prijasno v votlino sijalo in njegovi mili sharki so sa sposnanje topljeje sijali. Ivje na vratih in frēsh na stenah votline se je stōpil in velike kapljize so na tla kapljale. Genoveši je pa zhe dalje huje prihajalo in nizeh ni vidila pred ozhmí, kakor blishno smert. Krish, ki je sraven njé nad pōsteljō vifel, je s stēne vsela, in se je v smert pripravljala.

„Oh, je djala, „tolashbe fizer nimam, de bi duhovna pri fēbi imēla, ki bi mi ferzé délal in mi kruh shivljēnja, okrepzhanje sa dolgo pot v vēzhnost, podál! Pa Tí, o Góspod! Ti vēzhni vikfhi duhoven si sam pri méni! Ti si vsm, ki so fkafaniga ferza in ponishni, prav bliso! Vfako zhloveshko ferze, ki terpi in po tebi hrenení, obifhesh in pokrepzhash! Sej si sam rékel: „Glej, pred vratmi stojím in terkam; ako kdo moj glas flifhi in mi odprè, zhem k njēmu iti in sh-njim vezhérjati, in on bo s menoj.“ To rēzhi je dolgo s fklenjenima rokama in s v tla vpertimi ozhmí molzhé molila.

Boleslav je zél dan in v dolsih posimfkih nozhéh bres luzhí védno sraven njé fedel in dobri fante ni hōtel ne jēsti in ne piti vezh. Vse ji je stōril, kar ji je v ozhéh bral in prav s prōsto ljubēsnijo ji je strégel. V obé rozhize je mahú vsél in kar jih je mogél dofézhi, mokre stēne fushil, de bi vōda na bolno mater ne kapljala. Ob skalovju in drevju je she vezh fuhiga mahú nabral, de bi namesti mōkre postelje bó-

lji napravil. Sdaj ji je v buzhi mersle vôle is vira prinéfel in djal: „Ali hozhete piti, mati! Takó vam je vrózhe in vashe uftnize fo vse fuhhe.“ Sdaj ji je mléka prinéfel in rékel: „Pite nó, draga mati! dôbro je in ravno sdaj fim ga namolsil. Po tém jo je objél in ihtijozh rékel: „O mati, o draga mati, o ko bi lé nameft val môgel bolán biti, ali pa umréti!“

Nékiga jutra je dvoje ur prav mirno in fladko sadremala. Dôfti brihtneji in mozhneji se je sbudila. Mali leséni krish, ktériga je smiraj v rokah dershala, ji je bil v fpanju is rok padel. Ifkala ga je, in Boleflav, ki je koj vidil, kaj hozhe, ji ga je sopet v roko podal. „Oh ljuba mati!“ je sazhel, „sakaj dershite smiraj ta léf v roki?“

„Ljubo déte“! mu je rékla, „dálj fim miflila shivéti, drugazhe bi ti bila shé popréj povédala. Pa sdaj shé dôbro previdim, de se kaj dôbriga nima odlafhati. — Pripovédovala fim ti shé fizer, de imá nebéfški ôzhe tudi fina, ki mu je po vse enák. Pa kaj je ta fin vse savolj naf ftóril, ti fhe nifim póvédati môgla. Veliko téga bi ne bil vtégnil rasuméti, kér si doflej od vli-ga fvéta odlozhen v téj puhavi rastel. — Sdaj, ko shé véfh, de je vezh ljudi na fvétu in kak-fhni fo ti ljudjé, kér si flifhal in nekoliko shé na méri viditi morefh, kaj se pravi umréti — hozhem poskufiti, ti naj vashneji refníze is sgodbe Bôshjiga fina rasloshiti. Po tém bofh tudi previdil, kaj ta léf v môji roki poméri. Poslu-fhaj tedaj pasljivo, kar ti bom sdaj pripovédovala in beféde fvôje matere si dôbro v ferzé vtifni!“

„Gléj, ljubimu vzhétu v nebéfih se je inako ftorilo, de fo bili ljudjé zlo tako hudôbni

in savolj téga tako révni, de jih savolj téga po smerti she v nebésa ni mógel vséti. Poflal jim je tedaj svôjiga ljubiga sina is nebés. Ta je imel sa-nje fkerbéti, de bi se bili pobóljshali. Njegovo svéto imé je *Jesus Kristus*.

„Ta njegov ljubi sin je bil tako mogózhen in milosten, kakor ózhe. Ko je she otrôk bil, she veliko manji ko ti sdaj, je bil s svôjo materjo tudi v taki votlini, v ktéri so shivali prebivale, kakor v tej. Ko je odrastel, she vézhi ko sim jes sdaj, je tudi dolgo v pushavi shivel, ki je bila she strashneji, ko je ta. Tam je védno mólil, de bi to, kar je imél ljudém povédati in v njih prid storiti, faj sahtonj ne bilo!“

„Po tem je shel med ljudi, in jim je povédal, de ga je nebésfki ózhe med-nje poflal, in de je nebésfki ózhe tako dober, de jih ima tako rad, de so vsi ljudjé otrôzi téga débriga ozhéta, in de imajo sató tudi oni dôbri biti in téga dobriga ozhéta in eden drusiga prav radi iméti. Kdor njéga, sinú, poflufha, je rékel, in se poboljshha, pride nekdej tudi v nebésa in bo tam prav veliko vesélja imel. Kdor ga pa ne poflufha in ga ne vboga, ta ne pride ne le v nebésa, temuzh v prav strashan kraj. — Pa ljudjé mu niso verjéli, de je sin nebésfkiga ozhéta, in de ga je nebésfki ózhe poflal. Ozhitno jim je tedaj pokasal, de je tako mogozhen, kakor ózhe.“

„Neka mati, kakor jes, lé nekoliko stareji, je bila, postavim, nekdej bolna, in je iméla ravno tako hudo merslizo. Shivi zhlôvek ji ni mógel pomagati. On jo je pa lé sa roko prijél, kakor te jes sdaj sa roko primem — in v tistim migljeju je sopet osdravéla, in sopet tako lépa in rudézha postala, kakorshna je prej bila.“

„Drugikrat je bil sin. — nekoliko vézhi, ko ti — zlo umerl. Edini sin svôje matere je bil, kakor si ti moj edini sin! O kako se je mati po njém jokala! To si morefh lahko misliti. Pa sin Bôshji je materi prijasno rékel: „Ne jókaj se,“ in mertvimu truplu je rékel: „Vstani!“ in koj je bilo sopet shivo in vstálo je. In sin Bôshji ga je materi péljal, in nepopifljivo se je veselila.“

„Pa ljudjé mu fhe niso verjéli, de je sin Bôshji, in de ga je nebéshki ôzhe na svét poslal. Niso ga môgli terpéti, kér jim je védno pravil, de so hudôbni in de se imájo poboljšhati. Vélik léf so tedaj rávno tako svesali, kakor je ta mali, ki ga tukaj v roki dershím — krish se imenuje, in potem so sheblje, ki so bili nekako ternju podobni, pa veliko vézhi in terji, fkosi njegove roké in nogé savertali in so ga po tem s raspétimi rokami na krish pribili. Kri je is njega vréla in umréti je mógel. Oni pa so se fhe imejáli in sasmehovali so ga. Pa vunder ni ne êniga zhloveka rasshalil, in všim je le vse dôbro shélel in všim je pomagal, ki so pri njém pomozhi ifkali!“ —

„O hudôbni, hudôbni, sanikerni ljudjé!“ je rékel Boleflav. „Ali je pa to terpel nebéshki ôzhe in ali ni strél va-nje spustil? Jes bi bil, ko bi bil na njegovim mestu, vse pobil!“

„Ljubo déte!“ je rékla mati! „sin je sa-nje k ozhétu môlil: „Ôzhe!“ je rékel, „odpušti jim; nevéjo, kaj délajo!“ In kaj fhe, umerl je is ljubésni do ljudi, is ljubésni do vših ljudi, tudi is ljubésni do tistih hudôbneshev. To je bilo tako potrebno, ljubo déte, drugazh bi ne bil nihzhè v nebésa prifhèl, in ti in jes tudi ne. Tudi is ljubésni do náju je dal svôje shivljénje!“

Dobri fantek je nepremakljivo sedel in vse na tanko poslušal, bistre folsé fo se mu po rudézhih lizih vlíle. Sakaj kér je to pervikrat flíhal, ga je nepopífljivo poprijélo, „O dobri, dobri sin Bôshji!“ je rékel in s fernjino, v ktéro je bil savit, si je folsé brisal. „Ali je pa sdaj tudi v nebésih?“

„Kaj pa de, ljubo déte,“ je rékla mati, „njegovo truplo je réf mertvo obleshalo. V fkaló fo ga poloshili, ki je bila téj enaka, v ktéri midva prebivava, in vélik kamen fo pred-njo savalili. Pa le pomíflí, préden je bil trétji dan, je sopet shiv is njé prífhel. Nekoliko ljudi vunder ni bilo tako hudobnih, kakor drugi. Poslúfhali fo ga in pobóljfhali fo se. Tí fo ga prav radi iméli in možnó fo njegovo smert objokovali. K tém je sdaj fhel. O, to jim je bilo véliko vesélje, ga sopet viditi. Pa rékel jim je, de gré sdaj sopet k svôjimu ozhétu domú v nebésa. Vsi fo sovólj téga filno shaljevali. On jim je pa rékel: „Ne jokajte se in mirniga ferzá bodite! Gléjte, gôri, kjér moj ôzhe stanuje, je proftora dovolj sa vas. Tjé grém sdaj, in pripravil bom tam stanovanje. Štorite lé, kar sim ukasal, in vsi bote tjé prífhli, kjér sim jes, Sopet vas bom vidil in po tém bo vashe vesélje popolno, in nihzhé vam ga ne bo môgel vséti. Pa tudi na sémlji bom fhe; ako ravno me nihzhè ne bo vidil, bom vunder smiraj nevidljivo pri vas do kônza fvetá. „Blagoflovil jih je fhe in prizho njih se je vishej in vishej v nebésa vsdigoval, dôkler jim ga jé fvitel oblak sakril.“

„O to je moglo lepo biti!“ je rékel Boleflav. „Ali pa sdaj tudi fhe vé sa naju? Ali vé,

de sva v téj pufhavi, in ali ga bova kdaj v nebéfih vidila?“

„Kaj pa de!“ je odgovorila mati. „Povfod naju vidi, in kjer sva kóli, je on pri nama, in naju ljubi, nama daje dôbre mifli v ferze, in nama pripomore, de sva prav dôbra. Sakaj, gléj môje ljubo déte! ti fi sdaj dober fantek, in fi mi shé veliko vefélja ftóril. Pa prav in vef dober vunder fhe nifi. Pa to lahko, ako lé nekoliko nase pasifh, na fébi vidifh vfaki zhaf. Gléj, ti bi gotovo ne bil tako sa ljudí môlil, kakor fin Bôshji, ko bi te bili morili. Sej fi ravno sdaj rékel, de bi bil vse pobil, ko bi ti bilo le mogozhe bilo. Tukaj shé vidifh, de fhe nifi tako dober, in de fhe nimafh take ljubésni, kakor fin Bôshji. In tako dôbri in miloftni moramo vsi biti, kakor je ón, zhe hozhemo njému in njegovimu nebéfhkimu ozhétu dopafti in v nebéfa priti. In v tem, de homo tako dôbri in miloftni, kakor ón, nam hozhe fin Bôshji pomagati. Sa to je na fvét prifhel, in sa naf na krifhu umerl.“

„In sdaj, ljubi Boleflav, uméfh, sakaj ta mali krifh véduo v roki dershím. Ljubesni uniga naju opominja, ki je sa naju na krifhu terpel in umerl! Opominja naju, de moramo tudi mi ljudjé s terpljénjem in fmertjo, kar se tudi krifh imekuje, v nebéfa priti. In sa to nam je to prôfto snaminje tako ljubo in drago!“

„Oh, ljubo déte;“ je dalje govorila ga s folsnimi ozhmí pogledajozh, „nizh nimam, kar bi ti v fpomín dala, kakor ta révni léf. Pa kadar bom shé mertva, ga vsémi is môjih merslih, fterjenih rok in hrani ga. Ne framuj fe, ljubi fin, kadar bofh odrastel in bogát, ta révni fpomín fvôje matere na najbólji kraj fvôjiga prihód-

njiga krasniga stanovanja postaviti! Smisli se, kadar koli ga sagledaš, na-nj, ki je s ljubezni do tebe na krishu umerl, in na svôjo mater, k sdaj s tém krishem v rokah umira! Šklêni vselej, poboshno in dôbro, zhisto in nedolshno shívêti, ljudi ljubiti, jim dôbro délati in zlo sa-nje umreti ako jim je to koriftno in ako bi tudi previdil, de bi ti nikóli hvalêshni biti ne vtegnili! O, zhe pri poglêdu v ta krish vse tó fklênefh in tudi ftorifh, — ti bo mala dédina (erbfhina) po tvôji materi vezh vrédna, kakor vfa velíka dedina, ki jo imáfh po svôjim ozhétu prizhakovati!

Od dolsiga govorjenja je bila Genovefa, tako oflabéla, de je sopet dolgo pozhivati in molzhati móglá.

„Oh,“ je spet jéla sa nekoliko zhafa, „de bi le frézhen do svôjiga ozhéta prifhel; sakáj pot tjekaj fkosi grosovito pufhavo, fkosi gofci, sarafheni, tamni gojsd, zhes fterme fkale in globôke prepade, je tébi ubòsimu, flabimu otróku ref terda, dolga in nevarna. Pa Bog ti bo shé pomagal, de bofh k svôjimu ozhétu, kteriga ti je tù na sêmlji dal, frézhno prifhel, kakor nam tudi fkosi veliko bolj nevarno pufhavo shivljénja pomaga, de bi k njêmu, k pravimu in edinimu ozhétu nebêfhkimu frézhno prifhli in njegovo oblizhje glédali! Ne posabi tudi kake dve buzhi polne mléka s febój vsêti, de na póti ne omagáfh. Vsêmi tudi tisto gorjazho tam, de se bofh divjim sverína branil. Kdor v Bogá saupa, frézhno po kazhah in gadih hodi, in lêve in smaje s nogami tare.“

Ko se je jélo mrazhiti, ji je prav flabo prihajalo. Tako teshko je fôpla, de si je vrozhe potila. Vfo svôjo mozh je sbrala in na svôji ma-

hovi postelji se sklenivski je fantka, ki je ravno sraven nje sedel, ôjstro in milo poglédala, ter s terdnim glasom djala, de se je vstrašil: „Boleflav, poklékni, de te s he oblagoflovim, kakor so tudi môja mati mène oblagoflovili, préden sim se od njih lozhila. Missim, de je môja poslédnja ura blíso!“ Ubógi fantek je ihtijózh pokléknil, svoj mili obrás k tlam priklónil, ter svôje majhne, trepézhe rozhíze poboshno vsdignil. Genovefa je svôjo roko na njegovo kodrašto glavo poloshila in s globoko ganjenim glasom djala: „Bog te oblagri, moj sin, in Jesus Kristus bodi s tebój, in njegov Duh naj te vodi in vlada, de boš dober zhlôvek in nikoli, prav nikoli kaj hudiga ne storish, in de te bom v nebesih sopet viditi môgla!“ Sasnaminjala ga je s he s svétim krishem, objéla in kufhnila, rekozh: „O Boleflav! ko boš sdaj med ljudi prishel in njih hude sgléde vidil, se nikar ne spridi! Kadar boš v zhašti in v bogastvu shivel, ne posabi svôje uboge matere! Oh, zhe boš te môje ljubésni do têbe in téh môjih sôls in môjih poslédnjih beséd, beséd svôje umirajozhe matere kdaj posabil, in se spridil: boš na unim svétu vézhno od mène lozhen! O, Boleflav, ostani dober!“ —

Dalje ni môgla vezh govôriti; na svôjo posteljo je nasaj padla in ozhí stisnila, in Boleflav ni védel, ali lé spi ali je shé réf mertva! Joka-józh in ihtijózh je sraven nje pokléknil in védno môlil: „O Bog, ne daj ji umreti. O Jesus Kristus! sbudi mi sopet môjo ljubo mater.“ — —

Štirnajsto poglavje.

Vojnomirovo shalovanje po Genovefi.

Gróf Vojnomir je takrat, ko je po Golovi tôshhi, od perve jése vnét, nefrézhno obfojenje Genovefe v smert podpisal, v svôjim bôjnim fhotoru savolj prejéte rane bolan lêshal. Njegov stari bojni tovarêsh in konjnik, Volk s iménam, je bil ravno vezh milj daljezh od tabora; s svôjimi konjniki je vosek klanéz med gorami varoval. Ko se je bil vernil in v fhotor grofa stopil, po sdravju svôjiga gospoda poprafhat, mu je gróf koj vse povédal, kar se je ta zhaf sgodilo. Štari, poshténi flushabnik se je ustrafhil, de je oblédel in rékel: „O ljubi gospod, kaj ste storili? Vafha gospá je gotovo nedolshna; svêjo staro, sivo glavo saftavim. Tako poboshna dusha, tako dôbro srejena hzhí se ne spridi tako kmalo. Verjemite mi to, po fkufhnji govorím. Pa vafh Gôlo je sarobljen sanikernik! Ne samerite svôjimu flushabniku savolj té beséde. Dôbro vém, de se je s svôjim prilisovanjem globoko v vafhe ferze vgnjesditi snal. Pa verjemiti mi faj, kdor vaf védno hvali in vam védno pravi, de imáte prav, ta je vafh neprijatel. Is ferza vaf sanizhuje in le svôje koristi (dobizhka) ishe. Kdor vam refnizo tudi takrat pové, kadar je ne flifhite radi, je vafh prijatel. Poflufhajte me tedaj, ljubi gospod in v téj prizhi svôje obfodbo preklizhite! Bog se ufmi-li! Kam je prifhel moj dobri gospod! Naj manjshiga svôjih flushabnikov bres isprashevanja obfoditi bi se vam naj vézhi pregréha sdéla — sdaj ste pa fhe svôjo poboshno gospó bres vfiga isprashevanja obfodili! O saterite shé vunder kdaj svôjo nefrézhno, prenaglo jéso! Védno ste se mogli

pred ali potlej savolj svôje jeso kâfati, sdaj pa — bojím se, bojím se, — je velike nefrêzhe kriva.“

Grôf je sposnal, de se je prehitel, pa je vunder smiraj she dvômil, kdo de je kriv, Genovefa ali njegov ljubzhek Gôlo. Sakaj Golovo pismo je bilo tako umétno is lashí ftkano, in pôfel (pot) ktériga si bil je Golo sa svôje narozhilo odbrál, je bil tako premêden goluf in snal je vse s takim sasdevanjem poshtenosti potêrjati, de je sumni grôf ves oslepljen bil. Med tem je she tisto uro svêstiga pôfla Golu poslal s poveljem, de imá njegovo pospó Genovefo do njegoviga prihóda v njéni fôbi (zimru) varovati, pa ji nizzshaliga ne storiti in ji vsiga obilno po njéni vólji podâti. Svôjiga naj boljiga kônja je pôflu dal in sashugal mu je, na vfo mózh hitéti. Tudi mu je obljubil veliko slatá, zhe bo she ob pravim zhasu na Vojnomirovo prishel, in mu od ôndi po vólji odgovor prinêfel.

Tazhaf, ko je bil pôfel na poti, je grôf dan na dan bolj otóshen prihajal. V téj uri se mu je sdélo, de je Genovefa nedolshna, v drugi je sopet mislil, de je nemogozhe, de bi ga bil Golo, ktérimu je bil toliko dôbriga storil, tako nalâgati môgel. Tako je bilo njegovo serzé neprenehama od negotovosti in strupenih dvomb (zvibljanj) shgáno. Po defetkrat na dan je svôjiga svêstiga Volka glédati poslal, ali she pôfel ne pride nasaj, in zéle nozhì se je spanje njegovih ozhí ogibalo. Pôfel pride nasaj in sporozhí, de je bila Genovefa s svôjim otrôkam fkrivno v gojsdu vmorjena, kakor je bil grôf ukasal. Dobrimu grôfu se ni drugazhe sdélo, kakor de bi bila njemu samimu smertna fôdba stêkla in méma (mutalta) shaloft ga je obshlà. Štari poshténi Volk

je fhel vùn, in je glafno sdihoval in grofovi konjniki, ki fo bili vfi pred njegovim fhotoram sbrani, fo preklinjali in shugali, Gola, kadar domú pridejo, na dróbné kofe rafékati.

Grôf je lêshal lét' in dan savolj rane bolan; sakaj nepokoj in grisézhi zherv njegoviga ferzá fta osdravljênje savirala. Koj, ko je osdravel, je prôfil, domú iti. Ko fo bili Samorzi shé pre-magani in se jih vezh ni bilo bati, ga je kralj domú fpuftil. S fvôjim svêftim Volkam in s fvô-jimi hrabrimi junaki se je tedaj koj na pot podal in proti dragi domazhii odjêsdil.

Nékiga vezhéra pôsno je pervo val fvôjiga grajfhintva dofégel. Dôbri ljudjé, moshjé, shené in otrôzi fo prifhli vfi kmalo is fvôjih kozh in fo glafno sdihovali: „O dobri, miloftivi gôfpód! Oh, ftrafhna nefrêzha! Oh, dôbra grôfinja! Oh sanikerni Golo!“ Grôf s kônja ftópi, vfe prijasno posdravi, jim roko podá in vfe isprafluje, kaj se je ta zhaf, ko je bil na vofki, doma sgodilo. Pa le vfe dôbro je od Genovefe flifhal in od Gôlo vfe hudo.

Nevoljen in s preftrafhenim ferzam je dalje jêsdaril, de bi fhe tiftó nozh na Vojnomirovo prifhel. Shé od daljezh je vfe grajške ókna rafsvitljêne vidil. Ko je blifhej prifhel in proti grádu po hribu jêsdaril, je fhumézho musiko saflifhal. Golo je ravno s fvôjo derhálijo vefél obéd imel. Gotovo se je nádjal, de bo grôf savolj fvôje hude rane umerl. Gôfpoda zéliga grajfhintva se je tedaj shé miflil in s vêdnim rafvefeljevanjem in vefélím rasgrajenjem je fkuflhal fvojo hudo véft omamiti. Pa ko je tako pri obilni misi v kotu fedel, je marfiktér flushabnikov, ki fo jedí na miso nofili, fkrivaj drugimu rékel: „Ti, zhe nafh

dobri gróf umerje, jo bo sviti Golo v téh nepokojnih zhasih, fhe svil, de bo nash gospód. Pa jes bi ne hôtel v njegovi koshi biti. Lé pogláj, kako nepokojno fedí!“ — „Prav imásh!“ je drugi rekel, „nizh praviga vesélja nima, in nizh se mu ne priléshe. Ravno tako tam fedí, kakor ubógi gréshnik pri svôjim poslédnjim obedu. Ne tel bi v njegovi koshi tizhati, in plazhila, ki ga bo na unam svétu prejél, s njim deliti.“

Ko je grof do grajskih vrát prishel, je ukasal satrobiti v snaminje svôjiga prihoda. Zhuváj v stolpo jim je s trobénto odgovoril. Golo in vsi njegovi góštje so od stolov fkozhili in beséda: „gróf! gróf!“ se je po zélim gradu raslégala. Gólo, ki bi bil, bersheje smert, kakor grofa prizhakoval, je urno dôli hitel in je grófu, ki je ravno s kônja stopal, ves ponishen kônja dershal. Gróf ga je dolgo ojtro in terdno glédal, bres de bi bil besédo govoril, in Golo je tako bléd in v trepetu tam stal, kakor hudodélnik pred svôjim sodnikam. Njegova huda vést mu je ozhitno is plashnih ozhi glédala in vsa nefrézhna sгодba mu je stala s velikimi zherkami na obrasu sapifana. S flabimi, trepezhimi stopnjami je fhel pred svôjim gospódam po stopnjizah, in njegova trepézha rocka je komaj gorézho bakljo dershala. Gróf v zélim gradu ni drusiga vidil, kakor potrato in dôbro shivljénje, neródnost in smeshujavo. Povsod so ga ptuji, ultrashéni obrási frézhevali, in malo starih flushabnikov, ki so bili fhe ostali, ga je s folsnimi ozhmí posdravljalo. Ko je v veliko oroshnizo stopil, je zhelado in oklêp na miso poloshil, od Gola vse kljuzhe od gradú tirjal, in svôjimu svéstimu Volku ukasal, dôbro na grajske vrata pasiti, de nihzhe ne pobégne, in flushab-

nikam je sapovédal, njegovim trudnim vojakam dôbro postrezhi, in molzhé je všim s roko pomigal, de imajo vùn iti.

Na to je fhel naj préd v sôbo svôje gospé. Golo jo je bil koj po Genovefinim vjétju saklênil, in potém ni bil nizm vanjo stopil vezh, kér mu huda vést téga ni pripustila. Vše je bilo fhe, kakor tisto jutro, ko je Genovefa is nje fhla. Tam je njéni ròm sa fhtepanje stal, v ktérim je bil vénez pol dodélan s biferov narejen in s napifam: „Vojnomiru se vernivshimu junaku njegova svéta Genovefa?“ Tam je fhe njéna harfa stala nad bukvmi, ki so bile polne nedolshnih pobóshnih pésem, ktérim je vézh fama na prizhujózhnost svôjiga moshá slosihla. Vezh nastavkov od pisem na-nj, polnih pobóshnih, blagih misel, polnih ljubésni in svestósti je nahel, ktérim pa nobéniga ni v roko príjél. Pisala je v njih, kako vsaki dan sa-nj moli, de bi ga Bog sdraviga is kervavim bôjev domú pripéljal; kakó se veselí, mu s sinam ali s hzhérko na proti priti; kako sa-nj fkerbí, in se po njém joka, in kako ji njegovo molzhanje toliko nozhi bres spanja usrokuje. Sakaj kakor Golo nobéniga písma od njé grôfu ni poslál, tako je tudi vše písma, ki jih je grôf nji pisal, vjél. Prestráshen grôf je fhe o polnozhi s prekrishanima rokama in poln tibe bolezhine fedel, in fhe vidil ni, de je shé svézha dogoréla, in de shuga vgafniti. Sdaj je Berta, svéta dekliza, prifhla in mu je písma prinestla, ktéro je Genovefa v jézhi pisala; vervizo biferov mu je pokasala, ktere je kój fposnal in s britkim jókam mu je povedala, koliko dôbriga ji je Genovefa v bolésni storila; kaj je v nôzhi, prédén je bila v smert peljana, rékla, in kar je fhe

od njéne sгодbe védila. Grôfova tiha shaloft se je sdaj v folsé omezhila. Vse to, slasti pa pismo, mu je bilo shiva prizha od Genovefine nedolshnosti. Tako možno se je jókal, de ni nizh vidil in de fo folsé vse Genovefino pismo premozhile. Védno je klizal: „Bog! O, Bog! O Genovefa! — in tēbe, tēbe sim môgel umoriti! Tēbe in svôjiga finú! O, jes naj nefrézhnejfhi smed vsih ljudi!“ — in njegov svēsti Volk, ki je na njegovo sdi-hovanje prihitel, ga je fkušhal vtolashiti, pa saftonj.

Ko je grôf shé dolgo jókal, je, ko bi bil trenil, vftal; svoj mezh je hotel iméti in Gola britko umoriti. Volk mu je branil in ga opominjal, tudi Gola ne bres isprafhevanja obfoditi. Sa to-rej je ukasal grôf, Gola fhe to nozh prijéti, ga v shelésje in spone vkleníti in ga v ravno tisto jézhno vrézhhi, v ktéri je Genovefa toliko zhafa kôpernéla. Tudi vse tiste, ki fo bili s Gôlam; je ukasal do praviga zhafa sapréti. Vojaki fo to s veséljem ftorili. Drugo jutro je grôf sapovédal, Gola pripeljati. Préden fo ga pripeljali, je fhe enkrat Genovefino pismo prebrál. Beféde: „Odpufti mu, kakor mu jes odpuftim; — savolj méne se nima ne kapljize kervi prelit!“ fo mogózhno njegovo ferze poprijéle. Ko fo Gola pripeljali, ga je grôf s objokanimi ozhmí milo poglédal s krótkim glasam rekózh: „Golo, kaj sim ti ftoril, de si mi tako shaloft napravil? Kaj ti je moja shēna — kaj ti je moj fin narédil, de si ju umoril! Reven paglovez si prifhel na ta grad in si mnogo dobrót vsbil — sakaj mi tako vrázhafh?“ — Golo je miflil, de bode grôf rasgrajal in se grosil. To nenadjana miloft mu je ferze prebôdla. Glasno je sajokal in rekel: „Oh, nefrézhna ftraft me je oflepila! Vafha gôfpá je bres krivíze ka-

kor angelj v nebésih — jes sim bil hudôba, ki jo je hôtla sapeljati. Kér me ni vflifhala, sim sdivjal, in sim se hôtel mashevati pa tudi svôje shivljênje obvárovati. Bal sim se, de me bóte, zhe vam resnizo pové, umorili. Sa to sim jo prehitel in jo po krivim satóshil.“ Grôfu je bila velika tolashba, de je bil sam Golo prifiljen, njeno nedolshnost fkasati in mignil je s roko, ga sopet nasaj v jézho peljati; in svoj obras je v bélo ruto fkril, jokal se je in svôjo jésu v dnò peklà preklinjal.

Grôf je bil doflèj tako otóshen, de se so sa njegovo shivljênje báli. Njegova bolezhina ga je vzhafih tako pèkla, de bi bil kmalo suôrel. Vsi fosédni vitesi, njegovi hrabri prijatli, so prifhli vkùp, ga toláshit. Pa grôf je tiho sedel in se ni dal potolashiti. Smiraj je v Genovefine fôbi sedèl in nikamor dalje ni fhel, kakor v kapélizo v gradu. Njegova naj vezhi fkerb je bila, Genovefini grôb poifkati, de bi se na njem sjókati môgel, in de bi jo spodobno pokopati dal. Pa nihzhe ni sa grôb védel; sakaj moshá, ki sta je bila v smert peljala. Sta kmalo po tem sginila in nihzhe ju vezh ni najti védel. Grôf je v zérkvi na Vojnomirovim spomin njéne smerti lepo obhajati ukasal. On in njegovi flushabniki in vsi vitesi in okólishine s svôjimi shenámi so prifhli s veliko shalostjo, in tudi tolika mnoshiza ljudstva se je nabrala, de je komaj defétiza njih v zerkev iti môgla. Grôf je dal obilni milodar (almoshno) ubógim deliti in svôji gospéj v zérkvi lépo snaminje narediti s slalim napifam, ki bi njeno shalostno sgodbo tudi she mlajshim praviti imel.

Pétnajsto poglavje.

Grôf Vojnomir sopet svôjo Genovefa najde.

Léta so pretêkle, prêden se je grôf Vojnomir pregovoriti dal, sopet is svôjiga gradú iti. Pa pôtlej fhe so ga mógli njegovi prijatli, vitesi in sveſti Volk tako rekózh filiti, in si vse prisadjáti, zhe so ga le nekoliko rasveseliti hôtli. Ta je pripravil veliko obêd in kak uméten ſtrunar je mogel sabrenkati in tolashne péfmi péti. Drugi je napravil viteshke igre, ſtreljanje s lokam i. t. d. Tretji ga je na lov povábil. To poſlédnje rasveseljevanje, ktéro je grôf shé s mladiga ljubil, je bilo fhe naj bòlj pripravna, mu otoshnoſt preganjati. Ko so vitesi to vidili, so mnogokrat, sdaj jeléne in divje merjaſze, sdaj volkove in medvéde, ktéril je bilo takrat na Némſhkim fhe veliko, ſtreljali, in grôf je mogel s njimi na lov hoditi. Na Volkovo prigo-varjanje je tedaj tudi on nékdaj veliko lovſhino napovédal, in vse vitesse je prôfil s njém iti. Kônez sime je bilo, in prvi jaſni dan, ko bo sopet fnég pádel, je bil odlózhen. Dan je priſhel in kój, ko ſe je satorilo, je ſhel grôf od vſih ſhlahtnih vitesov is okóliſhine in od velike derhali flushabnikov ſpremljen na lov. Vſi ſo jesdarili in fhe mnoshiza ljudi s obtovorjenimi konji, meſgi, in lovſkimi péfmi je ſhla s njimi. Rogovi ſo veſelo po gojsdu buzhali. Mnogo jelénov in divjih merjaſzov je bilo poſterljênih. Tudi grôf je priſhel kmalo do divjazine. Na kônju jo sa njo udari. Svér zhes ſterno ſkalovje in po germovju in ternju beſhí in ſe poſlédnjizh — v Genovefino votlino ſkrije. Sakaj ravno tiſta sveſta

košhuta je bila, ktere mléko sta Genovefa in njeni sin shé tako dolgo vshivala.

Grôf je kônja k hvoji privésal in svér po snégu sledivši pridi v votlino. Va-njo je poglédal in ves sazhúden sagléde sad v votlini s-hujfhano zhlovéfhko podóbo s sidoblédim oblizhjem. Genovefa je bila. Hudo bolésen je bila fizer preftála, pa vunder je bila she tako flaba in bres vse mozhi, de bi v téj puhávi nikóli ne bila osdravéla, temuzh vsak tjeden je smerti prizhakovala.

„Zhe si zhlóvek“ je savpil grôf v votlino, pridi vùn na svítlo!“ Genovefa je prishla v ovzhji koshi savíta, plézha so ji dolgi slaténkafti lafje sakrivali; goloroka in bôfa — vsa premrasena in bléda kakor umerajôzha je bila. „Kdó si?“ je rékel grôf, nemalo prestrashen nasáj stopivši, „in kako tú sim pridefh?“ Sakaj nizh vezh je ni posnal. Ona ga je pa o pervim poglédu fposnala.

„Vojnomir!“ je rékla s flabim glasam. „Tvô-ja shéna Genovefa sim, ki si jo v smert obfódil. Pa, Bog vé, de sim nedolshna!“

Grôfu se ni drugazh sdélo, kakor de je va-nj treshilo. Vezh ni védel, zhe se mu fanja ali zhe bdi, ker je v svôji otóshnosti vezhkrat bres vsih zhutljejev bil in kér se je sdaj v téj grôsní dolíni daljezh v gojsdu, daljezh od vsih svôjih ljudi snajdel, je mislil, de je Genovefin duh pred njim.

„O, ti svelizhani duh môje Genovefe!“ je glasno savpil, „sakaj nasaj hódish, me môje kervave framote toshit? Ali so te mordè na tém méstu vmorili in ali so mordè tvôje truplo v téj votlini sakopali? Oh, taka je, in tvôje truplo se v grobu obrazha, kér na semljo stópim, kte-

ro sim s tvôjo kervjo vrudézhil in tvoj duh se grosí, kér fe tvoj morívez tvôjimu mirúimu pokopalíshu blísha! O vèrni, vèrni fe, svelizhani duh! Môja vést me shé dovòlj pèzhe! Vèrni fe nasaj v ítanovanje mirú in môli sa-me ubosiga moshá, ki nima na sêmlji níkjer vezh mirú! Ali fe mi pa ne prikashi v tako shaloftnim ítanu — prikashi fe mi isvelizhaniga angelja in povéj mi, de mi odpuštísh!“

„Vojnomir!“ je rékla Genovefa jokajózh, „ljubi mosh! Nísim ne duh! Réf sim tvôja shéna — tvôja Genovefa! She shivim. Dôbra moshá, ki íta me iméla vmoriti, íta mi prísanéfla!“

Gróf je bil pa she od ítrahú in grôse vef omámljen. Temà fe ma je pred ozhmí delala in ne beféde ní ílíshal. She smiraj jo je ítermó glédal in smiraj je she mílíl duha víditi. Genovefa ga je príjasno sa roko príjéla. Pa ón jo je ísmaknil in s plahim glafam rékel: „O, puští me! puští me! Tvôja rôka je mersla ko léd. Pa lé me vlézi s ívôjo ímerno roko sa íebój v grób! Sakaj shívljénje mi je gnjúfobno in ímert je sa-me naj bólji!“

Genovefa je she énkrat rékla: „Vojnomir! Ljubi dragi mosh!“ in takó míloftno in príjasno ga je poglédala, kakor nebéshki angelj. „Alí ne posnásh vezh ívôje Genovefe? Gléj, jes sim refnízhno jes! Le dôbro me pogláj! Pofhlataj môjo roko! Pogláj le perítan na-nji, ki íi mi ga tí dal. — O Bog! réfhi ga ís téga ítráshniga domíshljevanja!“

Sa dolgo zhafa fe je vunder ís ívôje grôse sbrihtal, kakor de bí fe bil ís têshkíga ípanja ísbudil. „Réf je, tí íi!“ pravi in íkésán prednjo na koléna páde. Njegove o:zhí ío bíle dôl-

go v njeno s-hujfhamo podobo vperte — in dolgo ni mógel pregovoriti. Poslednjizh se mu je potók fols vlił: „Ti tedaj,“ je rékel, „ti si môja shéna! Ti Genovefa! V taki revfhini! In od mène va-njo perpravljena. O, jes nisim vezh vréden, de me sêmlja nósi! Jes ne smém svôjih ozhi k têbi povsdigniti! O, ali mi morefh odpustiti?“ — —

Genovefa mu je s folsami odgovorila: „O Vojnomir! nikoli nisim bila na-te jésna! Šej sim védila, de si bil golufán. O, vřtani in daj se objéti, gléj, faj se od vesêlja jókam, de te so-pet vidim.“

Grôf se je pa fhe le komaj upal, jo poglédati. „Kaj? ti mi nizh ne ozhitafh!“ ji je rékel: „In fhe shal beséde mi né rezhesfh? O, ti ne-bêfhki angelj — ti mila nebêfhka dufha! O, kaj sim storil, de sim te tako hudo — hudo rasshalil!“ Génovefa je rékla: „Bodi shé vunder upo-kojèn, Vojnomir! misli se, de je vse Bog tako naklonil. On je tako hôtel. Dôbro je bilo, de sim v to puhavo prifhlà; bogastvo in velikost bi me bile morbiti spridile — v puhavi pa sim Bo-gá in nebó nafhla!“

Med tém, ko je fhe govorila, je Boleflav prifhel. Nizh ko fernino je imel okróg sêbe in bof je po snégu hôdil, ki je po nektêrih krajih dolinive fhe debel bil. Pod pasdiho je imel nekaj opréfnih fhe mókrih sêlišh, ki jih je bil ravno v viru natergal, in v rôkah je korenino dershal in jo ravno jédel.

Ko je fantêk grôfa v krasnim vitefhkim obla-zhilu, s visókim pripognjenim pêram na zheladi (Helm) saglédal, se je ustrahil, obstal in glasno savpil: „Mati, kdo je to? Ali je ta mordè tudi

kdo od hudôbnih ljudi? ali vaf hozhe umoriti? Ne jokajte fe!“ je rékel in k materi je fkôzhil. „Nizh vam ne puftím storiti. Raji naj mêne vmo-ri, kakor de bi vam kaj shaliga storil.“

Genovefa je prijasno rékla: „Ljubi fin, ne bôj fe! Poglêj ga vſaj in kuſhni mu rokó. Nizh ti ne bo ſtóril. Tvoj ljubi, mili ôzhe ſo! Glêj, jokajo fe nad najno révfino! Bog jih je poſlal, da naju réfhijo in ſeboj domú vsamejo!“

Fant ſe osre in ga pogléda. S ſvôjimi ko-
draſtimi, zhernimi laſmi, ſhlahtním zhêlam, ve-
líkimi ozhmí, lepo ſakrivljenim nóſam in s lé-
pimi uſtmi je bil ſhiva grófova podóba. Ko je
grof brihtniga, zvetézhiga fanta v têtj revni oblê-
ki ſaglédal, je ſhe huje ſajókal, fanta na roko
vsél, ga kuſheval ter rékel: „O moj fin! o moj
fin!“ in s ganjenim ferzam je proti nébu po-
glédal, s drugo roko je Genovefa objél in is
globozhine ſvôje duſhe rékel: „O Bog, te fré-
zhe je prevezh môjimu ubosimu ferzu, de zhes
vſe môje upanje in miſli ob énim tukàj ſvôje
ljubo déte pérvizh vidim in ſvôjo ſhenó, kakor
od ſmerti naſaj dano ſopet vidim!“ In Genovefa
je terdno roke ſklenila in pobóſhno v nebó po-
gledajozh rekla: „Réf je, o Bog! Ti ſi neſkon-
zhno bogat v daréh in véſh zhlovéſhkimu ferzu
v éni uri teshave mnógih lét obilno plazhati!
Têbi bôdi hvala!“ In fantek, ki je ſvôje ſtarſhe
tako ferzhno molíti vidil, je bres povelja ſvôje
rozhize povſdignil in beſéde ſvôje matere pono-
vil: „Ljubi Bog! Têbi bôdi hvala!“ In vſi trijé
ſo ſhe dolgo nepremakljívo in molzhé v tej po-
ſtavi oſtali in lé njih ferza ſo k Bogu govorile,
zhedar nobêno ferzé ne ſamore iſgovoriti.

Zhes dolgo je Genovefa ſazhêla: „Ali môji

starših še shivijo? Ali se jim dōbro v starosti godi? Ali vėjo, de sim nedolshna? Oh, fēdem lét shé me mertvo obshalujejo, in fēdem lét shé nisim nizh od njih flishala!“ Grōf je rékel: „Shivijo, dōbro jim gré in vėjo, de si nedolshna. In zhe je mogōzhe, bom fhe v tēj uri kogá s vesēlim porozhilam k njim poslal, de si sopet najdena.“ Genovefa je vnovizh svōje roké povsdignila in s veselim ganjenjem v nebo pogledala s folsami hvaleshnosti, rekōzh: „Bōdi tedaj sahvalen, o Bog! Ti si mōjo molitev vflishal in naj fkrivnišhi sheljé mōjiga ferzá spolnil in mi tudi fhe tó dodēlil, kar sim si komaj shelēti upala. Mōjiga moshá si is vojske nasaj pripeljal, mōjo nedolshnost si rasodel, mēne si vsih nadlóg, jēzhe in smerti réhil. — Šrézhno uro si mi odlōzhil, de sim svōje ljubo déte njegovimu ozhetu pokasati mōgla in sdaj mi hozhefh fhe mōje staršhe pokasati. Ti si zhifta ljubēsen!“

Po tēm je Genovefa svōjiga moshá v votlino peljala. Sakaj bōfa ni mōgla vezh na snēgu prestati. Pripognjen je grōf v nisko votlino stōpil, in ko je v nji zherno stēno in mali s maham poráshen krish in kamen pred njim, ki je shé od Genovefiniga klezhanja sglajen bil, in posteljō s mahú in torila is buzh in bizhji jerbafizhek, kar je bilo vsa njena sprava, preglēdoval in se sraven Genovefe ufēdel in fantizhka na roko vsél, in ko je tudi is votline na sferme fkala in zherne fhe snēshene hvoje poglédal, fo se mu vnovizh folsé vlili. „O Genovefa!“ je rékel, „po kakšnim zhudu vfigamogozhnosti te je Bog v tēj puhavi ohranil? Ali ti je angelja is nebéf poshiljal, te shivit? Oh“ je dalje shaloftno govoril, „fēdem dolsih lét — bres grishljeja kruha,

bres ôgnja po simi, bres postelje, bres vse oblêke, bôfa v debêlim fnêgu — vojvofhka hzhi, ki je is frebernih in s slatih posôd jédla, ki je v bagoru (Purpur) in svili (shida) sraftla, ktéro je komaj mersel vétrizhek popihljati smel; in vunder, v fkerbêh in nadlogah s-hujfhana, me fhe ljubifh — ti svêsta, mila dufha! O, koliko fo vunder dôbri ljudjé vrédni?“

Genovefa je urno besédo poprijéla in s angelfko jafnostjo v svôjim blédim oblizhju se smehljaje rékla: „Molzhi vunder in ne govori beséde vezh, ljubi mósh! Bôg vé, de fim tudi veliko vesêlja v téj puhavi imêla, àli ni v kraljevih hifhah nizh nadlog, in ali si ti manj terpel, kakor jes? Nemifli na to dalje“, je rekla, de bi njegove misli na kaj drusiga napeljala — „in poglêj sa to svôjiga fina. Glêj, njegove liza se sharijo, kakor bágor. Ob profti rêji in v bôshjim proftim fraku je sdrav in terden sraftel, V nafhim gradu bi se bil morebiti smehzhal, in bléd bi bil in réven kakor otrôzi mnôsih imenitnih ljudi. Sa to se vesêli in sahvali Bogá!“

Sdaj mu je povédala, kako zhudno je Bog njó in njeniga finú ohranil od tiftiga zhafa, ko je kofhuta v pervizh v votlino prifhla, do tiftihmal, ko je dôbra svér od grôfa preganjana tjékaj pribeshala. Grôf je vse svefto poslušhal in poslédnjizh je ganjen rékel: „Bog vse zhudno obraza in nefkônzhno bogat je v freditvih (Mittel), svôje ljudi otéti. O, ne posabi nikóli, ljubi moj fin: ko si fhe majhen otrók bil: ko fo te tvoj ôzhe savergli; ko ti tudi mati niso vezh pomagati môgli, in ko bi bilo s tebój mogli pomanjkanja poginiti: je Bog têbe in njih s to dôbro sverjo od smertne lakote réfhil. In ko je bla réva

tvôje matere verha doraftla, ko fo iméli omagati, in ko bi bil ti ubogi fant v téj ftrafhni púfhavi, polni derézhih sverín, na póti k môjimu domu tudi bleso poginiti mogel, in ko bi mi zhlovéfhke ufta vajne revfhine povedati ne bile môgle: mi je mogla tudi tifta néma (mutafta) svér pot do vajniga ftanovanje pokasati. Tako lahko in tako zhudno sná Bog o pravim zhafu pomagati, Saúpaj tedaj va-nj vse fvoje shivljénje!“

Šheftnajfto poglavje.

Genovefini prihod na Vojnomirovo.

Ozhe, fin in mati fo fhli sdaj sopet is votline — in vfm fo fhe folsé ganjenja v ozhéh igrate. Sdaj grôf, fvoje ljudi fkup klizaje, v fvoj frebrovni róg satróbi, de fe glasno buzhénje po fkalovji raslega. Fant, ki fhe v fvojim shivljénju kaj taziga ni flifhal, se je slo veselíl savolj téga, in kój je hôtel tudi on trobiti. Miloftna mati se je jéla fmejati, ako ravno fo ji folsé ozhí salivale.

Na trobljenje roga fo vítesi in grofovi flushábniiki s vfih ftрани na konjih in pefh v kúp hitéli. Vfi fo ofterméli, ko fo blédo, s-hujfhano gofpó, ktéro je grôf sa roko dershál, in lépiga, ljubesnjiviga fanta, ktériga je na roki imel, saglédali. Vfi fo bliso ftópili in jih obdali. Vfi fo pohlévno in molzhé okrog ftali, sakáj vidili fo, de fo grôfa, gofpó in fina folsé filile. S ganjenim glasam je grôf rékel: „Shlahtni vitesi, in vi, môji svéfti flushabniki, gléjte, to je Genovefa, môja shéna, in to je moj fin, Boleflav.“ Na té beféde fo vfi od gróse in zhudénja savpili, ta, to, uni kaj drusiga in ftotére klizanja in vprafheva-

nja so se sméfhano flifhale. „O, nebéfhki Bog! ali naša miloftiva grôfinja? ali jih niso vmorili? ali so od smerti vftáli! Nak' to ni mogožhe! Pa réf je, ôna je! O Bog, v kakfhni révfhini! Gléjte le, kakfhna je! Oh našh mili grôfizh; o lépi, mili fantek!“ Od radoſti in foſhaljénja in novoseljnoſti niſo môgli jenjati isklizovati in vpraſhevati, sdihovati in ſe glaſno radovati.

Grôf jim je ob kratkim poglavitni dél pri-godbe povédal, in po tém je ſvojim ljudém mnogo ſapovédoval. Dva njegovih konjnikov ſta mogla urno domú po neſilo jeſdariti, in napovédat, de bi vſe na njeni prihod pripravilo; drugim je ukasal, koj kônje in meſge pripeljati in ſhe drugim je ſapovédal derſv nanofiti in na ſuhim kraju pod iſpodbkopano ſkalo ſakuriti in jedí pripraviti. Grôf je ſdaj ſam raſvéfal, kar ſo bli ſeboj prinéſli, in je na tlèh ſraven ognjiſha plahte raſgrinjal. Svojo ſhêno je v ſhkarlataſt poſimfk plajſh ſavil in veliko tanko pézho ji je dal, de bi jo okrog glave ſavila; po tém ſe je na raſgernjene plahte ufédel. Vſi viteſi, ki ſo jo ſhe poſnáli, ſo priſhli po verſti k nji, jo ponishno poſdravit in pokasali ſo ji ſerzhno ganjeni ſvôje foſhaljénje in ſvôjo radoſt. Pred vſimi flushabniki jo je pa ſvéſti Volk naj bôlj viditi in ſh-njo govoriti ſheljel; komaj mu je bilo prizhakati, de ſo jo vſi viteſi poſdravili. „Miloſtiva goſpá,“ ji je djal, in njeno roko je s ſolsami oblil, „ſdaj ſim ſhe le veſél, de mi niſo Samórzi ſive ſtare glave vſéli; rad hozhem umréti, ker ſim ſhe to doſhivel.“ Po tem je vſel fantka na roko, in ga je v obé lizi kuſhnil ter rékel: „Bog te ſprimi, milo déte! Ti ſi ſhiva podoba ſvôjiga ozhêta! Bodi hraber in ſerzhán, kakor ſo tvoj ôzhe in tako

kroták in mil, kakor fo tvôja mati, in pobóshen in dober, kakor obá!“ Boleflav je bil od sazhétka bojèzh in framoshljiv savoljo mnoshize ljudi, med kterimi je na enkrat stal. S zhafam je pa priljudnisthi in sgovornisthi prihajal. Ker je mnoge rezhi v pervizh v sojim shivljênju vidil, je imel védno kaj poprafhevati, in vsi, slasti pa stari Volk, fo se veselili umnih vprashanj in opomb brihtniga fanta, ktére fo bile réf v zhafih prav premedéne. Naj bôlj se je fantek s perviga konjam zhudil. Ravno tako se mu je godilo, kakor ljudstvam, ki fo perviga konjnika vidil; mislil je, de sta mósh in konj skup srafhena. — „Ozhe,“ je rékel, ali fo to ljudjé s shterimi nogami?“ Ko fo konjniki s konj stopíli in mu kônja pripeljali, je vprashal: „Ozhe, kjé ste pa té sveríne vjéli? Tazih ni pri nama v gojsdu.“ Ko je Kônja bolj na tanko preglédoval in freberno obilno poslazhêno bersdo saglédal, je rékel: „Aj, ali té sveríne tudi slato in frebro jejo?“ Ko je ôgenj hudo sazhel goréti, je vnovizh ves sapanjen obstal in rékel: „Mati, ali fo ljudjé blisk is nebéf pri-nestli? ali ga jim je Bog dal?“ „O,“ je dalje govoril, ko je lépo svitlobo ôgnja ogledoval in dobrotljivo toploto zhutil, „to je pazh lép dár nebéf! Jelite, mati, ko bi bila midva sa-nj védila, bi bila tudi Bogá sa-nj profila? Téga bi bila v téj simi pazh potrebovala.“ Pri jedi mu je med vsim lépo fadje naj bolj dopadlo. Vsél je lepo, ko slató ruménkasto in pafasto jabelko, in rékel je: „Ozhe, ali morebiti vi nikoli nimate sime, de imate tako lépo fadje? O, pri vas je gotovo dôbro prebivati!“ Komaj se je upal jesti. „Saj bi jih bilo shkoda jesti!“ je rekel. Po tem je kosarez dolgo prav dôbro ogledoval; komaj se ga

je dotakniti upal, po tem ga je dolgo terdno v rokah dershaj in poslédnjih več sazhudèn rezhe: „Ali se ne stopí? Ali ni s ledú?“ Ko je svédel, is koga je, je djaj: „O koliko lepih in zhédnih rezhi je vunder Bog vstvaril, ki so mi bile zhísto nesnane!“ Ni ga malo veselilo, ko je svôjo mater in vse, ki so bili pri jedi, fkosí steklo (glafh) vidil. Ko je postrésnik frebern plofzhek préd-nj postavil, v ktérim je svôjo podóbo seglédal, se je vstrafhil; nasaj je stópil, po tém pa plashno sa plófzhikam tapal, fanta sagrabit, kteriga je viditi mislil. Rézh mu je bila nesapopadljíva, slasti pa se je zhudil in veselil, de je, kadar je moder obras narédil, tudi fant tako narédil, in de se mu je smehljajozhimu tudi fant smehljajal. Tako so iméli vsi nad fantkam stotero veselje, in ako sta ravno poprej neisfhtéte folsé prelivála sta se vunder sdaj ózhe in mati serzhno smejála, in tako mózhno in glafno so se tudi vitesi in vojaki smejali.

Obéd je bila komaj dokonzhana, je shé sluga s Genovefinimi oblazhili nasaj pridirjal. Genovefa je fhla v votlino in je najpréd na kolena padla, se Bogú sa zhudno refhênje sahvaliti, po tem se je v votlini preoblekla. Mali leseni krish je vséla v hvaléshni spomin svojiga terpljenja feboj in po grofovsko napravljena je sopet is votline prifhla. Med jedjó so hlapzi, kér bi bili nosilo le po dolsih pótih prinésti mógli, s lesá nosilo naredili. Gróf je plahte zhes-nj rasgernil, Genovefo in Boleflav na-nj posadil in tako so fhli vsi proti domovini. Na pol póta so jim prifhli s nosilam na proti, ki je bilo Genovefi bolj pripravno in s Boleflavam se je na-nj ufédla. Kmalo, ko so is gôjsda prifhli, jim je she mnoshiza ljudi na proti derla. Povést, de so shlahtno grófinjo sopet

našli, se je bila kmalo po zelim grajšhinstvu in okóli po sosednih krajih rasšhčila. Kmétje so délo popuštali; zepove so na kljake obésili in vsak kolovrat se je vštavil. Zéle vasi so bile prasne in nihzhè ni hôtel domá ostáti, rasún bolnikov in njih postreshnikov. Vsi so svôje prasnishke oblazhila oblékli in so hitéli svôjo blago grôfinjo glédati. Obzhinski prasník je bil v zeli deshéli. Kolikor se je Genovefa svojimu gradu blishala, toliko vézhi je bila mnoshiza ljudi na poti. Vsi so jo s sôlsami in veséljem ukanjem posdravljali.

Med ljudmi, ki so jo frezhevali, sta se tudi dva romarja s dolsimi romarškimi palizami prikasala, in s mušheljni na svôjih klobuzih in romarških plajšhkih. Ta dva sta vlak na êno stran nosila stopila in pred Genovefa pokleknila. Tista moshá sta bila, ki sta iméla Genovefa vmoriti. Obá, sofébno Kunez, sta sdaj Genovefo odpušhanja profila, de sta jo bila is strahú pred Golam v pušhavi v revshini puštala in de je nista njénim starshem na Brabanško peljala. Povédala sta po tém, de si kmalo pred Golam nista svôjiga shivljênja svesta bila, in de sta v obljubljeno deshêlo romala; de sta se od ondi she le undán nasaj vernila in le fkriváj shivéla, in de sta se, bres de bi se bila komu rasodela, rasun domazhim, po deshéli potikal; de sta Genovefo she davno mertvo mislila, in de sta se savôlj téga pogovorila od te rezhi molzhati, de bi Grôfa vnovizh ne shalila. „Oh,“ sta djala, „kako je bilo vunder mogózhe, de niste mraša in lakote umerli, milostiva grofinja, ali de vas niso divje sverine rastergale. Mislila sva, vi in vashe ljubo déte ste she davno v hujshi révi umerli, kakor ko bi

bila vaju midva vmóрила.“ Genovefa jima ukashe vřtáti, jima prijasno roko podá in rězhe: „Dóbra moshá! Vama se imam sa Bogam naj pred sahváliti, de s řvôjim otrokam řhe shivím. Ti, lju-bo déte,“ je rěkla Boleřlavu, „se jima tudi sahváli. Glěj to řta řiřta moshá, ki řta te iměla vmoriti — ki řta pa Bogú bolj kakor ljudém pokorna bila. Jelíta,“ je djala moshama se s řolsnimi ozhmí řmehljaje „sdaj se vunder lé ne kěřata, de řta nama takrat prisaneřla?“ „O Bog!“ řta djala obá, „takrat řva se zhudila, koliko řva řtorila, de řva vama shivljěnje puřtila. Sdaj pa řhe lé vidiva, de to nizh ni bilo, in de bi bila midva tudi řvôje shivljěnje dati iměla, vaju řěřhit in vaju k vařhim dôbrim řtarřhem na dom peljati.“ Moshá řta po tem pred grôřa pokleknila in řta tudi njěga odpuřhanja puřtila in se mu sa uřmiljenje sahválila, křero je nad njunima řhenama in otrôzi řkasoval. Sakáj sazhudila řta se ko řta řvėdila, kako blagořerzhno ju je Genovefa v řvôjim pořlėdnjim řiřtu grôřu priporozhevala, in kako ozhėtovřko je grôř, de bi pobóřhno puřřh-njo řvôje gořpė řpolnil, sa nju řhėne in otrôke řkerbel. Řekel jima je: „Niřim vėdil, de řta se môje řhėne in otrôka uřmilila in de řta jima shivljěnje puřtila, pa ker řim se vajnih řhená in otrók uřmilil, se je po mėni, bres de bi bil vėdel, nad vama gořpodova beřėda iřřhla: „Kdor je uřmiljen bo tudi uřmiljenje dořėgel.“ Pořdita, tudi sanaprej hořhem sa vajne řhenė in otrôke řkerbėti. Obá řta vřtala in nořilo řpremila. Na poti je Hajuez Kunzu řekel: „Ali vidifř sdaj, de je řeřnizhno, kar řim ti řekel: Pri dobrim řėlu se ni nizh bati, zhe se ravno v zhařih nevarno řđi. Sakaj danař ali jutri vunder dôber řad priřeře.“

V tej prizhi, ko se je Genovefa is nekiga majhniga gôjsda, fkôsi ktériga fo fhli, prikasala in Vojnomirovo sagledala — fo na Vojnomirovim svonovi sapéli, in ljudem fo se fhe obilniſhi solsé vlile. Ljudſtvo je to napravilo, bres de bi mu bil kdo ukasal, in le prizhàkovalo je, de bi bili Genovèfo od daljezh saglédali. Pod Vojnomirovim ni bilo mogôzhe ljudſtva preglédati in ves proſtor je bil, tako rekozh, oblèshen. Ljudjé fo pokraj zéſte na drevje plésali, in na Vojnomirovim fo bile vse okna s ljudmi natlazhene, in kodar fo mémo fhli, fo bile fhe ſtréhe polno ljudi. Sakaj vsi fo hòtli ſvôjo drago grôfinjo, ktéro fo shé davno mertvo miſlili, tak bliso, kolikor je bilo mogôzhe, viditi. Odperli fo tedaj noſilo, ktéro ſta dva meſgá néſla, de fo vsi grôfinjo viditi môgli. Vſih ljudi ozhí fo bile va-njo vpertê, ljudſtvo je tako glaſno ukanje ſagnálo, de se je svônjenje le malo flifhalo. Genovefa je pa, kakor ſgol pobóshnoſt, ſedéla in ozhí ſavolj zhaſtí, ktéro fo ji ſkaſovali, na tlà obrazhala. Šinu jé imela v narozhju. Ta je bil fhe v fernini oblézhen in krishek is votline je v rokah derſhal. Na desni ſtrani sraven noſila je gróf jesdaril in na lévi je fhel ſvéſti Volk. Romarja ſta jo ſpremljala in koſhuta je sa njimi, kakor kroték peſ ſkakljala. Viteſev in grofovih poſtréshnikov je nekáj pred noſilam, nekáj pa sa njim jesdarilo.

Ko fo fé tako po zhaſi med ljudmi dalje premikovali, fo nektéri rêkli: Oh, naſha mila, mi-loſtiva goſpá! Kako bléda in pobóshna je. Taka je mogla tudi Marija pod krishem biti!“ Drugi fo rêkli: „Gléjte lé lépiga fanta! Ravno tak je v ſvôji fernini in s krishem v roki, kakor maliga

Janesa v puhavi isobrashujejo.“ In she drugi so djáli: „Gléjte, gléjte kufhuté! she neumne sverine ljubijo našo poboshno, dôbro grôfinjo!“ Marfiktéra mati je rêkla svôjimu otrôku, ki ga je na rokah dershala, de bi mu milostivo grôfinjo pokasala: „Gléj, ta je tista gospá, od ktere sim tí tolikokrat pripovedovala, de so jo nam vséli; takrat te she ni bilo na svétu. Marfiktér ôzhe je svôjiga sinú kvishko vsdignil ter mu rêkel: „Ali jo vidish sdaj? Gléj jo, ki ti je she veliko dôbriga storila, ko si she v sibili leshal.“ Marfiktér sivzhek, ki je bil po zhasi ob palizi prilésel, je od veselja sdihoval, de so se mu roké in koléna tréfle in shibile, in de se je na vsm shivotu tréfel.

Ko je Genovefa do grajskih vrat prishla, je pred dvoram vse shlahtnihi gospé in gospodizhne vsiga foséfkiga viteshtva saglédala. Bres de bi bile éna sa drugo védile, so vse prishle Genovefo sprejét. Vse so se Genovefine nedolshnosti radovale in zhudniga reshenja se veselile. Vse so se pa she téga veselile, de so vse tako nevédama skúp prishle, in de tudi edino niso pogréshile. Ta dan so prasník shénfke kreposti in obzhinski prasník poshtenosti in veselja vsih shená in devíz obhajale. Vse so bile v svôjih naj lépsih oblékah napravljene, kakor v velikih prasník, in naj spredej je lépa deviza vsa belo oblézhena s vervizo naj lépsih biferov okrog vratú stala in je Genovefi vénez s védno sélenih mirt, s lépim, snéshnobélim zvéttjem, lépo snaminje nedolshnosti in sveštósti podala. „Vsemite“ je rêkla deviza, ki je komaj te beséde ihtéti môgla, „vsemite ta vénez v iménu naš vsih; lépsih vénez premaganja vam je Bog v nebésih pripravil.

Genovefa ni posnala devize. Gospé so ji povédale, de je tista dôbra dékliza, ki jo je v jézhi obiskovala, in ki takrat she ni bila shtirnajst lét stara. „Shlahтна gospá,“ so rékle, ta je bila edina, ki se je val v valhi framoti in v valhi révshini ufmilila. Ona naj bo tedaj tudi naj perva, ki valho zhaft in valho vesélje s vami delí!“ Ko je Genovefa deklizo poglédala in dôbro snane bifere okróg njeniga vratu saglédala, se je sopet tiste strašhne nozhi v jézhi spomnila. „Oh Bog!“ je rékla in ozhi proti nébu povsdignila, „kdo bi si bil to mislil, ko sim takrat, kakor ubóga gréshniza s svôjim otrókam na rokah is téga osidja peljana bila, de se bom she kdaj vernila! Ti sam, o Bog! si shé takrat vedel, in si imel takrat shé to vesélje sà-me pripravljeno! O Bog!“ je dalje govorila, in vénez is roke devize milo v obras sagoréla vséla, „zhe shé tukaj na sêmlji nedolshnost tako zhaftish in rasveselujesh, kaj bo she lé nékdaj gôri v nebésih!“

„Prav tako je, milostiva gospá!“ je rékel Volk. „Nedolshnosti sizer tukaj na sêmlji ne zhaftijo tako, in lé redko obhajajo tako njéni zhaftni dan, kakor je danashnji. Bog pa vunder to vzhafih stori, de bi nam ob málim shé to okufiti dal, kar nam v nebésih pripravlja.“ Po tém se je k svôjimu gospodu obernil rekózh: „Gospod, jes sim se v ofemdesétih létih, kar se po svétu klatim, shé marsiktékrat vesél in premagovavez na ta grad vernil, pa dné taziga vesélja, kakor ga ta gospá nam déla, she nisim doshivel.“ „Volk,“ je rékel grof, „sato je Bog to vesélje sam napravil — nar lepshi prasnovanje je — prasnovanje smage zhédnosti nad hudobijo!“ in vsi vitesi in devize so mu prav dali. Devize so

pa she posebno fklenile: de imajo vedno selene mirte s belim zvetjem podoba devishke nedolshnosti in sakonske svestobe, odlózhene biti. Shega ta se je do danashniga dne v mnogih krajih na Nemshkim prihranila.“

Veselja tega dneva, silno jokanje in govorjenje je Genovefo tako poprijelo, de je bila vsa oflabela. Bres pomude so jo v njeno sobo peljali, ker she toliko let ni bila, in po tem, ko se je Bogu she enkrat sa zhudno odreshenje sahvalila in le nekoliko she s Drakovo vdovo in njenimi srotami se pogovarjala, in jim svôjo milost sagotovila se je v she pripravljeno posteljo pozhiyat podala. Svešta dekliza je sdaj vedno pri nji ostala in Genovefa si ni od nikogar drusiga vezh strezhi pustila, kakor od nje.

Šedemnajsto poglavje.

Genovefa sopet starshe vidi.

Med tem, ko je bilo na Vojnomirovim vse polno veselja, je v vojvodskim gradu she zherna shalost kraljevala. Štari Volk se je ponudil, veselo povešt, de je Genovefa sopet najdena, njenim starshem nesti. Gróf je rekel: „Ljubi štari prijatelj! ostanite vi tukaj in pustite to teshavno pot mlajshimu moshu. Sej veste, kako vas je potovanje is vojske v domovino sdelala, in kolikokrat ste po poti sdihovali, de je to vasha poslednja pot.“ Pa Volk je odgovoril: „Zhlôvek obrazha, Bog oberne! On mi je po marsiktêrim boju porozhilo in poslednjizh she to zhasno in veselo hojo naklonil, in te si ne pustim vsêti. Pripustite mi vunder mili gospod, in naj grêm!“

„Pomislite le svojo starost“ mu pravi grôf, „dolgo pot, hudo vrême, ljubi Volk!“ „Vse nizh ne dé!“ odgovori Volk. „Kar so milostliva gospá sopet pri nas, se zhutim defét lét mlajshiga. In lépsih, mistim, kakor s to hojo, ne morem svojiga vojashkiga shivljenja skleniti. Kadar bo sklenjeno, zhem rad pozhiyati. Jes, stari mósh se zhem po tém vlézhi; sej se po tém do fódniga dnéva lahko naspím.“ „Pojdite tedaj, je rékel grôf ganjen, ljubi, stari, svésti vojáshki tovaresh in vsamite naj lépsihga kônja in sberíte si dvanašt naj hrabrejših mójih konjnikov na pomozh in povejte môjimu dragimu tastu in môji tashí, kar vam valhe blago serzé pové, in Bog vas sprémi in sopet sdraviga v môje roké pripélje!“ Tudi Genovefa ga je she poklizati ukasala in mu je vse do svôjih dragih starshév narozhila, kar otrózhje spofhtovanje in ljubésen le serzu vdihniti more. Volk ni zélo nozh miru imel. Prédin se je prihódnji dan sasorilo, je bil shé vel napravljen, sbudí vojáke, pomaga sam kônje napasti in ofedlati, sapovè neprenehama dirjati, sam kônja saféde, in se s svôjimi vojaki odpravi. Smiraj dalje je jesdaril in vezh stokrat na dan jih je opominval: „Urno tovarshí naprèj, naprèj!“ In tako je bilo dan na dan od raniga jutra do pôsniga vezhéra. Kader so ga konjniki prashali: „Sakáj pa tako hitite; gospod nadhlévar?“ (Stallmeister) jim je odgovóril: „Pomislite tarnanje starshév, ktéro bomo sdaj konzshali! Zhe poshtèn mósh terpézhimu le nekoliko shaloftnih ur more odverniti, se nima nizh teshavam braniti in svôjim nogam ne prisanašhvati. Mnogokrat smo serzhno jesdarili rane fékat in folsé usrokovat; jesdaríte tedaj tudi sdaj serzhno, rane

zélit in folsé brifat. „Ha!“ je rékel, „hôtél bi, de bi kônj imel perote, kakor tifti, ki sim ga nékdej, nevém she kjé, isobrasheniga vidil, in ki se mi je prav zhuden sdél.“ — Pri téh befédah je sopet konja spodbódel.

Štar vites, v ktériga gradu je Volk s svojimi konjniki prenozhil, mu je povedal, de poboshni fhkôf, ki je bil Genovefo s Vojnomiram porózhil, néke ure v stráni ravno novo zérkev pofvezhuje. „Tjékaj moramo natvégrama!“ rezhe Volk. „Tudi ta fvéti mósh naj nafhe veselo porozhilo své. In ker je tako moder in umen, ga hozhem dobriga fvetú profiti, kako bi se svôjiga porozhila pri vojvodu in vojvodnji naj bólje snébil. Slo sim shé po poti fpremifhlevál, pa nizh pametniga si nisim smiflil. Najrajshi bi she od daljezh vpil: „Genovefo fo sopet nafhli! She shiví!“ pa tako s durmi v hifho telébiti tudi nizh ne veljá. — Štar voják sim, in le s pripovédovanjá vém, kaj je strah. Pa vunder je zhudno; beféda „Genovefa shiví!“ me je takó prestrafhila, de sim se trefil, in de me fhe sdaj po vfih udih mersí. Nikóli bi ne bil verjel, de móre vesélje koga tako prestrafhiti, in zhe se tudi drugim ljudém tako godí, bi to prestrafhenje od vesélja starfhe kar vmoriti vtegnilo, kakor is lóka fpufhena pufhíza, ki ferze v frédo sadéne. In rézh jim pozhasi rasodéti, beféde svíto véساتي, pogovor umetno napeljati — tega ne umém. Taki, kakor fmo mi, le mezh fukati snamo, ne pa jesika. Zhafitljivi gôfpod nam morajo fvetovati. Sakaj v ferzi s befédo milo ravnati, umejo, de je kaj.“ — Volk je koj tjé jesdaril, in vse, kar se je sgodílo, fhkofu pové, in mu tudi fhe vse svóje misli rasodene. Šhkôf se je

mozhno rasvesélil in Bogá hvalézh je rékel Volku: „Ne fkerbite, stari mosh! Bog vse in na tanko ravná, de je prav dobro. Ravno sim se bil pripravil, shalostne starše obiskat, kamor me tudi moj opravek klizhe. Škup zhemo tedaj iti.“ Pofhtêniga Volka je to prav veselilo in nizh vezhiga vesêlja in zhaſti ſi mogel miſliti, kakor de je ſhkofa s ſvôjimi konjiki ſpremiti môgel.

Vojvoda in vojvodnja ſta ſpomín tiſtiga ſtraſhniga dné, ko ſta bila povéſt od Genoveſine ſmerti dôbila, vſako leto v zerkvi v ſvôjim gradu s molitvijo in ſolsami obhajala. Tiſti dan je sdaj ravno bil tù, in ſjutraj tiſtiga dnéva ſta ſkup v ſôbi prap ſhaloſtna fedéla. Od tiſtiga zhaſa ſta ſe bila ſilno poſtarala in nju laſjé ſo s zhaſama ſivéli. Obá ſta bila zherno oblézhena; in vojvodnja zhernih oblék od tiſtihmal ni bila flekla. V vojvodſkim gradu je bilo tako tiho, kakor de bi bili vſi po merli; ſakaj obá ſta ſe, kolikor je bilo mogózhe, drushb ogibala. Sdaj je bil ſhe ſkorej zhaſ flushbe Bôshje, in prizhakovala ſta, de bi ſhkôf priſhel, ktériga ſta ſamiga vſako léto povabila, pri ravno tiſtim altarju, pri ktérim je bil Genoveſo s grôſam porózhil, ſpomín njéne ſmerti obhajat.

Vojvoda je poln ſerzhnih bolezhin molzhal, in ravno miſlil: Štraſhno nakluzhje je vunder to, de je taka framôta zhes najno hiſho prití môgla in de naj rod tako poginil! Pa vunder Gôſpod, naj ſe tvôja volja ſgodí!“ Vojvodnja je ſdihovala: „Oh, edino déte, in tako ljubo déte po rabeljnu ſgubiti — je vunder preſtraſhno. O Genoveſa! Miſlila ſva de boſh kakar angelj pri najni ſmertni poſtelji ſtala, in nama ozhí ſatifni-

la, sdaj pa se je moglo tako naključiti! Pa vunder“ je tudi ôna djala, ko se je sopet sbrihtala, „Tvôja volja, o Gospod, naj se sgodi!“

Komaj sta odgovorila, ko zhaftitljivi fhkof pride. Njegovo oblizhje se je od nebésfke svitlôbe svetilo. „Nehajte shalovati in radujte se v Gospodu!“ je rékel in s velikim navdanjem in ferzhnim ganjenjem je jél od zhudnih pot Boshje previdnosti govoriti: Jakobovo shalost, kterimu je bil sin Joshef vsét, je na nju shalost obernil, po tém je Jakobovo veséljé popisal, ko je svojiga sinú Joshefa sopet nashel, in duh, v kterim je fhkôf gôvoril, in mila gorézhnost njegove sgovornosti jo je možno poprijéla. Mifel na Boshjo vse vladajózho ljubésen in na Jakobovo ozhétovo vesélje je tudi nju ferza s veseljem napolnila in jima je vfo shalost vséla.“ „O ko bi tako vesélje“ je rékla vójvodnja, in je roké fklebila, naju sadélo; o, kaj bi bilo to!“ In vojvoda je rékel: „V tém shivljenju ne vezh, v nebésih pa gotovo.“ — „Tudi v tém shivljenju fhe,“ je rékel fhkôf. „Gospod tudi sdaj fhe velike rezhí déla. Rane nam déla, pa jih tudi zéli. V jamo pélje, pa tudi is njé. On, Bog Jakoba in Joshefa fhe shiví. On, ki je vajnimu ferzu pomozh dodelil, de ga ni shalost vmorila, naj vama tudi sdaj pomozh dodéli, de vaji veséljé ne premage. Na mésti shalostniga pétja sapojimo vesélo: „*Gospod, mi Têbe hvalimo!*“ Sakaj Genovefa shiví — in vidila jo bodeta.“ Staríhi fo ga savséti poglédali. Grósa ju je pri vashnih besédah mosha spreletéla. Upanje in strah sta se v nju ferzih bojevala, in kar jima je povédal, nista môgla verjéti.“

Shkôf je sdaj vrata odperl in Volka, ki

je s trepézhim ferzam pri vojvodovih flushabnikih v véshi stal, poklizal in rékel: „Ta tukaj je mósh, ki vam bo dalje povédal.“ Volk je nótri stopil in rékel: „Ona shiví! Gotovo je tako, S témi svôjimi ozhmí sim jo vidil, in s témi svôjimi ufhesmi sim njéni glaf flifhal in s to svôjo rokó sim njéno prijel!“ Beséda: „Genovefa shiví!“ se je koj po zélim gradu rasfhirila. Vsi flushabniki vojvoda in vse vojvodnje flushabnike so ostermeni, vstrafheni, rasveseljeni in skoro ob pamet v sóbo planili. Volk pa je tam stal, in vso zhudno sгодbo pripovedoval, in folsé fo mu v ozhéh igrále in vezhkrat je ves ganjen omolzhal. Vsi okrog fo se tréfli, jokali in ihté stali — vojvoda pa in vojvodnja sta od veséliga strahú bléda sedéla in nista vedila, pri zhem sta.

Zhes dolgo, ko dalje nista dvomiti (zviblati) môgla, in ko fo moshjé, ki fo s Volkam pri fhli, vsaki njegovo besédo poterdili, kéto sta mu gróf in Genovefa narozhila — se jima je sdélo, kakor de bi se bila is hudih sanj sbudila. Ko vnovizh sta jéla sopet shivéti in djala sta: „Dovolj sva shivéla, ker naji hzhí Genovefa she shiví! Tje gréva in viditi jo hozheva, préden umerjeva! Bogá she popred v njegovim tempeljnu sahvalivfhi sta se bres odlóga na pot podála in pobóshni fhkóf in poshténi Volk s svojimi ljudmi in veliko derhalijo flushabnikov fo ju spremili.

Genovefa se je ta zhaf v milostni skerblijivosti in postréshbi vedno bôljshala in njéne liza se ji sopet nekoliko, pa komaj sa sposnanje, ruzdezhe prihajale. Edina shélja, kéto je sdaj na sémlji iméla, je bila, svôje starfhe she viditi. Kar pridejo in dósti pred, kákor fo jih prizhakovali na Vojnomirovo. S vrózhimi folsami fo

Genovefo posdravili. Zhaftitljivi ôzhe je is ferza, kakor nekđaj Šimeon rékel, ko jo je objél. „Sđaj, o Gospod, naj v miru umerjem, kér so môje ozhi fhe to frézhó vidile! In pobóshna mati je rékla, ko jo je objéla, kakor Jakob is ferza: „Sđaj rada umerjem, de le ti fhe shivish, in de se je tvôja nedolshnost fkasala.“ In obá, ôzhe in mati šta dolgo jokala in jo objemala.

Po tém šta miliga fantka sagledala in obá ob ênim šta vesélo savpila: „Ti si tedaj naji vnuk — o pridi, pridi v naji roké!“ „Bog te oblagodari, môje déte!“ je rékel štari ôzhe, in na roke ga je vsél in kufheval. In „Bog te oblagodari, ljubo, fladko déte!“ je ponovila štara mati, ki je fantka is ozhétovih rok v svôje narozhje vse-la in s kufhevanjem in s folsami ga pokrivala — in obá šta po tém fkoraj s ênim glafam in pol-na molitve rékla: „O zhuden, zhuden je Bog! Mertvo fva te objokovala, ljuba hzhi, in nisva se nadjala, fhe kdaj na sêmlji tvôje oblizhje viditi; sđaj pa nama Bog fhe zlo tvôjiga sina viditi da!“

Sđaj je pobóshni fhkôf, kteriga Genovefa in grôf Vojnomir v svôji radoſti fhe vidila nisla, blishej ſtopil. Sđélo se je Genovefi, ko ga je tako is nenaváda vglédala, kakor de bi bila pôfla bôshjiga is nebéf vidila. Apostoljſki mosh je najpred Genovefo in Vojnomira, po tém pa vojvoda in vojvodnjo po verſti blagoflovil in poglédal in roko ſtegnivſhi je rékel: „Sđaj je gospod ſpolnil, kar mi je bil njegov duh previditi dal! Têbi, môja hzhi, in vam vſim je vézhi frézhó, kakor poſvétno pripravil — ktera se je s velikim terpljénjem sazhéla, kakor se ima vſaka prava frézhá na sêmlji sazhéti. On je drugazh naré-

dil, kakor smo vsi mislili — pa v vézihim velizhastvu, kakor smo vsi mislili môgli. In sdaj naf jê — kakor smo takrat vkupej stali, tudi zhudno in soper vse prizhakovanje soper sbral, in danaf je dan prifhel, de se mu vsi s folsami radoſti ſahválimo in nobêniga s med vsih ne pogrêhhamo; nafhe fhtevilo se je ſhe s tém milim détetam pomnoſhilo, kér Gospod v vſim vezh ſtori, kakor obljudi. Šrêzhen je, kdor v ſkuſhnji obſtoji. Sakáj, kér je ſtanoviten bil, bo krono ſhivljênja prejel, ktero je Bog vſim obljudil, ki ga ljubijo. Ta krona je sdaj vam vſim pripravljena.“

Oſemnajtſto poglavje.

Genoveſtino terpljenje je blagodar zéli deſhéli.

Koj, ko ſo ſvedili, de je Genoveſti bolje, in de ſe je od ſvôjiga terpljênja osdravila, ſo vſak dan ljudjé prifhli, de bi jo vidili. Volk je mogel pri ſvôji viteshki poſhtenosti obljuditi, prav nizh ne odrêzhi. Smiraj vezh jih je tedaj hodilo, in védno vezh jih je bilo v ſobo puſhenih. Ljudjé ſo bili pa tako mirni in tihi, de ſo ſi komaj ſopſti in dálje iti upali, temuzh de pri vratih obſtáli. Moſhje s ſvôjimi kapami pod paſdih ſo tako pobóſhno kakor v zérkvi ſtali in ſhe majhni otrôzi na rokah ſvojih ſtarſhev ſo pobóſhno rozhize proſti nebu vsdigvali.

Genoveſta je vézhi dél na ſvôji pozhivévni poſtelji leſhála ali v bélih oblazhilih na naſlonitnim ſtolu ſedéla in njéno lepo blédo oblzhje je bilo tako pobóſhno in nebêſhko, tako milo in krôtko, tako miloſtno in prijaſno, kakor de bi

bilo od folnzhnih sharkov obfijano. Vedno je ljudém take beféfe pravila, ktere fo vse svoje shivljenje opomnili.

„Vi ljubi dragi ljudjé!“ je rêkla s krôtkim milim glafam, „veseli me, de me obifhete, in sahvalim vas sa ljubesen, s ktero môje terpljenje in vesélje delitè. Oh, lahko si mislim, de imate tudi marfiktere nadlóge, in vem, de se more marfikdó s med vas terdo vbivati. Pa le Bogá ljubite, va-nj saupajte in ne obupajte! On ga réfhi, kdor ga ljubi, is vsih nadlog. Kjer mislimo, de je vse sgubljeno, on s he sna pomagati. Kjer je naj hujfhi nadloga, smo najblishi Bogá. Poslédnjizh vunder vse prav storí. Ali ni ref? ali ne sprevidite téga is môje sgodbe?“

Dovoljni bodite s tem, kar imate in s malim bodite sadovoljni. Tudi s malim moremo veséli biti. To sim v puhavi fkufile. Zhe ste s he tako ubógi, imate vunder le kozho, obléko, posteljo in po simi gorko stanovavnizo in gorko jéd. Vezh pa zhlóvek ne potrebuje. Ne veshite tedaj na posvétne rezhi svójiga ferza! Ne sanafhajte se na mertve denarje, temuzh na shiviga Bogá. Bog sna bogatinza hitro bôlj ubosiga, kakor naj vezhiga siromaka, in naj bôlj ubosiga sná sopet bogatinza storiti. Sej to na mêní vidite!“

„Terdno se dershite Bogá, radi molite in svójo vést zhisto ohranite. Kdor je s Bógam, in ga v ferzu nófi, imá nebéfa v ferzu. Molitev da mozh k dobrodeljstvu in terdnost v nadlogah. Škosi oblake gré in ne oftane nikoli nevflifhana. Dôbra vést je v vsih nadlógah v jézhi, v bolesni in v smerti méhka blasina. Škufili bodete to, kakor sim jes fkufile.“

„Kadar vam valha vést kaj ozhita — in ko-

mú pa nikoli níz ne ozhíta, zhe fe ravno tako hudo ne pregréfhi, kakor fo méne toshili. Kadar vam, pravim, vafha véft kaj ozhíta, fe fkufíte naj pred s Bógam fpraviti, in pribeshíte k Kri-ftufu, njegovimu ljubimu finu. Njega nam je ôzhe v svelizhanje svetá poflal. On je fprava nafhíh gréhov. On je fvojo kri v odpuftanje nafhíh gréhov prelil. Zhe rezhemo, de nimamo gréhov, fe golufamo, zhe pa fvoje gréhe fposnamo, je Jefuf svéft in pravizhen, in nam gréhe odpuf-tí in naf od vftiga ozhífti, kar ni pravo.“

Le fveti Evangeli radi poflufhajte — in vfe bote fhe bôlj na tanko svédili, kakor vam jes samorem povédati. S evangelfkimi bukvami v eni in s kríshem v drugi roki fo príftli prvi osnanovavzi evangeliya k vam. Šhe enkrat: poflufhajte evangeli, ohraníte fi ga v ferzih — po njem fe ravnajte! Sakaj bôshja beféda je in imó mozh v fêbi, vfe svelizhati, ki va-nj verujejo. In po tém fhe enkrat: míflíte védno, de je v kríshu svelizhanje. Po kríshu, terpljenju in fmerti je fhel Jefuf v fvoje velizhafstvo! Po kríshi in terpljenju in po mnógh nadlógah moramo tudi mi v nebéfhko kraljeftvo priti. Jélite — po téj póti hozhemo fkupaj hoditi?“ je djala in vftim je fhe roko podala in vfi faporédama fo ji mogli to v roko obljubiti.

Sakonze in ftafhe je poféбно opominjala. Sakonze je le k ljubezni in flôgi (edínofiti) in pred fumenjem (Eifersucht) fvarila. „Ne poflufhajte nikoli krívih prízh, ki snajo vafho ljúbéfen in flôgo popázhiti!“ je djala, ki je fama fkufila, kakfhne nadlôge take prízhe tudi naj bôlji ljubesni usrokovati morejo. Štafhe je opominjala, fvoje otroke poboshno in kerfhanfko

rediti. „Glejte,“ je rēkla marfiktēri materi, ki je s otrōkam na rokak pred njo štala, ljubimu otrōku ni na zhēlu sapifano, kaj mu je s he vse na svētu naklonjeno. Sdaj se s he svētu prijasno smehljā, pa prifhel bo zhaš, ko bo s dihoval in jōkal, kakor vsi, ki so na svēt prifhli. Torej ga dōbro redite, de bo imel mozh v sēbi, se s svētam bojevati. Ko se mene mōja mati tako na rozhju derskali, gotovo niso mislili, kakšne nadlōge me bōdo sadēle. Pa ko bi me ne bili s perve mladosti k serzhnimu strahu boshjimu in k serzhnimu upanju v Bogā opominjali, bi bila mogla v svōjih nadlōgah omagati in v puhavi obupati, in si s he zlo fama shivljenje vsēti in vezh bi me ne bilo tū. Brez terdne vēre v Bogā, v Kristusa in vēzhno shivljenje bi bilo shivljēnje shalofno in bres tolaskbe na sēmlji. Vfadite tedaj sgodaj to vēro v serza svōjih otrōk.“

Boleslav je mōgel sdaj tudi vsakimu otrōku kaj lēpiga v spomin dati in bres darū ni bil nobēn otrōk spuhēn. Ta dobrotljivost in prijasnost in lēpi nagovori svōje mīle grofinje so si ljudjē prav k serzu jemāli, in s he terdoserzhni moshjē so vzhasih kakor otrozi jokāli. Genovefina poboshnost, njeno terpljēnje, njēna poterpeshljivost; njēne besēde in njēni sglēdi so bili zēli deshēli velik blagor (shēgen). Daljezh okrog so bili ljudjē veliko bolj pobōshni; ozhitno so se poboljšhevali in v marfikteri kōzhi, kjēr je poprej nemir kraljeval, je sdaj flōga in ljubēsen, pokojnost in radovoljnost štanovala. Pobōshni shkof je sdaj rēkel: „Zhe hozhe Bog po kakim zhlovēku veliko frēzho narediti, mu veliko terpljēnja poshlje — in to je tudi naj bolj svēto ofrē-

zhenje, ktero Bog 'fam dajê. Njéne besédo vezh dôbriga déljajo, 'kakor moje pridige.

Devétnajsto poglavje.

Gola konez.

Kadar so ljudje is fôbe od grofinje prifhli, so hôtli tudi Gola viditi. Kervava sodba ga je obrekvavza, nesvéstiga fluskabnika in trojniga vmorivza v smert obfodila. Od fhtérih volov bi bil imel rasstergan biti. Pa grôf mu je po serzhni proshnji svôje pobóshne gospé smertno kâsen (shtrafingo) odpuštil. Pa od vézhne jézhe ga reshiti ni bilo v grôfovi môzhí. Jézhar, ki je Gola ljudém pokasovati imel, ni skoraj zéli dan ne ure pokoja imel. Pa vunder je rad vse storil. „Le pridite!“ je rékel ljudem. „Tam gôri v fôbi ste podobó nedolshnosti in zhédnost vidili; tu dôli v Golovi jézhi snate pa podobó gréha in hudobije glédati.“

S laterno in teshkím sveskam kljuzhev je fhel po voskih kamnitnih stopnjazah naprej daljeh pod semljó. Ko je têshké shelésne vrata odperl, je ljudi grósa spreletéla, in ko je s laterno v jézho povvétil in ko so Gola saglédali, so se fhe bolj ofstrahili. Lafjé so mu divje in rasmerfbeno zhes zhelo víféli in dolgo brado je imel. Njegovo oblizhje je bilo blédo ko sténa, in s svôjimi zhernimi ozhmi je plashno in strashno krog fébe glédal. Huda vest ga je tako grisila, de je mnogokrat dívjal, strashno tulil, s svôjimi verigami rashljál in s glavo v sténo butal. Pa zhe je bil tudli bolj pri pameti, je tako

strafhne pogovore s seboj imel, de ga je bilo strafhno poslušhati.

„O bedák, bedák! sedméri bedák, kí sim bil jes!“ je dôstikrat vpil. „O gorjé mu, kdor Bogá sapuští, svôje ferzé hudim shêljam vda in glafó svôje vesti ne poslušha! V sazhétku she kake krive, nestanovitne golufije rasveseljevanja vshiva, pa njegov kônez je sdihovanje in révshina, Po zvétkah se sprehaja, pa nanaglamo se v bresno pogrésné, kí fo ga zvétlize njegovim ozhém fkrivale, Gorjé, gorjé mu, kdor imá po prepovédanim vesêlju posheljénje! Misli, de se zvetézhimu róshnimu germizhu priblihuje, in stégne roko po róshi, kar plane huda, strupéna kazha is germízha, se ga ovíje sedemkrat in ga davi in grise bres prenéhanja s strupénimi sobmi!“

Vzhasih je vprashal, ako ravno fo mu shé dostikrat povédali: „Ljudjé! ali je réf, de fo grôfinjo in njéno déte sopet nashli? Ali je réf tako, ali se mi je lé sanjalo? Nak', nak', ni se mi sanjalo ne! Tako je, gotovo je tako; vérjem. Sakaj poslušajte!“ je potem s milim glafam daljo govoril: „Bog se strafhno mashuje. On jo je is té jézhe tù réshil, in mène va-njo pahnil. Tukaj, tukaj je sedéla,“ je rékel in s roko je porudézhil tláh udaril, „tukaj na téh tláh je sedéla, kjér jes sdaj sedim. Ali mi sdaj verjamete de je Bog pravizhen.“

Drugikrat je rékel: „Hvala Bogú, de she faj pridete po-me. Le peljite me tje na morishe. Rad grém!“ je rekel in vstal: „Nedolshno mater in nedolshno déte sim vmóril — sató mi morajo tudi glavo odbiti. Nedolshno kri sim prelil — poglejte lé mojih rok; vse fo kervave — glejte zhes in zhes fo kervave! Gléjte, potóki folsá, ki

mi is ozhi derejo, jih vezh ne isperejo. Sa to moram tudi svojo kri na morishu prelititi. Pa rad storim to! Bolje je po rabeljnovim mezhu umreti, kakor martro tu — tu notri“ na perfi je pokasal — „fhe dalje terpéti!“

Vzhasih je ljudi koj, ko so vrata odperli, steruo pogledal, se jo po tem strafhno posmejal in djal: „Takó! Ali vas vunder tudi pripeljejo! Jelite, vi ste se tudi dali od hudiga posheljenja sapeljati; ali ste tudi nedolshsoft sapeljali? Kaj? Pokashite mi svôje roké, zhe se jih ne dershe tudi folsá kake nefrézhne matere ali pa kri kagiga nedolshniga déteteta? Ne pokashete mi jih, se ne úpate, mi jih pokasati? — Sdaj vém,“ je po tém strafhno savpil, „tako je! Vashe roké so polne kervi in folsá, kakor môje. Hudôbneshi ste, kakor jes. Le k mêni pridite! Glejte“ je dalje govóril in se je na stran pomaknil, „gléjte, tu je sa prihodnje vasf prôstor. Vsi ti hudôbneshi gréjo k mêni tukaj nótri!“ — —

Prestrafheni otrôzi so jéli na glas jokati, vpi-ti in svôje oblizhje v oblazhila svôjih mater fkri-vati; mladénzhi in devize so terdno fklenili, serza pred takimi gréhi varvatí, ki poslédnjizh v tako révfhino pripéljejo in marfiktéri mósh je mislil, in marfiktera shêna je glasno rekla: Bólje je zhlovéku v puhavi selifha in korenine jésti in nedolshnimu biti, ko Genovefa — kakor v grofovskim gradu s Gólam obilno shiveti in hudo vést iméti in tako umréti.“

„Prav imáte!“ je rékel jezhar, ki je shelésne vrata saperl; in zhe hudôbno shivljenje na sêmlji ravno tako hudo ne konzhá, se vunder na unim svétu fhe bolj hudo iside.

V tém bresúpa polnim stanu je Golo mnô-

go lét shivel; zhe je njegova smert bolj mirna bila, se ne vé. Pravijo, de ni dobil préd pokoja, kakor ko so mu poslèdnjizh po njegovi volji pravizo storili in ga ob glavo djali.

Dvajseto poglavje.

Šhe nekaj od koshute. Šklèp.

Otrôzi so hôkli, ko so Genovefo, Boleflava in Gola vidili, she tudi, kakor je shé otrózhja naváda, koshuto viditi. Grof ji je dal posében lép hlév sidati. Prosto je po dvoru in pa gradu hodila. Vezhkrat po dnévu je po stopnjizah do Genovefine fôbe prifhla, in ni je bilo odgnati, de so jo sa nekoliko zhasa k nji spustili. Pa s vsim ljudmi je bila priljudna in is rok je jédla; she lovski psi ji niso nizh shaliga storili. Otrôzi so se tudi lépe shiváli veselili, ki so ji kruha dajali, jo boshali, in matere so rékle; „O Bog, ko bi te shiváli ne bilo, bi bila nasha mile grôfinja in nash ljubi grôfizh v pufhavi poginila.“ — „Sato se ne smé nobêna svér terpinzhiti!“ je djala kerfhenza, ki je iméla svesto shivál opravljati. „Ko bi vôla ne iméli, ki ga v plug vprégamo, in tudi krave ne, ki nam mléko daje, nam bi se ravno tako hudo godilo, kakor bi se bilo ljubi grôfinji bres koshute v pufhavi godilo. Pa kaj she, ves svet bi nam bil pufhava bres shivál. Malo obdélanih njiv bi se vidilo, in naj lépfhi travniki bi nam nizh ne pomagali. Toréj ne terpinzhite shivine — in hvalíte Bogá sa te dobrote.“

Doklèj je Genovefa shivéla, se ne vé; to pa se vé: Dokler je shivéla, je shivéla v veselju in neisrezhèno veliko dobriga je she storila, in njén

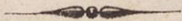
kônez jé bil miren in blag. Njéno shivljênje po prihôdu is pufhave je bilo enako lépimu, mirnimu pomladajnimu vezhéru po hudim vreménu, ki je frézhno minulo, in njéna smert je bila, kakor lépi, mili sáhod folnza, ki fhe fije in blagoflov rasliva, dokler tudi njegov poslédnji sharek ne vgafne — temuzh se le nashim ozhém fkrije, de bi se sopet lépfhi v drugim fvetu prikasal.

Pri njénim pogrébu je bilo neismérno veliko ljudi, in vsi fo na njénim grobu folsé tozhili — pa nihzhè bolj vrózhih, kakor Grof Vojnomir in Boleflav. Svéta koshuta se je na njén grôb vlégla in ni vezh vftala. Nobéne rezhi, karkoli fo ji kládli, fé ni dotaknila, in nékiga jutra fo jo mértvo, na grobu dobili. Grôf je dal Genovefi lép spominek is drasiga marmorja postaviti, na ktérim je bila sdólej tudi koshuta s kamna isfékana.

V pufhavi je del grôf po Genovefini prôfhnji pufhavnifhtvo vloshiti. Na défni sraven Genovefine votlíne je bila kapeliza. Shkôf Hidolp jo je posvétíl, in ljudstvo jo je *zérkev gospé* imenovalo. Genovefina sgódba je bila lepó na ftenáh isobrashena in mali leséni krish, na ktérim je bilo toliko drasih spominkov, fo dali — to de fhe lé po Boleflavi smerti — v slato vkováti in na oltár postaviti. Na drugi strani votlíne je bila pufhávnifhka kozhiza in pri nji lép vertez, po kterim se je vir stékal. Mnogo ljudi je smiraj tjékaj hodile in prijasni pufhavnik jim je vse — mali krish, pild, votlíno, kamen, na ktérim je Genovefa klezhala, vir, is kterigà je pila, kasal; pripovédoval jim je Genovefino sgodbo, in odrafhene in mlade je opominjal, se po njénim lépim isgledu ravnati.

Ljudstvo je Genovefo kakor fvetnizo zhaftilo. Škoraj po pretezhenih ſto létih fo fe ſhe ſivi moſhje hvalili: „Ko ſim ſhe otròk bil, ſim Genovefo vidil!“ In pripovédovali fo poſluſhajòzhim vnukam, kaj jim je kdàj povédala.

Vojnomirovi grad, ſplòh le Vojnomirovo, imenovan, kjér ſta Vojnimir in Genovefa prebivala, ſe je bil ta zhaſ poderl, in ne daljezh od Koblenza fo le rasvaline po iménu „Staro Vojnomirovo“ viditi, pa zheſtênje in ljubésen do Genovefe ſhe ni vgaſnila v ſerzih ljudi. Mnógo kraſnih zérkev fo v njén ſpomín ſidali in marſiktéra ſhéna in deviza ſe v pobòſhen ſpomín ſhe dan danafhni *Genovefa* imenuje.

39
 10
 6/348/5
 40
 69 · 2 2/3

